Mr.I.PFNIKS
4223 Dorchester Str.W.
Montreal 6, P.Q.

Latvian Newspaper for America
Published twice weekly
by the Publishing Co DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Office:
1004 Dundas St., W., Toronto, Ont., Canada
Phone — KEnwood 7297
General Representative in USA:
DV Pārstāvība ASV, 126 Jefferson Ave
Mineola, N.Y., USA. Phone: Garden City 7-1155 W.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL, POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA

AMERIKĀ

Nr. 5 SESTDEN, 1951. G. 20. OKTOBRĪ 1. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — Dr. iur. HUGO VITOLS
Redakcija un kantoris:
1004 Dundas St., W., Toronto, Ont., Canada.
Telefons — KEnwood 7297
ASV redakcija un galvenais pārstāvis
126 Jefferson Ave, Mineola, N.Y., USA
Telefons — Garden City 7-1155 W
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.00;
par 6 mēn. $8.00; par 1 gadu $15.00
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.30; tekstā $2.00
par vienu collas telpu 1 slejā

KOREJAS FRONTĒ

Amerikāņu 1. kavalērijas divīzijas liesmu metēju vienības salauza komūnistu galveno pretestību Korejas frontes rietumu sektorā un ieņēma atslēgu poziciju Jončonas rietumos, tādējādi noslēdzot 16 dienu ilgstošu nepārtrauktu kaujas posmu.

Centrālā frontē sabiedrotie pievirzījās tuvāk lielai sarkano piegādes bazei Kumsongai, kas patlaban atrodas amerikāņu 24. divīzijas un korejiešu daļu šauteņu uguns sniegumā.

Austrumu spārnā, dienvidkorejiešu vienības pavirzījušās uz priekšu Ponču̇bol kalnājā, ziemeļrietumos no Jangū, sastopot tikai necilu pretestību.

Jāatzīmē, ka sabiedrotiem kopš jūnija nav izdevies ieņemt nevienu pilsētu. Iespējams, ka Kumsonga būs pirmā.

Amerikāņu 24. divīzija un dienvidkorejiešu 2. un 6. divīzijas pēdējās 5 dienās atkaŗojušas no sarkaniem septiņas dziļuma jūdzes.

Ķīniešu pretestība iepretim Kumsongai izrādījusies vāja. Ciņā raiditi pusaudži un vīri, vecāki par 40 gadiem.

Amerikāņu kaujas kuģis „Nudžersī" ar artilerijas uguni pieveicis 500 komūnistu starp Kansongu un Konsongu austrumu piekrastē.

Sabiedroto lidmašīnas gaisa pretestības nesastapa.

Komūnisti patlaban savā aizmugurē pārgrupē spēkus.

IRĀNAS EĻĻAS JAUTĀJUMS DROŠĪBAS PADOMĒ

Drošības Padomē Irānas naftas konflikta jautājumā patlaban atrodas divi ierosinājumi, kas abi padomju veto apdraudēti.

Pirmais no ierosinājumiem, ko savā laikā iesniedza Lielbritanijas delegāts sērs Gladvins Džebs un ko pēc tam papildināja Indijas un Dienvidslavijas priekšlikumi, kuŗus tagad atbalsta arī ASV delegāts Vorens Ostens, paredz atjaunot tiešās sarunas starp angļiem un irāniešiem, saskaņā ar Apvienoto Nāciju chartas principiem.

Otrs ierosinājums nācis no Ekvadoras, kuŗas delegāts Antonio Kvevendo ieteicis atstāt Irānai un Lielbritanijai pašām nokārtot strīdus jautājumu, neatzīstot, ka notikums apdraudētu mieru un ka tādēļ tas vispār būtu jāapspriež Drošības Padomei.

Jāpiezīmē, ka pirmo ierosinājumu bez Lielbritanijas, ASV, Indijas un Dienvidslavijas, atbalsta vēl Francija, Brazilija un Turcija, kas Drošības Padomei dotu vajadzīgo 7 balsu vairākumu, ja vien šai balsu skaitā iekļautos arī visu „lielo" balsis. Bet uz to nav ko cerēt, jo viens no „lielajiem" ir un pagaidām — arī paliek PSRS, kas atkal reiz pret pārējām valstīm var izspēlēt savas „veto tiesības."

Irānas premjēra Mosadegha viedoklis ir, ka Irānas eļļas jautājums ir Irānas iekšējā lieta, kuŗā Drošības Padomei nav nekādas teikšanas.

Džems Restons, komentējot Irānas eļļas konflikta izturējumu Drošības Padomē, domā, ka zaudētāji esot visi ieinteresētie.

Angļi ir zaudētāji, jo nedz irānieši, nedz Drošības Padomes locekļi nav atzinuši viņu pašu totālo morāli šai jautājumā. Irānieši zaudējuši, jo Drošības Padome tomēr eļļas jautājumu apspriež, par spīti Mosadegha apgalvojumam, ka Drošības Padomei nepienākas Irānas eļļas jautājumu apspriest. Lielvalstis zaudējušas ne vien tādēļ, ka ir sašķeltas rietumos un austrumos, bet arī tāpēc, ka rietumi sašķēlušies savā starpā. Arī Apvienotās Nācijas ir zaudējušas, jo tās padoms nav ievērots.

Dienvidslavu satiksmes lidmašīna Cīrichē

Divi dienvidslavu lidotāji, kam bijis jāvada Dienvidslavijas iekšējās satiksmes lidaparāts no Lubļanas uz Belgradi, to novadījuši pāri robežai uz Šveici. Cīriches lidlaukā abi lidotāji paskaidrojuši, ka nevarējuši ilgāk paciest komūnistu terroru un tādēļ meklējuši patvērumu Šveicē.

22 pasažieri par negaidīto vizīti Helvēcijā bijuši vairāk nekā pārsteigti un lūguši, lai viņus nogādā atpakaļ uz dzimteni.

Anglijā atkal nozuduši divi zinātnieki

The Daily Mail ziņo, ka atkal nozuduši divi angļu zinātnieki. — D. O'Konors un V. Kampels, Abi strādājuši Medicīniskās Izmeklēšanas Nacionālajā Institūtā pie radio izotopu pētīšanas.

Domā, ka tie aizbēguši uz Padomju Savienību.

GUNDEDZIŅAS PIRMAIS SKATS JAUNAJĀ PASAULĒ
Starp 1168 pārvietotām personām, kas pagājušo svētdien no Eiropas ieradās Ņujorkas ostā bija arī mūsu mazā tautiete Gundega Jurgāne. Viņa ar dziļu nopietnību augās nākotnē. (News Foto)

DAUGAVAS VANAGU DARBS ASV

Papildinot mūsu laikrakstā pagājušā numurā sniegto informāciju par Daugavas Vanagu Padomes ASV sēdi, sniedzam šeit tās gaitas atreferējumu, kas raksturo DV darbību ASV.

DV pārstāvis ASV Arvīds Līdacis atklāja sēdi, pateikdamies Padomes locekļiem, kas, savu laiku un savus līdzekļus netaupīdami, ieradušies no tuvienes un tālienes, lai piedalītos organizācijas darbā. Šī Padomes pirmā sēde ASV sanāk, lai pārrunātu veikto un veicamo. Mums visiem jāsteno mūsu, latviešu pienākums, kas mūms līdz ar mūsu asiņu ritumu nāk no sensenās pagātnes. Mums mūsu tautas sūtība īstenojama arī šai kontinentā. Pēc apsveikumu nolasīšanas, kas pienākuši no DV Rietumvācijas (Centrālās) valdes priekšsēža pulkveža Viļa Januma, Riversaidas Apvienības priekšnieka J. Bērziņa, Grand Rapidu Apvienības priekšnieka J. Radziņa un Kolumbus Kopas priekšnieka A. Vilciņa, Padomes priekšsēdis ziņo par lielo darbu, ko šai kontinentā veikuši DV, kas allaž atrodami tur, kur veicams nepieciešamais palīdzības darbs, kas nav nekas cits, kā neatliekama parāda kārtošana pret tiem, kas ziedojušies Latvijai un, savās ciņas pozicijās paliekot, palīdzējuši labai tiesai latviešu izglābties brīvajā pasaulē. Nelabvēļiem šad tad paticis mūs apmētāt ar akmeņiem un dubļiem. Bet mēs zinām, mums darbs ir jāveic, un mēs to veiksim. Mūsu aicinājumam — 1 stundas darba ālgu mēnesī mūsu aprūpējamiem — jākļūst īstenībai. Kultūras aprūpei mēs šobrīd vēl nevaram piešķirt to uzmanību, ko tā pelnītu, jo vispirms jāgādā, lai aprūpējamam būtu kumoss maizes, apģērbs un jumts virs galvas. Kad šis pirmais un neatliekamais darbs būs veikts, tad — otrā posmā — varēs pievērsties arī kultūras aprūpei. Cik ātri to sasniegsim, būs atkarīgs no tā, cik daudz degsmes, pūļu un izturības ieliksim aprūpes darbā paši un kādu atsaucību iemantosim tautiešos.

Kas attiecas uz DV Pārstāvības darbu ASV, tad tas ir vadīts trīs virzienos: pirmais, organizācijas darbs, otrs, aprūpes darbs; trešais — sabiedriskais darbs.

Sabiedriskā darbā DV Pārstāvība piedalās Ņujorkas Apvienotās Padomes un Amerikas Latv. Apv. darbā, kā arī piedalījusies Baltiešu Padomē, kas rīkoja grandiozo baltiešu 14. jūnija demonstrāciju. Zīmējoties uz Eiropas Komitejas Latviešu Kopas nodibināšanu, pārstāvis paskaidro, ka Pārstāvības locekļi 10. maijā bijuši audiencē pie sūtņa Jūlija Feldmaņa, lai iegūtu skaidrību par Kopas komplektēšanas principiem. Ja Kopa veic politisku darbu, tad tas ir politisks organs, un ja tā, tad Kopas sastāvs izraugāms demokratiskas reprezentācijas ceļā. Līdz šim EB Komitejas Latviešu Kopā DV delegātu nav, kaut gan ir DV Rietumvācijas (Centrālā) valde, ir DV Pārstāvība ASV savus kandidātus minējušas. DV viedoklis līdz šim ievērots nav.

Tālāk Līdacis min vēstuļu akciju un viņa Tieslietu ministrim iesniegto memorandu latviešu karavīru rehabilitācijas jautājumā, uz ko saņemta labvēlīga atbilde, kā arī ciešo sadarbību starp DV Pārstāvību ASV un DV valdi Kanadā, kas kopīgi pārņēmušas laikrakstu Latvija — Brīvā Balss.

Nobeigumā Līdacis saka: „Mēs izlūdzamies Jūsu padomu un Jūsu atbalstu, tikpat ideoloģiskā, kā praktiskā plāksnē. Mēs arī izlūdzamies Jūsu kritiku, par ko priecāsimies, jo kritika palīdzēs sekmīgi izkristalizēties izveidojamām vadlīnijām nākotnē.

Padome izteic Pārstāvībai atzinību un pateicību par veikto darbu un pāriet pie DV Apvienību un Kopu ziņojumiem.

Plašāko ziņojumu sniedz DV Apvienības Bostonā priekšnieks Voldemārs Antiņš, ko Padome nolemj kā izcilāko publicēt presē in extenso.

(Turpinājums 3 lpp.)

„JĒZUS KRISTUS, VAI TAS VAR BŪT?!"

Tā izsaucas ikviens Kanadas pilsonis, skatoties un lasot nupat iznākušā „Baigā Gada" izdevumu angļu valodā. Apskatot šo izdevumu, jāsaka, ka tas ir dokumentētu faktu kopojums. Tas ir izdevums, ko aizstāt nevar nekādas runas, ne stāstījumi par boļševiku slepkavībām Latvijā.

Izdalot B.G. 15 eksemplārus saviem Kanadas darba biedriem, fabrikas inž. un techniskiem darbiniekiem, tas ļoti ātri iedarbojās. Ikvienam vajadzēja aplieci nāt, ka notikušais ir patiesība un ka tur minētais skolotājs Čuibe ir mans bij. skolotājs Latvijā, bet redzamais Ozoliņš ir mans un citu latviešu jauniešu militārais skolotājs un labi pazīstams. „Jēzus Kristus, vai tas var būt?" bija daudzu cilvēku jautājums, uz kuriem devu pārliecinātājus paskaidrojumus un atbildes. Kāda kundze teica: „Es un vispār Amerikas kontinenta iedzīvotāji nespēj to saprast, ka vēl pasaulē ir valstis, kur valda džungļu likumi, valstis, kur cilvēkus aplaupa un pēc tam noslepkavo. Šausmas!" Kāds cits: „Es nevaru naktīs gulēt, šis rakstu krājums ir briesmīgs, jo tas liecina par briesmu darbiem, ko veikuši krievi Latvijā. Kā to var panest tautas, kuŗās valda boļševisma terrors!" Es tam atbildēju: „Krievi toreiz Latvijā būtu noslepkavojuši vai deportējuši visus iedzīvotājus, bet viņu slepkavošanu pārtrauca vācu uzbrukums Krievijai, un, lūk, tamdēļ šodien pasaulē izkaisītie DP ir dzīvie liecinieki krievu terroram, bet Jūs tam neticat." — „Tagad es saprotu," noteica kanadietis.

Lūk, tāds iespaids izlasītam un attēlos redzētam, ja to apstiprina kāds, kas pats pārdzīvojis boļševisma terroru. Būtu labi, ja Baigā Gada otram izdevumam pievienotu vēl dzīvo liecības. Viņu rokas ar noplēstiem nagiem, viņu deguma brūču rētas būtu atbilde: kādēļ mēs esam politiski bēgli. Šo personu adreses vai norādījums, ka raksta autors dzīvo pašlaik ASV, Kanadā, Austrālijā, Zviedrijā vai citur, būtu boļševiku varmācību iespaidīgs apliecinājums.

J. Treijs.

ASV CENTĪSIES ATBRĪVOT PSRS SATELĪTUS

Prez. Trūmens pieņēmis Amerikāņu un Ungāru Federācijas delegāciju, kas lūgusi prezidentu apliecināt pasaules priekšā, ka Ungārijas komūnistu valdība neievēro starptautisko cilvēku tiesību deklarāciju.

Trūmens paskaidroja, ka pēc Jaltas un Potsdamas konferencēm sabiedrotie cerējuši, ka Rumānijas, Ungārijas, Bulgārijas, Polijas un Čechoslovakijas tautas baudīs tādu pašu brīvību kā amerikāņi, bet tas, diemžēl, nav noticis. — Ļļet mēs, — teica prezidents, — nepārtraukti centīsimies šīs tautas atbrīvot. —

MŪSU VIENOTĀJS PLAŠAJĀ PASAULĒ

Daugavas Vanagu Rietumvācijas (Centrālās) Valdes priekšsēdis pulkvedis Vilis Janums pie sūtījis mūsu laikraksta apgādam, sakarā ar laikraksta Latvija Amerikā izdošanu, šādu vēstuli:

Ar patiesu prieku man nācās konstatēt, ka Jūsu kontinentā Daugavas Vanagu organizācijas ir uzsākušas izdot savu laikrakstu.

Apsveicot šo pasākumu, no visas sirds novēlu Jums sekmīgus panākumus savā darbā — paužot mūsu vienotību darbā un ciņā par latviešu zemes un latviešu tautas nākotni, par mūsu tiesībām un par brīvās Latvijas atgūšanu.

Mūsu laikraksts lai ir mūsu kopējo ideju un domu paudējs un mūsū vienotājs plašajā pasaulē.

Daugavas Vanagi sasauksimies!

Ar patiesu cieņu

Jūsu V. Janums
Valdes priekšsēdis.

Iecelts saimniecisks padomnieks pie Latvijas sūtniecības

Latvijas valdības ārkārtējo pilnvaru nesējs, sūtnis Kārlis Zariņš par saimniecisko padomnieku pie Latvijas sūtniecības Londonā iecēlis bij. valsts saimniecības departamenta direktoru J. Skujēvicu.

Padomnieks uzņems sakarus ar bijušajiem Latvijas valsts un saimnieciskiem darbiniekiem un ievāks ziņas par Latvijas zaudējumiem, prasībām un parādiem, kas palika nenokārtoti Otrā pasaules kara notikumu dēļ.

Ziņas piesūtāmas J. Skujēvicam, 87, Eaton Place, London, SW. 1.

Maskava vēloties uzlabot attieksmes ar ASV

Maskava. — Padomju tele grafa aģentūra TASS publicējusi PSRS ārlietu ministra Andre ja Višinska deklarāciju, kuŗā tas pasludina, ka Padomju Sav ienība gatava pārrunāt līdzekļus padomju-amerikāņu attieksmju uzlabošanai.

Šai sakarā jāatceras, ka ASV vēstnieks Kirks savā atvadu apmeklējumā pie Višinska 5. oktobrī aicināja Pad. Savienību papūlēties panākt pamiera noligšanu Korejā un apliecināja, ka drošības soļi, ko Rietumi spēruši, domāti vienīgi aizsardzībai.

Višinskis, no savas puses, vainu par notikumiem Korejā un par jaunajām padomju un amerikāņu attieksmēm uzvēlis Amerikas Savienotām Valstīm.

Sarunas, kas, kā jau minēts, notika 5. oktobrī, publicētas tikai 17. oktobrī.

Piemetināsim, ka šie padomju avansi var kļūt bezgala bīstami, ja vien Rietumi tos uztver nopietni un ja viņi tādēļ atslābinātu savu piepūli pašaizsardzības laukā.

— Bīsties danajiešu, pat ja tie pasniedz dāvanas, — teica senie grieķi par persiešiem. Mēs teikt um: — Bīsties komūnistu i t ī p a š i, ja tie nāk ar izlīguma piedāvājumiem. —

KOMPROMISA IEROSINĀJUMS KOREJĀ

Sabiedrotie Korejā piedāvājuši komūnistiem kompromisu strīdīgajā jautājumā, kas līdz šim aizkavēja sarunu atjaunošanu.

Sabiedrotie ierosina, lai neitrālā josla sniegtos apkārt Panmundžonai un Munsanai treju jūdžu platumā.

Sarkanie pieprasīja 5 jūdžu platu joslu ap veco sarunu vietu Kesongu.

Iepriekšējais sabiedroto priekšlikums bija radīt neitrālas joslas, kuŗām nedrīkstētu uzbrukt, proti, 3.000 jardu (mazāk kā 2 jūdzes) ap Kesongu un Munsanu, Apvienoto Nāciju sarunu delegātu sēdekli.

NOSLEPKAVOTS PAKISTANAS PREMJĒRS

Kāds slepkava, ko tiecas identificēt kā Hazaras afgāni Sjedu Achtaru, Rafika organizācijas locekli, ar trim šāvieniem krūtīs nogalinājis Afganistanas ministru prezidentu Liakvatu Ali, kad tas teica runu kādā publiskā sapulcē Pundžabas provinces Ravalpindi pilsētā.

Pūlis slepkavu saplosījis gabalos.

Nav noskaidrots, vai slepkava ir vai nav piederējis pie kustības, kas darbojas Afganistanā un kuŗas mērķis ir patniešu cilšu neatkarīgas Pušturistanas dibināšana.

Jāpiemetina, ka pašā Pakistanā dzīvo tūkstošiem afgāņu un daži no viņiem nodibinājuši „Afganas republikāņu armiju", kuŗas mērķis ir Afganistanā panākt apvērsumu par labu republikāniskai iekārtai.

Iespējams, ka slepkava nāk no aprindām, kas prasa kaķu pret Indiju Kašmiras dēļ.

17. oktobrī valdības grožus pārņēma jaunais ministru prezidents, 57 gadus vecais aristokrats, Kvaja Nazidmudins, kas, kā zināms, ir draudzīgs Rietumiem, it īpaši Savienotām Valstīm, un līdz šim atradās Pakistanas ģenerālgubernātora amatā.

Angļu izpletņu lēcēji Suecas kanāļa sargāšanai

Kairo. — Piecpadsmit angļu transporta lidmašīnas atveda pagājušo trešdien Suecas kanāļa joslā britu izpletņu lēcējus pilnā kaujas uzkabē un apbruņojumā turienes garnizonu pastiprināšanai.

Pastiprinājumi no Kipras pienāca arī Faidai pie lielā Rūgtā Ezera, proti, vietā, kur ēģiptiešu pūlis uzbruka angļu garnizonam. No Faidas ieradušies 3.500 karavīri pārcēlās uz 10 jūdžu attālo dzelonstieplu žogu ieslēgtu telšu nometni tuksnesī.

Anglijas ārlietu ministrs Morisons Londonā pasludināja, ka gadījumā, ja ēģiptieši nesargās britu dzīvības un mantu, „mēs to darīsim viņu vietā."

ŠINĪ NUMURĀ:

* KOREJAS FRONTĒ (1:)
* IRĀŅU EĻĻAS JAUTĀJUMS DROŠĪBAS PADOMĒ (1:1)
* DV DARBS ASV (1:3)
* DV VALDES PR-KA V. JANUMA APSVEIKUMS (1:6)
* MASKAVA VĒLAS SAPRASTIES AR ASV (1:6)
* DV KOŖA KONCERTS ŅUJORKĀ (3:4)
* DUBULTKVARTETS TĒVIJA (3:4)
* AMERIKAS LATVIEŠU DZEJNIEKA 65 GADI (4:1)
* PREZIDENCIĀLĀ DEMOKRATIJA (5:1)
* SOCIĀLIZĒŠANAS SEKAS (5:1)
* Dr. A. BĪLAMIS UN VIŅA MŪŽA DARBS (5:5)

LATVIJA

Amerikas kontinentā plašākais latviešu laikraksts, kas mūsu tautiešiem Savienotajās Valstīs un Kanadā sniedz vispusīgu informāciju par latviešu dzīvi visās zemēs, tāpat arī ziņas par pasaules politiskajiem notikumiem.

Laikraksts pasūtināms visās ASV un Kanadas Daugavas Vanagu Apvienībās, nodaļās, kopās un pie DV pilnvarotiem, kā arī laikraksta redakcijās ASV un Kanadā un pie mūsu pārstāvjiem.

Kas rādīs ceļu uz dzimteni?

EGONS BĪSKAPS

Kad atstājām dzimteni un devāmies trimdā, katrs no mums nesa sevī ticību pēc neilga laika atkal atgriezties. Mūsu cerības nepiepildījās. Mēs bijām spiesti izklīst vēl tālāk. Aiz mums palika dzimtene, piederīgie, draugi, un mūsos vairs tikai atmiņas. Gadi nāk un iet. Laiks atsvešina mūs no zaudētā, atmiņa baló. Arvien vairāk mēs iedzīvojamies svešajos apstākļos. Daudziem ir nekustami īpašumi, uzņēmumi, jauni draugi. Paceļas jautājums, kāds stāvoklis būs tad, kad Latvija būs atkal brīva? Kas rādīs mums ceļu uz dzimteni?

Vecai paaudzei dzimtenē ne tikai kārts šūpulis, tur pavadīta arī agrā bērnība, tur skolas gadi, tur mīlestība, tur pirmie soļi patstāvīgajā dzīvē. Lielāko daļu dzīves viņa ir pavadījusi dzimtenē. Kad dzimtenei draudēja briesmas, daudzi tvēra pēc ieroča un gāja par to cīņā. Nav lielāka patriotisma kā ziedot dzīvību tēvijas labā. Un savu dzīvību nežēlot var tikai tas, kas savu dzimteni patiesi mīl. Mēs zinām arī to, ka tad, kad viss bija jāpamet un jādodas trimdā, daudzi pa savai zemes paņēma līdz svešumā. Tas liecina, kā latvietis piekēries savai zemei, kā viņš to mīlē. Šie piemēri skaidri izsaka, ka attieksmju pamatā ir ne tikai saradums, bet arī mīlestība. Tātad tēvzemes mīlestība ir tā, kas veco paaudzi saista pie dzimtenes.

Bet kā ir ar jaunatni, kas skolas gaitas uzsāka dzimtenē un bija spiesta tās turpināt trimdā? Kādu stāju viņa uzrāda svešumā? Ar lielu atzinību jākonstatē, ka viņas lielais vairums joprojām aug mīlestībā uz mūsu dzimto zemi, uz Latviju, kaut gan viņas dzīve, dzimteni atstājot, bija tikai sākumā. Tur redzami arī vecāku un mūsu trimdas skolas svētīgie augļi.

Beidzot nonākam pie tās jaunatnes, kas skolas gaitas uzsāka tālākā trimdā: No dzimtenes, tā sakot, tai nav nekā. Vienīgais, kas tai ir, ir vecāku audzināšana. Tas, šķiet, arī viss. Tādēļ paceļas jautājums: kādu stāju viņa varēs uzrādīt svešumā? Un ko mēs redzam? Mēs redzam, ka arī viņas lielais vairums iet to pašu ceļu, ko iet viņas tēvi un mātes, brāļi un māsas. Viņu vecāki šeit pilnīgi apzinās šī stāvokļa nopietnību. Viņi ne mirkli neizlaiž no domām apstākli, ka Latvijas nākotne atkarīga arī no latviešiem kā tautas. Viņi it labi zina, ka tad, kad pacelsies jautājums par Latvijas būt vai nebūt, vispirms jautās: kur tauta? Viņi apzinās arī to, ka katra tauta iegūst savu pilnvērtību tikai neatkarīgā valstī. Beidzot viņi apzinās arī to, ka Latvijas neatkarība nav dāvināta, bet sīvu cīņu un smagu upuru rezultāts. Ja reiz tā iegūta, tad tā arī jāpatur. Tas dzīvo pienākums. Šo pienākumu mums uzliek tās baltās koka krustu rindas, kas paceļas Brāļu kapos un citur.

Nākot no latviešu vides, vecāki iemieso sevī to raksturīgās īpašības. Dzīvojot svešumā, viņi arī par daudziem gadiem maz piesavināsies svešā, zaudējot savukārt maz no latviskā. Tādēļ viņi spējīgi audzināt ikvienu nacionālā garā.

Bet viņi nav vienīgie latviskā gara paudēji trimdā. Ikviena tautība, nonākot svešumā, cenšas apmesties vienkopus un turēties kopā. Tas arī pilnīgi saprotams. Ikvienam savs tautietis būs tuvāks nekā sevštautietis. To pašu varam teikt arī par latviešiem. Ar laiku tie izveido arī rosīgu sabiedrisko dzīvi. Rodas dažāda veida jaunatnes un pieaugušo organizācijas.

Tāpēc ar pilnām tiesībām varam teikt, ka dzimtenes mīlestība kā veco, tā jauno paaudzi saista pie tēvuzemes.

Mēdz teikt, ka mīlestība nekad nebeidzas. Ticēsim, ka dzimtenes mīlestība mums rādīs ceļu uz mājām!

KORPORĀCIJAS FRATERNITAS LIVONICA 25 GADI

1926. gada 29. oktobrī Latvijas Universitātes Prezidiju konventā organizētajai akadēmiskajai jaunatnei piepulcējās latviešu studentu korporācija Fraternitas Livonica. Kopš šī laika tās locekļu skaits pārsniedzis divi simti, kas, pirmajā vietā liekot tēvzemi un darbu tās labā, uzticīgi sekojuši korporācijas vīrišķīgajām devīzēm — Lūsti, bet neliecies, Vīrs un vārds. Zili-violēti-zeltā krāsu simboliskajā izpratnē korporācijas locekļi neatlaidīgi pakļāvušies mērķiem, kas nav atdalāmi no latviešu tautas garīgo un fizisko spēku koplējuma. Fraternitas Livonica's locekļu rindās lai minam Latvijas lielo dēlu nelaikā Dr. Alfredu Bīlmani, prof. Kārli Straubergu, nelaikā prof. Aleksandru Daugi un citus, kā arī vairākus LU mācību spēkus, piederīgus to jaunākajai paaudzei, kas visi degdami zinātnei un tēvijai, vairojuši tautas bruņu stiprumu. Ievērojams skaits filistru darbojušies kā valsts tā pašvaldību saimnieciskās dzīves nozarēs, izglītības laukā un armijas rindās, veicot respektējamus uzdevumus. Nevar neatzīmēt, ka korporācijas filistru biedrība jau pirmajos konventa pastāvēšanas gados ieguva savā īpašumā staltu namu Viesturdārza piesaulē, kur tad arī risinājās jaunās korporācijas spirgtuma pilnās gaitas. Livoniu rindās redzam atbrīvošanas cīņu vīrus, kalpakiešus, to skaitā Latvijas kara skolas pirmā izlaiduma virsniekus, kas ar bezbailību un varonību apliecināja savu piederību neatkarīgajai Latvijai. Baigais gads jo daudzus korporācijas locekļus līdz ar viņu piederīgiem paņēma mocekļu nāvei, bet Otrais Pasaules karš aizrāva sadegt otrreizējai tēvzemes atbrīvošanai, un šai ziņā korporācija zaudējusi ievērojamu savu locekļu skaitu, ko paņēmis nāves lauks vai sakropļojusi kauju uguns. Fraternitas Livonica izveidoja sirsnīgas draudzības attieksmes arī ar lietuvju studentu korporāciju Fraternitas Baltiénsis Kauņā, kas ievērojami sekmēja abu brāļu tautu akadēmiskās jaunatnes sadarbību un tuvināšanos.

Kaut tagad izkliesti aizjūrās un Eiropā, livoniķi savā atceres brīdī solās nelokami sekot savām devīzēm un gatavi atkal dot savu daļu, kad būs vajadzīgs, lai pēc gadiem savstarpēji un kopā ar visu tautu satiktos atbrīvotajā dzimtenē, degtu tai ar seno kvēli,sparu un apņemšanos!

Aicinājums

Latviešu Y.W.C.A. centrālā valde aicina visas Latviešu YWCA's biedrenes, gan no Latvijas brīvvalsts, gan trimdas laikiem, reģistrēties Latvijas YWCA's centrālās valdes birojā pie Latviešu YWCA's, centrālās valdes viceprieksšsēdes Elizabetes Kraulis. Pieteikumos lūgts atzīmēt, kādā nodaļā un postenī ir darbojušās, minot tag. adresi un vai pašreiz darbojas kādā YWCA. Eventuālai atbildei lūgts pievienot pastmarku.

Mrs. Elizabete Kraulis, Latvian YWCA International Center YWCA, 26 S Broadway, Baltimore 31, Md. USA.

Rakstveida referāti angļu valodā par Latviešu YWCA's darbību Latvijā un trimdā Eiropā, kuros ttēloti arī komūnistu šausmu darbi, pieprasāmi Latviešu YWCA's centrālās valdes priekšsēdei Teklai Aizkrauklei—Erdmanei, Latvian YWCA, 326 Mulbery Str., Lerves, Delaware, USA.

LATVIEŠU SKAITS AMERIKĀ AUG

17. oktobrī ar kuģi „Gen. Hersey" no Bremerhafenas Ņujorkā ieradās:

Paulīne Andermanis; Pēteris Aleksejevs; Mārtiņš un Emilija Asnats Otomārs Bērziņš; Melanija, Aleksandrs un Heinrichs Bogdanovs; Anna un Ilmārs Bundulis; Gustavs, Alma, Erichs un Viktors Dzintarnieks; Arnolds, Marija un Arnolds Finks; Verners Gudets; Ferdinands, Alida, Mrta, Grietiņa, Fridolins un Trautiņa Gustavsons; Baiba Izands; Elza un Kārlis Izlands; Kurts Kaljo Augusts, Marija un Imants Kraunze; Augusts, Minna un Alfreds Krauze; Aleksandrs, Milda, Valdis, Atis, Ruta, Aija un Dainis KKrusa; Fricis, Ilze, Marta un Vitals Kvass; Romans, Irēne un Ilze Lejiņš; Olga un Maija Liepiņš; Vija Matisons; Jēkabs un Tālivaldis Mednis; Jānis Mizgans; Arnolds un Lonija Naumanis; Rolands Ozoliņš; Ruta un Kārlis Ozols; Berta, Maija, Jānis un Andris Ozols; Jānis, Emma, Aina, Rita un Dagne Porietis; Ieva Preiss; Jānis un Grieta Rinass; Emma Rozenbergs; Ansis Riekstiņš; Vilhelmine Salnis; Gundega Silēvics;; Voldemārs, Daina, Jānis un Kārlis Skrapa; Eriks, Irene un Ingrida Skrivelis; Elza Spade; Ringolds un Lidija Straume; Arturs, Margarieta, Rolands un Arijs Velmers; Brigita Vītols.

TANŽERAS LATVIETIS IERADIES ŅUJORKĀ

15. oktobrī ar kuģi „Constitution" no Gibraltaras Ņujorkā ieradās Alberts Jaudzems. Viņš ir viens no 18 cilvēku lielās latviešu grupas, kas izbrauca no Beļģijas paši savā laivā ar nodomu šķērsot okeanu, bet motora bojāšanās dēļ netika tālāk par Tanžēru. Tur tos piemeklēja jauna nelaime, kas prasīja 2 latviešu dzīvības.

Ar ILatvian Relief gādību tie saņēma iebraukšanas vīzas ASV. Tāpat Latvian Relief ir nosūtījuši ceļa naudu braucienam uz Ameriku. Vienai no grupas locekļēm nav izsniegta vīza, jo medicīniskā pārbaudē tās veselības stāvoklis izrādījies par neapmierinošu. Viņa izbraukusi atpakaļ uz Beļģiju, lai tur ārstētos. Pārējie grupas locekļi izbrauks uz Ņujorku no Gibraltaras 18. novembrī ar italiešu kuģi Vulcania. Visi par to ir ļoti iepriecināti un ar nepacietību gaida izbraukšanas dienu. Tanžērā pavadītais laiks viņiem nebija viegls. Dažiem no viriešiem izdevās atrast gadījuma darbus, bet izpelņa bija maza. Visi viņi dzīvo uz sava „kuģa" un ēd no kopēja katla par līdzekļiem, kas saņemti ziedojumu ceļā.

Sirsnīgi sveicam tautiešus jaunajā dzīvē!

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI!

JAZEPA VĪTOLA VAKARS

Profesora Jāzepa Vītola darbu vakaru rīko koris Dziesmu Vairogs sestdien, 27. oktobrī, plkst. 7,30 vakarā Grand Rapidos, Fountain Str., Baptist Church telpās un Kalamazū svētdien, 4. novembrī, plkst. 4 p.p., Masoņu templa zālē, 309 North Rose Str.

Programmas izpildīšanā piedalās:

koncertdziedātāja Austra Rušēvica — soprāns, prof. Voldemārs Rušēvics — vijole, prof. Ādolfs Ābele — klavieru pavadījumi, koris Dziesmu Vairogs, Arn. Kalnāja vadībā.

Biļetes iepriekš saņemamas pie kora valdes locekļiem un sarīkojuma dienā pie ieejas.

Kora valde.

BĒRNU RĪTS

DV Toronto nodaļa un Latviešu YMCA's klubs š. g. 21. okt., plkst. 10, Centrālās YMCA's zālē, 40 College St., rīko bērnu rītu ar svētbrīdi. Bērniem bezmaksas atspirdzinājumu galds.

ZIŅAS NO EIROPAS

Prateslē pret padomju aģentu ielaišanu nometnēs

Skotu Eiropas Brīvības Līgas priekšsēdis Džons Stjuarts (Stewart) iesniedzis Savienoto Valstu augstajam komisāram Vācijā protestu pret atļaujas izsniegšanu krievu virsniekiem apmeklēt baltiešu bēgļu nometnes amerikāņu joslā. Protesta autors Līgas vārdā raksta:

Mums no dažiem baltiešu draugiem nācis zināms, ka viņu arvien vēl Vācijā seošiem tautiešiem amerikāņu joslā paziņots, ka padomju aģentiem atkal atļauts ierasties nometnēs, lai izjautātu šos ļaudis un, ja iespējams, tos pārliecinātu atgriezties Krievijā vai viņu pašu dzimtenē, kas tagad atrodas krievu kontrolē. Mēs ļoti labi zinām, kādas ir krievu pārliecināšanas metodes, un ka kontakta ierosinājums vien pildīs cilvēku sirdis ar terroru. Viņi jutās droši jūsu iekārtas aizsardzībā, īpaši tāpēc, ka sabiedriskā doma ASV arvien pastiprinātā veidā veicina šo treju apbrīnojamo tautu brīvības un neatkarības atjaunošanu, un viņa gaida ne pārāk tālā nākotnē atgriešanos pašu mājās.

Teikt, ka padomju aģentu izjautāšana izjautājamam būs brīvprātīga, neko nenozīmē — terrors paliek tas pats, un mēs zinām, ka daudziem baltiešiem tuvinieki atrodas krievu kontrolē, un krievi šo faktu izmantos, lai piespiestu tos, kas atrodas jūsu aizsardzībā, atgriezties, jo viņi iedomāsies, ka viņu atgriešanās izglābs viņu dārgos tuviniekus. Šādi gadījumi ir bijuši, un cik mums izdevies šiem gadījumiem sekot, abas puses, tie, kas agriezušies, un viņu tuvinieki, tikuši „likvidēti."

Mēs protestējam visstingrākā veidā pret padomju aģentu pielaišanu nometnēs, kur dzīvo baltieši, un mēs ar visu mūsu rīcībā esošo uzsvaru, drīzinām, lai jūs aizstāvētu šos pārpalikušos jaukos Rietumu ļaudis pat pret ierosinājumu satikties ar krieviem.

Autors piebilst, ka viņš personīgi pazinis visas tās Baltijas valstis un tautas visā abu karu starplaikā.

Brīvās Eiropas universitāte Strasburgā

Kā jau ziņots, 1. novembrī sāksies Brīvās Eiropas Universitātes pirmais akadēmiskais mācību gads Strāsburgā. Sākumā uzņems 100 studentus, šo skaitu sadalot starp trimdas jauniešiem no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Albānijas, Bulgārijas, Čechoslovākijas, Ungārijas, Polijas, Rumānijas un Jugoslavijas.

Mūsu jauniešiem, kas vēlas studēt Brīvās Eiropas Universitātē, pieteikšanās izdarāma nekavējoties. Aptauju lapas pieprasāmas Brīvās Eiropas Universitātes uzņemšanas komitejai pēc šādām adresēm:

1) New York Office of the University (Free Europe University in Exile), 301 Empire State Building, New York, N.Y.; 2) C. A. Foster, Boite Postale No 39, Paris R. P. (Rue du Louvre), France; 3) Trimdas studentu apvienībās.

Ārodkursi

Novembra sākumā Toronto uzsāks darbību arodu izglītības veicināšanas kursi, ko vadīs kvalificēti inženieri un amata meistari. Paredzētas apmācības šādās nozarēs:

1. namdaru, 2. galdnieku, 3. rorlicēju (plombeŗi), 4. automechaniķu un 5. technisko zīmētāju.

Kursantus apmācīs teorētiski un praktiski — darbnīcās, uz būvēm, uzņēmumos u.t.t.

Bez tam varēs specializēties šaurākās nozarēs pēc izvēles, piem.: metināšanā, auto-elektroinst., cementēšanā (cement finishes).

Jāpieteicās rakstveidā: Technikiem kursiem, c/o A. Roze, 10 Widmer St., Toronto, Ont. Jāuzdod: vārds, uzvārds, vecums, izglītība, tagadējā nodarbošanās, dzīves vieta, tālr. Nr. un kādu amatu no augšminētiem vēlas mācīties.

Kursi notiks vakaros, latviešu valodā, bet techniskie apzīmējumi un nepieciešamā saruna, kas saistīta tieši ar arodu — angļu valodā.

Kursus ieteicams apmeklēt arī tiem, kuŗi gan strādā savā arodā, bet kuŗu zināšanas nav pietiekamas. Kursu ilgums 6 mēneši.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

13/14. oktobrī Kalamazū Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudze svinēja plašus Pļaujas svētkus, kuŗos pulcējās draudzes locekļi no tuvienes un tālienes. Svētkus ievadīja draudzes priekšnieks K. Ziemelis ar uzrunu, kam sekoja divi referāti — Dr. D. Bīskapa un Dr. N. Kazmera. Referenti klausītājus iepazīstināja ar medicīnas aktuālitātēm. Klausītāji uzņēma referātus ar nedalītu atsaucību. Jāpiezīmē, ka minētie ārsti sniedz derīgus padomus tautiešiem dažādās slimībās, aizrāda, kā tās apkaŗot un kā saglabāt savu veselību. Referāti noslēdzās ar vērtīgām tēzēm: „Mūsu dzimtene Latvija bija lielākais ainzsargvalnis ne tikai pret nevēlamiem politiskiem virzieniem, bet arī slimību apkaŗošanā starptautiskā mērogā."

Pēc referātiem svētku dalībnieki sumināja prof. V. Ruševicu sakarā ar viņa 25. g. darba atceri. Gaviļnieku sveica draudzes prnieks K. Ziemelis un dāmu komitejas pr-niece I. Ose pasniedza velti un ziedus. Apsveikumus nesa arī Jaunatnes kopas prnieks stud. G. Puriņš, pasniedzot krāšņus ziedus.

Pēc suminājuma sekoja dziesmas, kuŗas dziedāja P. Lielzuika, prof. A. Ābeles pavadījumā. Viesi kavējās pie Dāmu komitejas kafijas galdiem draudzīgās sarunās.

Svētdien draudze un viesi pulcējās dievnamā uz Pļaujas svētku dievkalpojumu, māc. J. Turka vadībā. Baznīca bija greznota rudens lapām un augļiem. Vijoles solo sniedza Z. Zars, izteiksmīgi atskaņojot Rafa — Kavatīnu un Masenē — Meditāciju.

Pēdējā laikā draudzē nodibināta Dāmu komiteja, kuŗas valdē ieiet Ilga Ose, Erika Zediņa, Elza Emersone, Emilija Ozola un Zenta Klungste. Rosīgi darbojas draudzes bērņu kase doc. K. Kanepa vadībā un draudzes koris prof. A. Ābeles vadībā. Kā svētīgs pasākums jāpiemin draudzes skola, ko vada paidagogs Jānis Osis. Skolā strādā šādi skolotāji: Ida Vinklere, Tatjana Daulberga, Erika Zediņa, māc. J. Turks, Pēteris Lielzuika, Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudze ir pirmā latviešu draudz Mičigenā un, vērojot viņas dzīvo rosību, jāliecina, ka tās gars ir veselīgs. Draudzes locekļu skaits strauji pieaug.

Čikagā, Austin Town hallē, noslēgusies latviešu kultūras nedēļa, ko apmeklēja pāri par 2000 personu.

Referātus lasīja mag. hist. H. Riekstiņš, K. Dzirkalis un mākslinieks J. Kalmīte. Nedēļu noslēdza ar rakstnieku pēcpusdienu, kuŗā referātus un savus darbus lasīja J. Širmanis, H. Ozoliņa, E. Aistars, J. Veselis, J. Klidzējs, A. Kaugars un H. Kreicums.

ALA Kultūras Birojs apgādājis latviešu skolu programmas, ko izstrādājis agr. Rīgas tautskolu inspektors Mārtiņš Celms. Programmas ietver stundu plānu 40 svētdienām, resp., sestdienām ticības mācībā, latviešu valodā un literatūrā, Latvijas vēsturē un ģeografijā un dziedāšanā.

Programmas dabūjamas ALA sekretāriātā 3220 17th St., Washington 10, D.C.

LATVIJA REDAKCIJA

Vēstules

Vienmēr tiek ieteikts neslēgt laulības ar sveštautiešiem. Bet ja tādas tomēr noslēgtu, tad šajās gīmenēs lai runātu latviski un lai tās katrā ziņā atgrieztos Latvijā, kur būšot vajadzīgas darba rokas un kur citādi rastos iedzīvotāju trūkums utt.

Bet iedzīvotāju trūkuma jau Latvijā nav arī tagad. Latvijā ir krieviņi. Un ja arī mums izdotos šiem krieviņiem iemācīt runāt latviski un tos pārtaisīt par luterticīgiem, tad tomēr grūti iedomāties viņus ceļam latvisko kultūru. Šim mērķim tātad būs vajadzīgi latvieši.

Mūsu tauta ir diezgan šķaidīta un maisīta. Un cik ilgi mēs sevi varēsim saukt par latviešiem, ja svešas asinis sāks pārplūdināt un nomākt atlikušos latviešu tautas spēkus?

O. Gobiņš

DAUGAVAS VANAGI

Sakarā ar savu izstāšanos no Latviešu Nacionālās Padomes Vācijā Daugavas Vanagu organizācija paskaidro:

Daugavas Vanagu Rietumvācijas delegātu pilnsapulce š. g. 18. augustā atzina par pareizu organizācijas vadības nostāju latviešu trimdas organizāciju veidošanā, it sevišķi Latvijas Atbrīvošanas Komitejas Eiropas Centra nodibināšanu Londonā, kas saskaņotu un vadītu mūsu politisko cīņu šai kontinentā. Tādu pašu nostāju pieņēmusi arī mūsu organizācijas lielākā daļa — Daugavas Vanagu Fonds Anglijā.

Latviešu Nacionālās Padomes prezidija izdarītā aptauja pie džādu zemju latviešu organizācijām rādīja, ka visas šīs organizācijas atzīst vienota latviešu centra nepieciešamību visā pasaulē un tikai Francijas organizācijas atzina, ka par šādu organizāciju paturama līdzšinējā Latviešu Nacionālā Padome. Bet vēlāk arī Francijas pārstāvji, piedaloties LAK Eiropas Centra dibināšanas sanāksmē Londonā, pievienojās pēdējām.

Šo apstākļu gaismā Daugavas Vanagi LNP š. g. 23. septembra sēdē aizstāvēja rezolūciju, ka tās darbs nododams Latvijas Atbrīvošanas Komitejas Eiropas Centram. Tā kā šī rezolūcija neieguva statūtos paredzēto ⅔ balsu vairākumu, bet par to izteicās vienkāršs delegātu vairākums, šo rezolūciju noraidīja.

Daugavas Vanagu organizācija atzina, ka tai nav iespējams reizē tbalstīt divus latviešu politiskās cīņas vadības organus Eiropā, ka šādu divu organu pastāvēšana ir lieka un tādēļ izstājās no Latviešu Nacionālās Padomes.

VILIS JANUMS,
Daugavas Vanagu Rietumvācijas valdes priekšsēdētājs

VILIS HAZNERS,
sekretārs

KANADA

PATEICĪBA

Daugavas Vanagu Toronto Dāmu komitejas pr-ce M. Smiltniece sirsnīgi pateicas: māksliniekam Kopmaņa kungam, Gruzīša, Siliņa, Beltes, Kaļķa, Daugaviešu, Deiča, Paegles, Kalniņa, Kronberga, Grekera, Buikus, Ozoliņa, Esenberga, Bērtulsona, Semenova, Bērziņa, Petrova un Maksiņa kundzēm par skaistajiem, pašdarinātajiem D.V. Toronto nodaļas Mantu loterijai—bazāram dāvinātiem rokdarbiem š. g. 12. oktobrī. Skaidro atlikumu nosūtīs uz Vāciju, lai Ziemassvētku gaišums atmirdzētu arī mūsu sērdienu un grūtdienu tumšajos ļogos. Paldies čaklajām rokām un siltajām sirdīm.

Ziedotājiem, kas 1951. g. Lieldienu ziedojumu vākšanas akcijā ziedoja „Baigais Gads" izdošanai angļu valodā un lūdza izsūtīt „Baigais Gads" izdevumu, tas ir izsūtīts. Ja kāds to adreses maiņas vai nepilnīgas adreses dēļ nedēļas laikā nebūtu saņēmis, ar šo lūgts rakstīt DV Kanadas valdes kasierim A. Putniņam, 230 Major St., Toronto. Tālr. KI 9637. Turpat var pieprasīt „Baigais Gads" eksemplārus pret ziedojumiem propagandas darbam.

Visiem ziedotājiem sirsnīgs paldies par propagandas darba sekmēšanu.

„Daugavas Vanagi" Kanadas Valde

ASV

PĀRSKATS

par tautiešu aprūpei ziedotiem līdzekļiem un to izlietāšanu 1951. gada maija mēnesī.

(Nobeigums)

I. Ienākumi.

Ienākumi sastādās no zemāk minētiem ziedojumiem:

Reinbergs E., Royal Oak, Mich. $1.00; Reņķis E., Erie, Pa. $2.00; Dr. H. Riesbergs, Yaukton, S.D. $4.00; Ritmanis Ž., Salem Oregon $2.00; Rozentāls R., Lansing Mich. $3.00; Rubļis Aina, Minneapolis, Minn. $5.00; Saulītis Voldemārs, San Antonio, Teks. $1.25; Siliņbergs, Augusts, turpat $1.00; Sopere Vera, Glendale, Cal. $5.00; Spunde Vold., New York, N.Y. $1; Sūniņš K., Webster City, Iowa $2; Stalbe Alb., Amityville, N.Y. $7.00; Staeurs, Ovingsmill, Pa. $1.00; Teledrovs K,, Lincoln, Nebr. $10.00; Stērste Andrejs, Enola, Pa. $1.00; Trepiņš Rita, Grand Rapids, Mich. $2.00; Urjānis, T. Berea, Ky. $2.00; Vadzemnieks O., Erie, Pa. $1.00; Vaniņš Eriks, Harrisburg, Pa. $1; Vanags J., Erie, Pa. $1.00; Vaniņš Otto, Harrisburg, Pa. $1.00; Varlejs Kārlis, Atlantic City N.J. $3; Varslavāns I., Cherokee, Iowa $5; Veckaktiņš K., San Antonio, Teks. $2.00; Vīgants V., Harrisburg, Pa. $1.00; Vītoliņa V., Terra Bella, Cal. $1.00; Vītols J., Louisville, Ky. $1.00; Vijums V., Harriburg, Pa. $2.00; Vītols Hugo, New York, N.Y. $5.00; Vizjakovs, Nikolajs, Lebanon, Pa. $0.50; Vizulis V., Cherokee, Iowa $5.00; Zemītis A., New York, N.Y. $5.00; Zirnis G., Grand Rapids, Mich. $2.00; Ziverts M., Brooklyn, N.Y. $3.00; Zvērs Juris, Townshend, Vermont $2.00; G. P. un S. P., Garden City, N.Y. $4.00; DV apv. Riverside, Cal. $10.00; Kopā $271,75.

II. Izdevumi.

Vasarsvētku pabalsts 5 bērnu mātei H. Zidermanei $35.00; Pasta izdevumi $5.73; Kopā $40.73.

III. Daugavas Vanagu Rietumvācijas valdes kontā aprūpes vajadzībām: Atlikums uz 1. maiju $2.327,25, ieskaitīts šinī mēnesī $200.00; Uz 1. jūn. kopā $2.572,25.

IV Kasē uz 1951 g. 1. jūniju: DV Pārstāvībā ASV $299.72; DV apv. Misisipi $17.50; DV apv. Bostonā $3.00; DV apv. Vašingtonā, D. C. $101.00. Kopā $421.22.

J. Jauntirāns, kasieris — **A. Līdacis, DV Pārst. ASV**

ŠOREIZ VIENPRĀTĪGI

Š. g. 13. oktobrī Centrālās YWCA's telpās, 21 McGill St., bija pulcējušies visu Toronto latviešu biedrību un organizāciju pārstāvji, lai kopēji apspriestu 18. novembra svinību norisi.

Par sapulces vadītāju ievēlēja TLB pr-ku K. Kampi, par sekretāru „Dainas" kora priekšnieku Kraujiņu.

Ja dakārt šādu un citādu iemeslu dēļ biedrību un organizāciju starpā rodas domstarpības, tad šinī gadījumā visi vienbalsīgi pieņēma lēmumu, ka šī diena ir visu latviešu svētku diena, tāpēc atzīmējama kopīgi, paraksto sludinājumu:

„Visās Toronto latviešu biedrības un organizācijas."

Vienbalsīgi pieņēma D.V. Toronto nodaļas pr-ža E. Krūkas ierosinājumu, lūgt LNAK valdes pr-di J. Preisbergu atklāt šo sarīkojumu. Tāpat visi vienbalsīgi pievienojās TLB pr-ža Kampes priekšlikumam lūgt ģenerālkonsulu R. Braisonu teikt svētku runu.

Svinību techniskais izpildītājs —rīcības komiteja, kuŗā ieietu viens pārstāvis no DV, TLB, Pirmās Luterāņu Draudzes, Sv. Jāņa Draudzes un Katoļu Draudzes un sanāksmes dalībnieku kopēji ievēlēts viens loceklis — Ž. Zentiņa personā (Latviešu YMCA's klubs un Latviešu sporta apvienība Kanadā).

Savā pirmajā sēdē, š. g. 14. oktobrī Centrālās YMCA's telpās, 40 College St., 18. novembra rīcības komiteja konstruējās šādi:

pr-dis E. Krūka (Daugavas Vanagi), sekretārs Ž. Zentiņš (Latv. YMCA's klubs un Latv. sporta apvienība Kanadā), locekļi: O. Dzērvītis (Sv. Jāņa draudze, J. Petzalis (Pirmā Latv. Lut. draudze), N. Pētersons (Toronto Latviešu Biedrība), K. Boriss (Latviešu Katoļu draudze).

Svētku aktu komiteja paredzējusi 18. novembra pēcpusdienā, Sv. Andreja baznīcā.

Svētku koncertā nolēma aicināt: operdziedātāju Jāni Niedru, dziedātāju Kseniju Branti un pianisti—brīvmākslinieci Martu Tūteri, „Dainas" kori un vijolnieku Lasmani.

T. K.

LAIKS

Pagājušais mācības gads par latviešu trimdinieku bērniem tautskolas vecumā, kā Anglijā, Kanadā, tā arī ASV (par citām zemēm nav ziņu) rāda pavisam citu ainu. Tā Anglijā, kur latviešu skaitu min ap 16.000, turienes latviešu skolas pagājušā mācības gadā apmeklējuši tikai drusciņ pāri par 300 skolēnu, tā tad tikai 2 proc. no visu latviešu skaita Anglijā. Kanadā, kur latviešu skaitu min ap 9000, turienes latviešu skolas pagājušā mācības gadā apmeklējuši nepilni 300 skolēni, kas ir tikai mazliet vairāk par 3 proc. no visa latviešu skaita Kanadā. Un ASV, kur pagājušā mācības gadā latviešu skolās mācījās apmēram 1000 skolēnu, arī aina nav labāka, jo 1000 skolēnu no apmēram 35.000 latviešu ASV iztaisa tāpat tikai apmēram 3 proc. Tā tad pat ne 1/3 latviešu bērnu tautskolas vecumā pagājušā mācības gadā nav apmeklējusi latviešu skolas.

LONDONAS AVIZE

Ir pēdējais laiks sākt domāt par Latvijas lauksaimniecības atjaunošanas fonda dibināšanu kontinentos ar lielāku latviešu skaitu kā Anglijā, Amerikā un Austrālijā. Šajos kontinentos Latvijas lauksaimniecības atbrīvošanas fonda īpašumā iegūstamas lielākas farmas. Tam būtu svarīga morāliska un saimnieciska nozīme. Te pavērtos iespējas lauksaimniecības speciālistiem paplašināt savas zināšanas un pieredzi, pielietojot pēdējo gadu modernās lauksaimniecības sasniegumus. Izmēģināt un iepazīties ar dažādām lauksaimniecības mašīnām, pētījot to noderīgumu Latvijas apstākļiem, jo Latvijas lauksaimniecības atjaunošana bez mēchanizācijas nav nemaz iedomājama. Farmās mūsu jaunatne varētu iepazīties ar lauku dzīvi, darbu un lauku sētas garu, kā arī mācīties izprast lauksaimniecības nozīmi kā mūsu tautas un valsts pamatu. Farmas arī no tirā atlikuma varētu daļu līdzekļu dot stipendijām jauniešiem studiju uzsākšanai kādā lauksaimniecības augstskolā. Šādas latviskas farmas būtu morālisks un saimnieciski balsts trimdā, stiprinot mūsu apziņu, ka mēs kļūstam saimnieciski stipri cīņai pret grūtībām, kādas mums uzliek šis laiks. Mums būtu sava zeme zem kājām, lauku sēta ar latvisku garu un tradicijām. Šeit patvērumu varētu atrast pajumtes veidā trimdas grūtībās pagurušie tautieši, kuru skaits arvien pieaug.

LATVJU VARDS

Blakus konsolidācijas procesam, visos kontinentos noorganizējot latviešu centrālās apvienības, ir norisinājies kāds cits process: slepens, nekur neizpausts, ar pavisam citādām metodēm, nekā notika atklātā latviešu sabiedriskās enerģijas savienošana. Pašā pēdējā laikā šis slepus gatavotais process parādās atklāti, un to var nepārprotami saukt par bijušo laiku politisko partiju pāriešanu ofensīvā pret trimdas latviešu vairākumā atzītiem pavisam citiem organizēšanās veidiem.

Jau tas vien, ka šis process briedināts slepus, norāda uz tā pavisam īpatnējo raksturu, kas prasa izskaidrojuma. Rietumu pasaulē, kā to visi tagad redzam, partiju darbošanās norit atklāti, lai visi pilsoņi tai var sekot un to vērtēt. Ja tā nedara mūsu bijušās partijas, tad izskaidrojums jāmeklē tai apstāklī, uz ko jau vairākkārt norādīts: šīs bijušās partijas netic saviem panākumiem, neriskē iet atklātā sacensībā ar citām organizācijām un apvienībām. Tad atliek faktiskā stāvokļa radīšanas taktika, kā tas nesen notika ar dažām svarīgām iecelšanām. Un atliek — iestāstīšana sabiedrībai, ka „demokratiskā valstī partijām vienīgām ir jālemj par Latvijas būt vai nebūt." Ka partijas pūlētos sabiedrību pārliecināt sev par labu, tas būtu dabiski un tā būtu brīvā sacensība ar citām organizācijām. Bet kas notiek, tā nav sabiedrības pārliecināšana, tā ir sevis uzspiešana sabiedrībai, pie tam uz patiesības un labu sabiedriskās dzīves tikumu rēķina, galīgi samaitājot mūsu sabiedriskās kultūras atmosfairu.

Edvins Mednis

PULKVEDIS BRIEDIS UN VIŅA STRĒLNIEKI

(Turpinājums)

Briedis dažreiz pat „nelegāli" ieradās pie pirmo līniju karotājiem. Bet bieži aizturēja darbs štābā, kur Br. bija vecākais adjutants.

Dažreiz palika tīri karsti arī divīzijas štābā. Divizijas komandieris nebija tāds ģenerālis, kas novietu štābu tālu aizmugurē. Tā 1915. g. 25. janvārī Br. varēja rakstīt tuviniekiem: „Kopš 18. I. divīzija izcīnīja asiņainas kaujas. 4 dienas neaizvērām acis, nebijām brīvi ne mirkli. Bija brīži, kad domas jau aizlidoja mūžībā un kad lūpas sāka čukstēt: Mūsu Tēvs.

Tomēr Dievs ir žēlīgs. Līdz šim sarga savus bērnus."

Jūlijā sāka pienākt nelabas ziņas no Kurzemes. Tagad Briedis visus skatus pavērsa uz dzimtenes pusi. Cik grūti latvietim bija palikt tālumā, ja pāri latvju laukiem traucās sveši iekarotāji. Te pienāca ziņa par latvju bataljona dibināšanu. Nu vairs nebija ko gaidīt. Viņš steidzīgi nokārtoja nepieciešamās formālitātes.

Divizijas komandieris un štāba priekšnieks dziļi nožēloja viņa aiziešanu. Bet viņi par daudz cienīja un vērtēja šo jauno karavīru, lai liktu tam priekšā kādus šķēršļus.

Uz latvju bataljoniem

„Kamdēļ jūs brauksit uz šiem bataljoniem? Neko augstāku par Jura ordeni vairs neiegūsit," brīnījās viņa kollēgas štābā.

„Tas ir kas augstāks par ordeņiem, kas mani aicina uz dzimteni," viņš vienkārši atteica: „tās ir latviešu jūtas un asinis. Tās teic, ka tēvu zemei grūti laiki. Dēliem jāsteidz palīgā. Es daru tikai to, vairāk neko."

Briesmas var uzklupt kā spējš negaiss. Tās var atvelties kā čūsku mudžeklis. Karā visnepatīkamākās ir šīs pēdējās.

Tā tas bija 1915. g. rudenī. Lielu kauju Rīgas frontē nebija. Tomēr vācu kolonnas lēni un neatturami līda uz priekšu. Uz tām iztālēm stiklainām upuņu acīm jau raudzījās Rīgas nami.

Piepeši logu stiklos iezaigoja cerība, — jo tais aizvien noteiktāki atspoguļojās latvju strēlnieku ieroči un stingrie skati. Sirmos mūrus aizvien spēcīgāki tricināja strēlnieku soļi un dziesmas.

Ugunīgais koris

Par bāliņiem, kas gatavojās jāt karā un pāri kuriem lidinājās baltas dūjas kā tautas gaišās cerības.

Tie bija četri bataljoni, kas pirmie bija klausījuši tautas aicinājumam: daugavgrīvnieki, rīdzinieki, kurzemnieki, vidzemnieki, — tā sauca šo bataljonu strēlniekus. Tie bija sparīgi, jauni bataljoni. Jauni, kā tautas jaunās cerības. Sparīgi, kā latviskais kareiviskais spars.

Jo drudžaini turpinājās darbs strēlnieku apmācības vietās. Jo spargi klaudzēja šāvieni šaujamlaukumos. Tur ievingrināja rokas un ieročus jaunie šāvēji. Bieži šai ugunij piebalsojās klāt dižgabalu dunoņa tuvējā frontē. Tad strēlnieki teica: „Nekas, vēl pacietieties pāris nedēļas. Drīz arī mēs būsim gatavi. Tad piebiedrosimies ugunīgajam korim par godu dzimtenei."

Ar katru dienu palika nopietnāks virsl. Brieža vaigs. Kā skrēja laiks. Pagājuši jau gandrīz 2 mēneši. Bet vēl tik daudz paveicams apmācības laukos. Viņa rotā, kā jau teicām, bija ļoti labi karavīri.

Nopietni, uzmanīgi jaunekļi, daudz vērtīgāki nekā izdaudzinātie „džonīši" un citi izpalīdzīgi pašpuikas, kas bija veikli uz balamutībām. Kauja prasa pavisam citādus vīrus — lēnākus, nosvērtākus, kuru kareiviskā apziņa iet dziļumā, nevis izšvirkst gaisos.

Jā, — viņa rotai bija labs sastāvs. Vairums zēnu gan bija pazaļi, bet arī tas savā ziņā bija labi, jo tie vēl nebija neveiklu roku un urrā puišu ietekmes samaitāti. Gan no šiem zaļajiem jaunekļiem iznāks īsti karotāji!

Briedis nebija maldījies. Jau pēc pirmajām kaujām vairāk kā 30 rotas karavīru krūtis rotāja Jura krusti un daži jau bija apbalvoti divkārtīgi.

Jā, — no šiem zēniem varēja daudz ko iztaisīt. Katra apmācības diena vairāk apstiprināja šo pārliecību. Tā domāja par saviem daugavgrīviešiem arī bataljona komandieris kapteinis Rūdolfs Bangerskis. Arī viņam bija cienījami kaujas piedzīvojumi, par godu kuriem pie viņa krūtīm dega Sv. Vladimira ordenis, ar šķēpiem un lentu. Kādu dienu pārrunājot apmācību programmu, viņš Briedim pateica: „Ir daudz kas sasniegts. Un tas ir labi. Tomēr īstā apmācība vēl turpināsies kaujas laukā. Šeit mums jāpabeidz pirmapmācība. Jānostiprina pirmie taktikas pamatprincipi, jāveicina māka pārvaldīt ieroci, sastrēdzināt kareivisko apziņu grūtos brīžos

(Turpinājums sekos)

Firmas Roberts Simsons atzinība latviešiem

Firma, kur slaucītājam pieder 20.000 dolaru akcijās

Daudzo rakstu pulkā par to, kā latvieši iekārtojas svešās zemēs, varētu iespraust vēl vienu, ka arī Roberta Simpsona firmā tie ir ieredzēti strādnieki. Šai firmai Kanadā ir milzu veikalu nami Halifaksā, Montreālā, Vinipegā, Reginā, Vankuverā ar apm. 30.000 darbiniekiem, bet vislielākais, protams, Toronto, kur tās pasta pasūtinājumu nodaļas 11 stāvu bloks ir lielākā tāda veida celtne Britu imperijā. Rūpojošas ierīces pārvieto pa jūdzēm gariem koridoriem gan dāmu viegļās kleitiņas, gan vissmagākās vannas vai dīvānus.

Latvijas ģenerālkonsuls Braisons saņēmis no lielās kanadiešu firmas „Robert Simpson" atzinības rakstu par firmā nodarbinātiem latvietēm un latviešiem. Ar savu apzinīgo darbu, izmaņu un atbildības prieku, raksta direktors, latvieši izpelnījušies direkcijas atzinību. Šai sakarā ievietojam rakstu par minēto uzņēmumu.

Un tur ir arī latvieši, sievietes kanclejās, vīrieši kā noliktavu un transporta strādnieki vai amatnieki. Daudzi šeit sākumā nāk un iet, bet latvieši ir viens no stabilākiem elementiem, un firmas vadība viņu apzinīgo darbu un kārtības milestību ir atzinīgi novērtējusi.

Tā latvieši drošāk kā citi notiek pie otrā darba gada, ar ko iegūst tiesību baudīt firmas sociālos iestādījumus: 1. dabū firmas samaksātu dzīvības apdrošinājumu par 1000 dolariem, 2. iestājas ar firmas iemaksām uzturētā pensiju fondā un 3. sāk piedalīties firmas peļņā.

Ir vērts pie šiem pasākumiem pakavēties, lai redzētu, kā šinī kontinentā privātā uzņēmība pati iesaista savus darbiniekus uzņēmuma liktenī.

Pensiju maksā pēc 65 g. sasniegšanas, ja darbinieks darbā iestājies līdz 46. g. vecumam un nepārtraukti strādājis. Lielākā pensija gadā ir 1200 dolaru. Tā tomēr ir novērtējama kopā ar peļņas fonda ienākumiem.

Darbiniekiem ir atļauts tajā iemaksāt 6% no algas, bet ne vairāk kā 100 dol. gadā. Tas attiecas uz visiem vienādi, tā kā slaucītājam pēc zināmiem gadiem pienākošās summa nav mazāka kā direktoram. Katrs var savu naudu atprasīt pēc patikas, un firma par to maksā 5%. Bet pēc 10 gadiem darbiniekiem tiesība šo naudu izņemt kopā ar uzņēmuma peļņas daļu, kas uz katriem 100 dol. gadā, sākot ar pirmo dalības gadu, svārstās no 20-50 dolariem, atkarā no tā, kā uzņēmums pelnījis. Viegli saprast, cik ātri pie šādas kārtības vairojas katru dolaru simtnieks. Piem., pie pirmiem 100 dol. firma pieliek 20. dol. Nākošā gadā darbinieks pievieno atkal $100, un viņam kopā tagad ir $220 Bet firma tagad pieliek jau $44, un gada beigās tas nozīmē $264. Vēl pēc gada darbinieka nākošo simtu tas iztaisa $364, kam firma nu pieliek klāt $72, vai kopā $436. Ceturtā gada beigās tā darbiniekam skaitās $643, piektā ....891 u.t.t. Šī proporcija var būt arī lielāka, jo, piem., 1950. g. firma piemaksāja uz katriem $100 — $50. Katrā ziņā ar katru gadu vairāki darbinieki pārveidojās līdzīpašniekā.

Piem., iestājoties darbā 30 g. vecumā, darbinieks pēc 27 gadiem iemaksājis 2.700, bet peļņu pieskaitot, viņš 50 g. vecumā ir 14.799,28 dolaru īpašnieks. Nostrādājis 30 gadu, slaucītājs tādā ceļā kļūst par $20.000 akciju īpašnieku.

Raksturīgi arī, ka šinī uzņēmuma jau vairākus gadus veltīgi pūlas nodibināt arodbiedrību, jo darbinieku pamatsastāvs skatās uz lietām ar īpašnieka acīm.

DAUGAVAS VANAGU DARBS ASV

(Pārnesums no 1. lapp.)

1950. gada 13. novembrī 30 Bostonas un apkārtnes latvieši parakstīja dibināšanas protokolu Daugavas Vanagu Apvienībai Bostonā. Ar entuziasmu nodibināta, DVA Bostonā ir nepilna gada laikā augusi un veidojusies tā paša entuziasma spārnota, un šodien tā ir spēcīgākā nacionālā latviešu organizācija lielajā latviešu kolonijā Bostonā un tās apkārtnē.

Pārvalde

Dibināšanas saeima, 1950. gada 13. novembrī, par pagaidu priekšnieku ievēlēja Valdemāru Antiņu, bet par pagaidu valdes locekļiem Jāni Purenu, Edvardu Treimani, Jāni Bergmani un Reinholdu Vītolu. 1951. g. 7. februāra pilnā biedru saeima izvēlēja pastāvīgu valdi, ar aklamāciju par priekšnieku ievēlot Valdemāru Antiņu, bet aizklātā balsošanā par valdes locekļiem: Jāni Purenu (pr-ka vietnieks), Aleksandru Bušmani (mantzinis), Jāni Bergmani (kasieris), Reinholdu Vītolu (biedrzinis) un Kārli Skaparu (sekretārs). Revizijas komisijā tai pašā saeimā ievēlēja Žani Feldmani (pr-ks), Ilgvaru Riekstiņu un Jāni Tīsiņu. Šādā sastāvā valde un revizijas komisija darbojas pašlaik.

Valde notur savas sēdes regulāri ik trešdienas un tās ir atklātas, pieejamas ikvienam biedram. Atklātas valdes sēdes ir izrādījušās par pievilcīgu iestādījumu, uz tām parasti ierodas sekciju vadītāji un aktīvākie locekļi, kas ļauj visus aktuālos organizācijas jautājumus ērti un bez vilcināšanās izlemt, kā arī daudzi vanagi, kas tādā veidā dabiski saaug ciešā kontaktā ar savu organizācijas pārvaldi. Piezīmējams, ka atklātās valdes sēdes ir iedarbīgs līdzeklis pret DV organizācijas nelabvēļu eventuālu propagandu pret DV sabiedrībā.

Bez dibināšanas saeimas ir bijušas sasauktas vēl 3 pilnas biedru saeimas, 7. febr., 2. maijā un 10. oktobrī, katra ar apmēram 50 biedru piedalīšanos. Noturētas 62 valdes sēdes.

Biedru skaits

Biedru kopskaits uz šo dienu ir 166 biedri. DVA Bostonā ir pievilcīga organizācija, jo katru nedēļu valdei piesakās caurmērā ap 2—4 kandidāti. Augošā tendence neatslābst un var diezgan droši pieņemt, ka DVA Bostonā paliks par organizāciju ar 200 līdz 300 aktīviem un nacionāli dedzīgiem biedriem. Biedru maksas palaikam kārto bez vilcināšanās, iekrājušos parādu skaits un apjoms ir nenozīmīgs. Biedru informēšana par sarīkojumiem un organizācijas aktuālitātēm notiek ātri un pilnīgi. DVA ir Bostonas un apkārtnes latviešu kartotēka, kas atzīstama par pilnīgāko no visām šai novadā. DV informācijas aparātu izmanto arī citas latviešu organizācijas. Kartotēku pārzina biedrzinis, tā nav ārpus valdes nevienam pieejama kā vien caur valdi.

Mītne

DVA Bostonā ir sava mītne īrētās telpās, 1140 Columbus Ave., Roxbury. Mītnes iekārtošanai vajadzīgi nagi ir saziedojuši īpašu summu 400 dol. apmērā, kam vēl pieskaitāmi atsevišķu labvēļu ziedojumi naudā un inventārā. Mītne ir pievilcīgi iekārtota, tās inventārs jau tagad novērtējams uz 900 dol. DV mītnē var notikt arī mazāki sarīkojumi apm. 120 personām. To izmanto šāda apjoma sarīkojumiem, kā arī kārtējām darba sēdēm, liels vairums pārējo Bostonas latviešu organizāciju. Īres maksu pārsvarā sedz ar sarīkojuma ienākumiem, neskaņot kārtējās kases līdzekļus. Valdes uzskats ir, ka mītnes īrei nedrīkst izlietot, piemēram, biedru naudas. Uz priekšu īre lielā mērā segsies ar pārējo organizāciju maksām par šo telpu lietošanu. Tā kā Bostonas latvieši ir iepirkuši Bostonā savu īpašu Latviešu Namu, tad paredzams, ka pēc šī nama iekārtošanas nākamā gada pirmā pusē DV savu mītni pārcels uz Latviešu Namu.

DV pārvaldītais dzīvoklis

Bez savas mītnes DV ir iekārtojuši arī 7 istabu dzīvokli ar visu iekārtu, ko izīrēs latviešu iedzīvotājiem; ar īres maksu regulāri papildināsies DVA kase. Šī dzīvokļa iekārtošanu ar inventāra, naudas un darba spēka ziedošanu apm. 2000 dolaru kopvērtībā atbalstīja kāds DV labvēlis. Sākumā bija

(Nobeigums 8. lpp.)

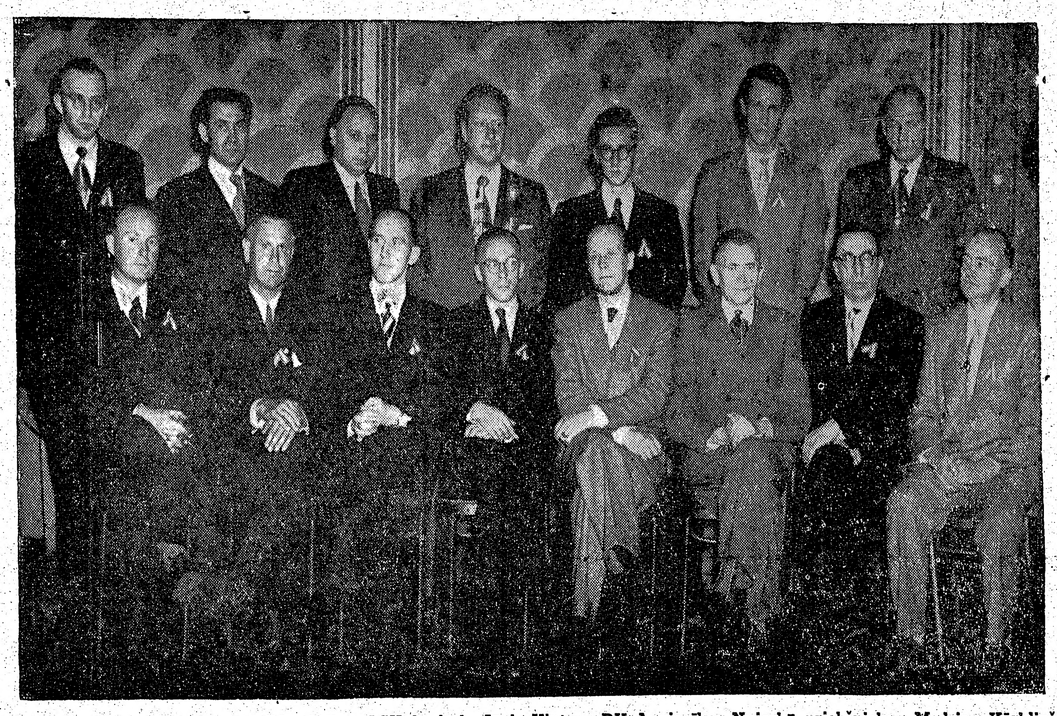

No kreisās pirmajā rindā: DV Pārstāvības ASV kasieris Jānis Vinters, DV Apvienības Nujorkā priekšnieks Modris Kārkliņš, DVA Bostonā priekšnieks Voldemārs Antiņš, DV pārstāvis ASV Arvids Līdacis, DV Pārstāvības sekretārs Hugo Vītols, DV Ridingas kopas priekšnieks Voldemārs J. Bērziņš, DVA Čikagā priekšnieks Eduards Ozoliņš. DVA Vašingtonā priekšnieka v. Jānis Skalbergs; otrā rindā: DVA Bostonā sekretārs Kārlis Skapars, DVA Filadelfijā priekšnieka b. Nikolajs Lazdiņš, DVA Filadelfijā priekšnieks Andrejs Rudzis, DVA Nujorkā sekretārs Leonīds Bērziņš, DV Erie kopas priekšnieks Alfrēds Puķīte, DVA Vašingtonā kasieris Harijs Dubinskis un DVA Baltimorā priekšnieks Kārlis Detlavs. Foto Jānis Princis

KANADĀ

Toronto Latviešu Studenu Kopa 14. oktobrī ievēlējusi jaunu valdi šādā sastāvā: priekšnieks — Imants Bitners, priekšnieka vietnieks — Kurts Radziņš, sekretāre — Dagmāra Vālodze, kasieris — Gunars Rozentāls, biedrzinis — Visvaldis Roze. Kopai domātā korespondence adresējama: 86 Indian Road, Toronto 3. Kopas priekšnieka telefons — ME 3266.

Mācītājs Eduards Ķerģis, kas jau vairākus gadus atradās Kanadas Sinodes dienestā un aprūpēja ev.-lut. latviešus Kičenerā, šī mēneša sākumā atlaists no darba un, nevarēdams sev atrast piemērotu darbu pilsētā, aizbraucis uz meža darbiem ziemeļos.

Atlaišanas iemesli īsti nav zināmi, bet domājams, ka tie būs meklējami mācītāja Ķerģa stingri nacionālā nostājā, jo savā laikā viņš kādam no Sinodes vadītājiem uz jautājumu, kad viņš beidzot sākšot sprediķot angļu valodā, atbildējis — nekad.

Sinodes prezidents gan kā oficiālu atlaišanas iemeslu uzdevis līdzekļu trūkumu mācītāja algošanai.

Kičenerā dzīvojošie latvieši sāpīgi izjūt mācītāja Ķerģa aiziešanu, jo viņš tur ne vien sludināja Dieva vārdu latviešu valodā, bet, iedams no mājas uz māju, mācīja bērniem Latvijas vēsturi, ģeogrāfiju un ticības mācību.

Dekorātors Jānis Sukurs cietis autokatastrofā svētdien pievakarē uz Kingston Rd. Viņam šķērsojot ceļu, uzdrāzusies virsū vieglā mašīna. S. zaudējis samaņu un nogādāts slimnīcā. Konstatēts, ka kaulu lūzumu nav, bet smagi satriektas abas kājas. S. atlaists mājās ārstēties.

Bramptonā sestdien, 13. okt., notika dievkalpojums jaukā lauku baznīciņā, 12 jūdzes no Br. Tā kā apm. no 100 bramptoniešiem ir apm. 20 auto īpašnieku, tad viss dievlūdzēju pulks, apm. 80 personu, savās mašīnās ieradās pie baznīcas. Dievkalpojumu vadīja māc. A. Čops. Pēc dievkalpojuma bramptonieši pulcējās baznīcas zālē un pie tējas galda pavadīja jauku vakaru.

Svētdien, 7. oktobrī, Sadberijā notika latviešu Pļaujas svētku dievkalpojums, ko noturēja prāv. A. Skrodelis. Bija ieradušies ap 60 tautiešu.

Pēc dievkalpojuma baznīcas pagraba telpās bija kopējas pārrunas. Nolēma likt pamatus latviešu draudzes dibināšanai Sadberijas un apkārtnes latviešiem. Ievēlēja 5 locekļu komiteju, kas veiks paredzamos priekšdarbus un uzturēs sakarus ar prāv. A. Skrodeli.

Pārdota Rūzvelta personīgā bibliotēka

Nelaika prez. Rūzvelta neliela personīgā bibliotēka, kas līdz pēdējam laikam atradusies Haidparkā un piederēja viņa dēlam Eliotam, pārdota pazīstamai Nujorkas grāmatu firmai V. Rozenbachs.

Dzīvs būdams, Rūzvelts bieži pircis grāmatas un lielu daļu no tām dāvinājis bibliotēkai, kas pēc viņa meta celta Haidparkā. Viņa personīgajā bibliotēkā bijušas tikai tādas grāmatas, kas saistītas ar ģimeni un kuras tas sevišķi cienījis. Šajā grāmatu kollekcijā goda vietā ir grāmata par Amerikas putniem, kas izdota 1828. gadā Filadelfijā. Grāmatā putni izkrāsoti ar roku. Mazajā bibliotēkā ir arī Kapteiņa Kuka celojuma apraksts, kas 1773. g. izdots Londonā. Uz šīs grāmatas ar Rūzvelta roku uzrakstīts: „Pirkta 1907. g. 14. janvārī par 4 dol. un 20 centiem".

Par pēdējo grāmatu Rozenbachs samaksājis 400 dol., t.i., simtreiz vairāk par Rūzvelta samaksāto. Starp pārdotajām grāmatām ir arī Longfello pirmais izdevums. Uz tās R. uzraksts: „Lielisks pirmā izdevuma eksemplārs. Šī grāmata piederēja manam vectēvam Džemsam Rūzveltam."

Katru grāmatu Rūzvelta bibliotēkā pircējs nocenojis atsevišķi, no 200 - 500 dol. gabalā. Pašlaik Rozenbacha eksperti šķiro dažus tūkstošus Rūzvelta vēstuļu, kas atrodas pie dēla Eliota. Rozenbacham uzdots nocenot visu vēstuļu kollekciju. Domājams, dēls pārdos arī to.

OTRREIZ MIRUSI

Ambojas slimnīcā otrreiz mirusi 37 g. vecā paciente Merija Kollinsa. Pirmo reizi Kollinsa mirusi pirms 156 dienām uz operāciju galda. Operācijas laikā chirurgs pamanījis, ka slimniece pārstāj elpot un viņas sirds apstājas darboties. Ārsts nekavējoties sācis sirdi masēt, un viņa pūlēm bijuši panākumi: atjaunojusies normāla sirdsdarbība. Tomēr samaņu atdzīvinātā nav atguvusi, kaut gan darīts iespējamais. Pēdējā laikā ārstiem licies, ka slimniece nāks pie apziņas, jo reaģējusi uz iešķircinājumiem

Tomēr ārstu cerības nav pildījušās: pēc 156 dienām, nenākot pie samaņas, slimniece mirusi otrreiz.

VAI JŪS ZINĀT, ka

telegrammas nevar nosūtīt no pasta iestādēm? Tās jāsūta no Kanadas dzelzceļa telegrafa kantoriem: CNR vai CPR. Telegrammas varat nodot arī pa telefonu visādās valodās (tikai latīņu burtiem), tās tiks nosūtītas un rēķins jums vēlāk pienests mājās samaksai. Telegrammu tarifs Kanadā ir samērā zems, līdz šim zemākā likme ir par 10 vārdiem 35 centi.

Osvalds Akmentiņš

AMERIKAS LATVIEŠU DZEJNIEKA 65 MŪŽA GADI

Viens no ievērojamākiem Amerikas latviešu kultūras un preses darbiniekiem ir dzejnieks Fricis Freidenfelds, kas šai mēnesī atskatās uz 65 mūža gadiem. Freidenfelds ir ievērojama figūra latviešu emigrantu dzīvē un tāpēc pelna, lai novērtētu viņa gaitas, kas saistās ar 45 gaŗu gadu nerimtīgu darbu Amerikas latviešu presē, Bostonas biedrībās un draudzēs. Gandrīz visi F. laika biedri nogājuši sāņus un klusē, nepiedaloties jaunieceļotāju dzīvē, vienīgi jubilārs jauneklīgi cilā spalvu, ar virišķu drosmi pauž savus uzskatus, oponē lasītājiem, kaut arī ne katrreiz viņa spriedumi saskan ar mūsējiem. Ievērojot to, ka Freidenfelds savu mūžu pavadījis svešumā, zemē, kur vairāk cienī materiālas vērtības, kur maizes darbs allaž bijis noteicējs par dzīvi, apbrīnojams jubilāra gara asums un zināšanas par latviešu lietām. Freidenfelds runā latviski tikpat labi kā mēs, iecelotāji, un raksta jaunā pareizrakstībā, kas ir reta parādība Amerikas latviešu sabiedrībā. Pēc relģiiskās ievirzes F. ir baptists un nenogurstošs jaunu atziņu meklētājs ar labi izkoptām spriešanas spējām, tāpēc arī F. dzeja ir vairāk intellektuāla ar prātniecisku ievirzi. Viņu uzskata pat par lielu pretkaŗa dzejnieku, jo arī sociālās dzīves jautājumi viņam nav vienaldzīgi. Sakarā ar to dzejnieka nostāja un uzskati laika secībā ir mainījušies, bet F. ir palicis tas, kas dzimis — latvietis. Neatkarīgās Latvijas tapšanas laikā Freidenfelds Amerikā rakstīja:

„Priekš savas tautas emigrantā
Daudz reizes kvēlo uguns svēts,
Un jūtas, domas, nauda, manta
Viss dzimtenei tiek upurēts."

Dzejolī „Es gribētu vēlreiz..." F. raksta:

Kas mani pie Tevis, Latvija mazā, vēl saista,
Tu, māte, kas dzīvības prieku man devi.
Kaut jaunības ziedonī atstāju tevi,
Tak miglainā pagātnē tu esi vēl skaista.
Es atdotu brīvību, ērtības lielas:
Es atdotu veikalus, fabrikas, mašīnas, ielas,
Ja varētu vēlreiz būt Kurzemē gans,
Kad ziedonī birzē skan dzeguzes zvans."

Dzejniekā dzimtenes mīlestības atspulgs arvien vēl dzīvs, kaut jubilārs kādā vietā izteicies, ka arī Amerika viņam mīļa un še viņš nejūtas vairs kā svešumā. Svešuma slogu, kas bijis jāizcieš Rainiņ, Skalbem, Akurāteram, Freidenfelds nepazīst. Un tas arī ir dabiski, jo dzejnieka vecāki dzimteni atstāja kopā ar viņu, pusaudzi, cerībā šeit atrast labāku dzīvi. F. dzejoļi nav izdoti grāmatā, bet izkaisīti daudzos izdevumos Latvijā un Amerikā. Rakstījis J. A. Freija izdotajos žurnālos Avots un Jaunības Draugs, baptistu jaunatnes izdevumā Rīta Stari, Freija kalendāros. Rakstījis vēl K. Freivalda izdotajā žurnālā Jaunība (1907.-1909.). No Amerikas sarakstījies ar kritiķi Teodoru Zeifertu. Centīgi lasījis Latvijā iznākušo literārūru, Tad ar rakstiem piedalījies iznākušā žurnālā Jaunā Tēvija, J. Sieberga Amerikas Vēstnesī, Amerikas Atbalsī, Ausmā u.c. Devis arī stāstiņus: Ģimenes traģēdija (Jauna Tēvija), Mozus (Dirkstelīte), Brāļu naids (Rīta stari), Prērijas kojots un Zobi (Amerikas latviešu kalendārs) u. c. F. tulkojis dažus O. Henrija stāstiņus, atdzejojis Valta Vitmaņa, Kārļa Sanberga, H. W. Longfellova un citu amerikāņu rastnieku darbus.

F. lielākās spējas parādās kritiskos apcerējumos par mākslas un sabiedriskiem jautājumiem. Viņš devis lietišķas apceres par dzejnieku Krišjāni Nātru, ko atzīst par spējīgāko Amerikas latviešu dzejnieku, Jēkabu Siebergu u.c. Kad Amerikā koncertēja prof. Pauls Sakss un Ada Benefelde, F. uzrakstīja atzinīgas atsauksmes Amerikas Atbalsī. Arī feļetons padodas F. spalvai, ko liecina žurnālā Ausma F. dialogi Friča un Adolfa sarunās par Amerikas latviešu sabiedriski politiskiem jautājumiem Otrā Pasaules kaŗa laikā. Bez tam F. ir lielisks deklamātors un agrāk nav bijis Bostonā sarīkojuma, kurā iztrūktu F. priekšnesuma. Ja Freidenfelds būtu dzīvojis Latvijā, viņa vārds būtu pazīstams arī jaunajiem.

Fricis Freidenfelds dzimis 1886. g. 12. oktobrī Talsu tuvumā, 4 ziemas mācījies Talsu pareizticīgo draudzes skolā. 1904. g. izceļojis ar vecākiem uz Ameriku un visu laiku dzīvo Bostonā. Amerikā mācījies vakara skolās un vēlāk studējis ķīmiju Franklīna institūtā, ko slimības dēļ nav pabeidzis.

27. oktobrī Latviešu Preses Biedrība kopā ar Daugavas Vanagiem rīko Freidenfelda jubilejas atceres vakaru. Par jubilāra dzīvi un darbiem referēs Olģerts Liepiņš, dzejoļus lasīs pats jubilārs, dziedās M. Lamberga, G. Bērza vijoles priekšnesumi u. c.

Akts un mielasts notiks 1140 Columbus Ave, Roxbery, Mass., kurp arī sūtāmi apsveikumi.

IRO atbalsta 1 milj. bēgļu

Pirmos 50 pastāvēšanas mēnešos IRO ir izvietojusi 976,109 pārvietotās personas jaunās mājvietās un repatriējusi 72,584 personas, vai kopskaitā atbalstījusi 1,048,693 personas.

KOMŪNISTU GRĀMATAS ŠVEICĒ

Bernes grāmatu izdevji prasa steidzīgi ierobežot komūnistiskās literātūras izplatīšanu, kas pēdējā laikā nepieredzēti lielos apmēros nelegāli ieplūst Šveicē no zemēm aiz dzelzs priekškara.

Aleksandrs Kalmiņš.

LIELĀ BRĪVĪBA

Lai atļauts šoreiz man izteikt savas domas pie laikraksta Latvija—BB 21 n-rā ievietotā raksta: „Iespaidi amerikāņu skolā". Dace Špīlberga ļoti jūsmo par lielo brīvību amerikāņu skolās. Ir jau taisnība, ka brīvība ir laba lieta, bet, lūk, šī nav tāda brīvība, kādu mēs saprotam ikdienišķajā latviešu dzīvē, bet gan šī ir „demokratiska" brīvība, kur katrs var darīt, kas tam tīk, tas ir, kāpt skolotājam vai uz galvas. Mani novērojumi šeit, Kanadā, ir tādi, ka jaunieši jau ar 14 gadiem pīpo, ka dūmi vien griežas gar ausīm, nemaz nerunājot par meitenēm, kuŗām nagu lakošana un lūpu krāsošana ir pirmā vietā un tikai pēc tam mācības. Tā tik vien vajadzēja, lai arī latviešu skolās nodibinātu šādu „kārtību". Redzētu gan, kā tad mūsu skolotāji tiktu ar šiem skolēniem galā.

Tālāk rakstītāja saka, ka nevajagot aizliegt kaut ko, kas neesot jauns. Jājautā, vai tad mīlestības filmās ir kas jauns, bet tomēr latviešu skolotāji noliedz skolēniem tās apmeklēt. Tas darīts ar tādu atziņu, ka šādās filmās jaunatne gūst ļoti nelabvēlīgus iespaidus. Amerikā jau gados ļoti jauni precas. Uzsāk nemākulīgi savu dzīvi, kas noved līdz postam. Atceros, ka latviešu skolām bija tāds noteikums, ka skolēni nedrīkst uzturēties par pulksten desmitiem ilgāk uz ielas. Domājams, šis likums izdots tāpēc, lai otrā dienā skolēni neierastos skolā kā izšautas šautenes. Kanadā tā nav: dzīvo, cik tev patīk! Un liekas, visi šie latviešu skolu noteikumi izstrādāti ar gudru ziņu. Tie domāti, lai mēs no tiem mācāmies, bet nevis, lai no tiem novirzāmies. Latviešiem ir savi tikumi — amerikāņiem savi, un katram katra tikumi mīļi. Un ja mums patīk amerikāņu tikumi, tad tas nenozīmē to, ka mēs tos nedrīkstam iemīļot, bet gribu teikt, ka par visu vairāk jāpatur prātā mūsu tikumi un no tiem nav jāatsvešinās. Domāju, ka būšu kaut cik atspēkojis, kāpēc latviešu skolās vajadzīga tāda kārtība.

Antonina Bula

CĪŅĀ PAR IZGLĪTĪBU

Par sevi un savām studiju gaitām sniegšu šeit dažas ziņas.

Esmu dzimusi Jāņos, Latgales sirdī Rēzeknē. Izglītības gaitas uzsāku Daugavpilī un 1939. gadā beidzu Daugavpils Valsts Skolotāju institūta pamatskolu. Tai pašā gadā iestājos Daugavpils Valsts ģimnazijā, diemžēl, kaŗa apstākļu dēļ to nenobeidzu un mācības skolā varēju turpināt tikai pēc triju gadu pārtraukuma. 1947. gada pavasarī beidzu Hanavas Latviešu

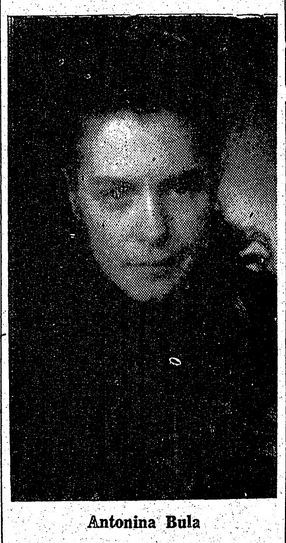

Antonina Bula

ģimnaziju. Tā paša gada rudenī iestājos Mārburgas universitātē filozofijas fakultātē, izvēloties germanistiku un mākslas vēsturi par galveniem mācību priekšmetiem. Diemžēl, jau pēc divu semestru nostudēšanas man bija jādodas pāri okeanam. Sakarā ar līgumu kļuvu mājkalpotāja un strādāju Kanadas galvaspilsētā Otavā. Tūliņ arī sāku interesēties par studiju iespējām un pēc pāris nedēļām, t. i. 1948. g. rudenī, reģistrējos (laikam kā viena no pirmajām DP studentēm šinī kontinentā) Otavas universitātē.

Savu vienīgo brīvo dienu, — un mājkalpotājai Otavā tā bija ceturtdiena,—ziedoju studijām. Grūtākais bija pirmais pārbaudījums, jo to rakstīju, kad biju Kanadā nodzīvojusi tikai septiņus mēnešus. Pārbaudījumos ārzemnieku studenti ir pielīdzināti šejienešiem, nekādi izņēmumi netiek taisīti.

Pirmajā gadā studēšanai ziedoju savas atpūtai domātās stundas. Otrā gadā, atstājot Otavu, studijas turpināju konrespondences ceļā un pēdējo priekšmetu nobeidzu vasaras kursos. Ja es būtu gaidījusi uz izdevīgākiem apstākļiem, piem., kādos studē caurmēra kanadiešu studenti, es savas studijas vēl nemaz nebūtu sākusi.

Mana vēlēšanās ir uzmudināt latviešu jaunatni izmantot katru iespēju, un to šeit ir tik daudz, un studēt.

Mana pārliecība ir: kur ir griba studēt, tur ir arī iespēja. Katru darbu vērtē ne tikai pēc sasniegumiem, bet arī pēc pārvarētiem šķēršļiem.

Bachelor of Arts grads nepiešķiŗ man nekādu speciālitāti kādā zinātniskā nozarē, bet tas ir labs pamats tālāko studiju turpināšanai. Sevišķi vērtīgs šīs studiju laiks bija manu valodu zināšanu paplašināšanai un izkopšanai, tā pavairojot to skaitu līdz piecām svešvalodām: angļu, franču, vācu, poļu un krievu.

Sasniegts ir daudz, bet B.A. gradu es neatzīstu par savu studiju mērķi, bet gan par līdzekli studiju turpināšanai.

Beigās vēl gribētu izteikt sirsnīgu paldies katram, kas ar padomu vai laipnu vārdu man ir līdzinājuši ceļu uz šo sasniegumu!

Ad. Eglītis

Amerikas mazpulki — praktiska darba skola

Strādādams par vietējā latviešu mazpulka vadītāju un līdz ar to būdams arī pilntiesīgs Amerikas mazpulku — 4 H Club vietējā kluba vadītājs, esmu ar šo milzu organizāciju labi iepazinies un varu droši teikt, ka Amerikas mazpulki ir visplašākā praktiskā darba skola. 86.000 mazpulki ar 2 milj. zēnu un meiteņu vecumā no 10 līdz 20 gadiem, ik rudeni uzsākot mazpulku sacensības, iznem arī sistēmātisku teorētisko mācību, līdz ar grāmatvedību un atmaksāšanās aprēķiniem.

Mazpulku kustību Amerikā vada Nacionālā komiteja, kuŗas goda priekšsēdis ir prezidents Trūmens. Katrā valstī šo kustību vada īpašs vadītājs ar vairākiem palīgiem, kas reizē strādā šīs valsts lauksaimniecības augstskolā, kur pastāv arī agronomiskās palīdzības nozare. Šī nozare algo tiklab apriņķa agronomus, kā arī viņu palīgus — apriņķu mazpulku vadītājus un mājturības darbinieces, kas vada mazpulku meiteņu nodarbības. Apriņķos pastāv mazpulku

Modris Mednis

VIEGLUMS

**Kokam rautu lapu
vēji gaisos nes;
dzidras dzelmes aku
pārskrej kamenes,
dūcot.**

**Ziedu pļavā aizej,
maigās smaržas dzer,
nepaļaujies raizei,
zelta sapņus tver,
plūcot.**

**Puķēm, zālēm apkrauts
sirdī ienāk prieks.
Zemei brīdi atrauts,
būsi ceļinieks
tālēs.**

draugu padomes, kas rūpējas par šīs organizācijas materiālo atbalstu.

Mazpulku mācības un sacensību darbi zēniem ir šādi: gaļas lopu audzēšana, piena lopu audzēšana, piensaimniecība, aitkopība, cūkkopība, kumeļu audzēšana, vistkopība, biškopība, mājas izdaiļošana, mežkopība, dārzkopība, zemes uzlabošana, labierīcības, pirmā palīdzība, elektrifikācija un mechanizācija. Meiteņu darba programmā: apģērbu un ēdienu gatavošana, mājas iekārtošanas un izdaiļošanas darbi.

Demokratiskai audzināšanai mazpulki piešķir tikpat lielu vērību, kā pratiskiem darbiem. Visur tiek mācīta lojālitāte, iecietība un brīvības cieņa.

Ja visu to salīdzina ar savā laikā Latvijā veikto mazpulku darbu, tad jāliecina, ka starpības gandrīz nav nekādas. Kaut arī mums šobrīd tikai retajam ir savs zemes stūrītis, tomēr Latvijas nākotnes labad mums arī tagad jāaudzina mūsu jaunatne mazpulku garā. Kad pienāks Latvijas atbrīvošanas stunda, redzēsim, ka Latvijas lauksaimniecība ir pārvērtusies līdz nepazīšanai. Mazpulku kustības savlaicīga noorganizēšana mūsu zemē palīdzētu laukiem atkal atgūt Rietumu brīvās pasaules seju un tradicijas. Jaunā maiņa šim darbam jau tagad jāsāk gatavot.

Kolorado latviešu mazpulku pirmie soļi

Ar vecāku un latviešu biedrības atbalstu latviešu mazpulks sāka darboties pag. g. septembrī. Sešas meitenes un ducis zēnu sacensības darbam izvēlējās trušu un vistu audzēšanu. Bez tam meitenes rādīja savu mākslu rokdarbos. Lielu vērību piešķīra latviskai audzināšanai. Svētdienas skolas toreiz vēl nebija. Latviešu priekšlasījumi (prof. L. Bērziņš ,mežzinis N. Priedītis, lāčplēsis J. Štrauss u. c.), sacensībās tautas dziesmu zināšanā un dziedāšanā sekmēja latviskā gara un tradiciju uzturēšanu. Mazpulkam radās pat sava bibliotēka. Grūtāk gāja pratiskā laukā, jo nereti bargais kaimiņš vai viņa suņi kļuva trušiem, tā arī truškopjiem par īstu nelaimi. Nav jau sava māja! Mazpulka dalībnieki tomēr izturēja, truši aug, meitenes darina latviskus rokdarbus. Sadarbība ar amerikāņu mazpulkiem liek latviešu zēniem un meitenēm priecīgāk pukstēt sirdīm, jo latvieši viņu vidū nav no pēdējiem.

Mazpulka darbu skate būs novembrī, kad arī būs redzams, kas iemācīts un padarīts un kas vēl darāms. Mazpulka vadītājs ir Ad. Eglītis, kas līdz ar to ir arī Amerikas mazpulku "4 H Club" vietējā kluba vadītājs.

Heinrichs Špērls (Spoerl)

VILIS UN ES

Tagad par to var mierīgi runāt. Jo tas taču notika tik sen, un neviens par to nekā nezināja, bez tam, es toreiz biju muļķa knēvelis, un Vilis kaut gan veselu gadu vecāks, mani no tā neatrunāja, bet gan taisīja līdz un īstenībā bija tas galvenais darītājs.

Resnais, apaļais tornis, kas mūsu pilsētiņu apgādāja ar dzeramo ūdeni, bija vienmēr mūsu ziņkārības degpunktā. Tornis ir tornis un allaž nozīmē bruņinieku un laupītāju romantikas iemiesojumu. It īpaši, ja tas ir aizslēgts.

Kādu dienu, kad mēs atkal gar to ložņājām, tas bija vaļā. Dzelzs durvtiņas bija svaigi nokrāsotas, un krāsai vajadzēja nožūt. Uz pirkstgaliem, aizturētu elpu, mēs ar Vili ielavījamies iekšā, uzlīdām pa šaurajām dzelzs kāpnēm augšā un beidzot atradāmies galerijā virs spodrā ūdens līmeņa. Mēs noliecāmies pār margām, ņirgājāmies par saviem attēliem ūdenī, šķobījām sejas un rādījām sev mēli. Ar to mūsu izpriecas iespējas bija izsmeltas. Nekā noslēpumaina mēs tur neatklājām.

„Kāpēc gan viņi vienmēr to tik rūpīgi aizslēdz?"

„Bet, cilvēk, tas taču ir dzeramais ūdens. Iedomājies tikai, kas tur viss nevarētu notikt."

„Tu domā, kāds varētu —"

„Protams. Un nezin ko vēl."

Bijīgi mēs noraudzījāmies uz baseinu. Cik kubikmetru tas gan varētu saturēt? Pamatlaukums reiznāts ar augstumu — — "Vili, vai tev soda darbs šķirgatam jau gatavs?"

Šķirgats bija mūsu matemātikas skolotājs, un soda darbu mēs bijām dabūjuši tāpēc, ka bijām viņam uz krēsla uzlikuši slapjas konfektes. Bet viņš nevarēja mums to pierādīt, tāpēc mēs jutāmies netaisnīgi nosodīti un bijām briesmīgi saniknoti.

„Vai zini —"

„Ko?"

„Šķirgats taču arī dzer šo ūdeni?"

„Protams! Vai tu gribi to saindēt?"

„Blēņas. Saindēt gan ne, bet — vai zini, tas būtu glauni!"

„Ak tā — —"

„Padomā, ja tiem visiem ,būtu tas jādzer: Šķirgatam, Pāviānam, otrās klases mērkaķiem un visiem."

„Tu esi sivēns."

„Paklausies, vienam vajadzētu apakšā uzmanīt, ka kāds nenāk, bet otrs —"

Vilis nespēja šai grandiozajai idejai ilgāk pretoties. Es nokāpu lejā un stāvēju sardzē, tik ilgi, cik man tas likās vajadzīgi, un tad mazliet sakaunējies un zinkārīgs kāpu atkal augšup. Vilis taisīja muļķīgu seju. Redzēt, protams, nekā nevarēja. Ūdens spogulis dusēja sudrabots un nevainīgs.

Tad mēs laidāmies lapās. Mēs bijām vai traki aiz sajūsmas. Tagad viņi to dzer un nekā nezina. Visa mūsu atriebība iepretim cilvēcei bija remdināta, kā šim, tā nākošajam skolas gadam. Un mēs bijām vienīgie, kas to zināja, mēs vārējām iekārtoties tā, lai nebūtu jādzer ūdens. Arī Vilim tā likās.

Vakariņās bija tēja. Es nekad par to nebiju padomājis, bet tagad man iekrita prātā, ka tēju vāra ar ūdeni. Es atstāju to nedzertu. Tēja vakaros uztrauc nervus.

„Kas tad tie par jauniem uzskatiem," norūca tēvs. „Manis dēļ dzer ūdeni."

Nē, to es arī negribēju. Pietiek, ka to darīja citi.

Vispārīgi tā bija tāda nejauka lieta. Pamazām man uzausa: Ko es gribēju nodarīt šķirgatam un saviem ienaidniekiem, tas skāra arī citus. Protams, ja to nezina, tas nav tik traki. Bet šķirgats un pārējie taču arī to nezināja.

Un tomēr tā bija pacilājoša sajūta. Un bez tam, liela lieta. Es biju kaut ko nodarījis visai pilsētai. Es un Vilis. Ko par to sacītu klase?

Arī no kafijas nākošā rītā es atteicos. Vai es nevarētu dabūt glāzi piena? Mēs skolā mācījāmies, ka piens bērniem esot veselīgāks.

„Pienu tu dabūsi kafijā," izlēma māte.

Sviestmaizes sausā veidā nebija norijamas, es aizgāju uz skolu bez brokastīm.

Pa to starpu es biju izdarījis bēdīgu atklājumu: es nedrīkstēju nekā stāstīt par savu varoņdarbu. Jo tad es būtu dabūjis kāvienu no visas klases, no visas skolas, no visas pilsētas. Nu notikums ūdens tornī man vairs nedarīja nekāda prieka, tāpēc ka es nedrīkstēju ar to lielīties.

Pulksten desmitos visi pārējie drūzmējās ap ūdens krāniem. Es stāvēju izslāpis malā un nezināju, vai man tos apskaust vai nožēlot. Lielajā starpbrīdī es vairs nevarēju izturēt, gandrīz divdesmitčetras stundas es nebiju nekā dzēris, un mēle man lipa pie aukslējām. Es izlavījos uz ielas un par savu trūcīgo kabatas naudu izdzēru glāzi alus. Pasūtīt pienu man bija kauns. Līdz tam man nekad nebija garšojis alus, man tas allaž likās rūgts un nejēdzīgs. Tagad tas garšoja brīniškīgi, un es izdzēru vēl vienu glāzi, tik ļoti es biju izslāpis.

(Nobeigums 5. lpp.)

SPORTS

LSAK IEDZĪVINA JAUNAS SPORTA NOZARES

Ar iecelotājiem no Anglijas, Zviedrijas un Vācijas pēdējā laikā ievērojami pavairojusies Kanadas latviešu sporta saime, kam nākotnē vēlas pievienoties vēl daudzi minētās zemēs dzīvojošie sportisti. Lai apmierinātu visu sportistu intereses un lai mūsu trimdas jaunākai paaudzei nebūtu sveši dzimtenē populārie sporta veidi, Kanadas Latviešu Sporta apvienība, iespēju robežās, domā atdzīvināt un izveidot visas iecienītās sporta nozares, aicinot par vadītājiem pieredzējušus sportistus.

Šai sakarā LSAK valde izraudzījusi šādus jaunus nozaŗu vadītājus Kanadā:

Slēpēšanā — K. Bukasu, adrese: 22 Dalton Rd., Toronto, Telef.: MI 7541; šaušanā — A. Ticmani, 413 Shaw St., Toronto, Telef.: KE 7668.

Interesenti šīm jaunajām sporta nozarēm lūgti reģistrēties:

a) slēpēšanā — pie nozares vad. K. Bukasa pēc augšminētās adreses vai pa telefonu vakaros no plkst. 8 - 9; b) šaušanā — pie noz. vad. A. Ticmana pēc augšējās adreses vai pa telefonu pēc plkst. 6 vak.; c) ledus hokejā (treniņi paredzēti lietpratēja vadībā) pie valdes loc. J. Pālena, 303 Shaw St., Toronto, telef.: LO 9770 no plkst. 6 - 7 vak.; d) vingrošanā — pie noz. vad. J. Rona, 131 Walmer Rd., Toronto, telef.: PR 1027 no plkst. 6 - 7 vakarā.

Toronto volejbolisti sacentīsies ar amerikāņu otro labāko vienību

Toronto Centr. YMCA's volejbolisti, kas ir Kanadas šīgada meistars, pavasarī tika aicināti uz Špringfildu, lai tur sacenstos ar ASV labākām vienībām. Kanadas meistarvienību veido igauņu un latviešu spēlētāji, kas nav Kanadas pavalstnieki, tādēļ neizdevās laikā saņemt izbraukšanas atļauju un sacensības Springfildā notika bez Kanadas līdzdalības. Turnīrā, izcīnot 2. vietu, Špringfilda pierādīja, ka ir viena no vislabākām amerikāņu vienībām, kas, šķiet, pašlaik ir labākā visā pasaulē. Amerikāņu volejbolisti izveidojuši jaunu īpatu spēles taktiku, atmetot spēli ar 3 cēlējiem un 3 gremdētājiem. Springfildas Universitātes sporta direktors M. L. Valters ir autoritāte volejbola spēles jautājumos un tieši viņa ietekmē amerikāņu volejbols ir kļuvis tik efektīgs.

Lai dotu iespēju labāk iepazīties ar amerikāņu volejbolu, Toronto Centr. YMCA rīko turnīru, kurā bez Springfildas Universitātes vienības piedalīsies Kanadas 3 labākās komandas — Centr. Y igauņi, latvieši un Montreālas Mc Gill Universitātes vienība, ko reprezentē grieķi. Jāatzīmē, ka Mc Gill Univers. vienība ir Kvēbekas apgabala šīgada meistars un tā ir uzvarējusi arī Montreālas latviešus.

Interesantais volejbola turnīrs notiks sestdien, 27. okt., Centr. YMCA's lielajā vingrotavā un sāksies plkst. 8 vakarā.

VOLEJBOLA SEMINĀRS

Svētdien, 28. okt., turpat, plkst. 13.00 notiks volejbola seminārs, prof. L. M. Valtera vadībā, demonstrējot un iepazīstinot ar volejbolu jaunāko piespēles, uzbrukuma un aizsardzības spēles taktiku un techniku, kā arī spēles vadības techniku.

Iespējama arī volejbola filmu demonstrēšana. Ieeja turnīrā, ieskaitot semināru, $1.00, tikai seminārā $0,50.

VECUMS UN SPORTS

Kad vairāk kā pirms 25 gadiem Rīgas Esplanādē skraidīju sporta entuziasta skolotāja Mierina sporta spēlēs, tad šķita, ka sports ir tikai jaunatnes tiesa. Jau dažus gadus vēlāk Ganību dambja noliktavās izbūvētā Koncertras vingrotavā, vērojot veco vīru vingrošanas nodarbības Ādolfa Graša vadībā, ieskati mainījās. Un kad vēl vēlāk Konservatorijas vingrotavā sekoju Latvijas Universitātes profesoru nodarbībām, kluva skaidrs, ka cienījami profesori alkst kustību prieku ne mazāk aizrautīgi kā jaunieši. Sarunā viens no profesoriem (ap 50 g. vecs) izteicās, ka sports intellektuālā darbā nodarbinātiem palīdz uzlabot asins cirkulāciju un pēc vingrošanas un sporta nodarbībām stipri uzlabojas darba spējas. Tik tiešām, kad pats studijās bieži pie grāmatas nosēdēju 15 - 20 stundu, kermenis alkstin alka izkustēties. Un pēc, piem., stundas volejbola spēles, siltas dušas un pastaigas galva vairs nelikās kā akmens (asinu pieplūduma dēļ) un miegs bija viegli iegūstams.

Sports kā līdzeklis, ne kā mērķis, var būt draugs līdz sirmam vecumam, kamēr vien veselība to atļauj. Lai atminamies nelaiki Zviedrijas karali tenisa laukumā vai cienījamos Francijas prezidentus paukošanas zālē.

Neesmu ārsts, bet domāju, ka cilvēka dabiskais instinkts prasa kustības, vienalga, kā tas izpaustos.

Sports kā mērķis vecumā ir retāka parādība un atkarājas no tā, par cik kermenis jaunībā pieradināts un kādas prasības ir sporta veidam.

Ir daudzi sporta veidi, kas robežojas ar 40 dzīvības gadiem. Vieglatlētika, bokss, futbols un basketbols nav pieredzējuši daudz meistarus pāri 40 gadiem. Bez šaubām, visur var būt izņēmumi, bet normāla parādība tā nebūs. Protams, neviens nebūs meistars, ja sāks startēt ap 40 gadiem. Turpretī smagatlētikas nozares un ūdenssportu vecums neietekmē, tur nav vajadzīga tik spraiga kermena dinamika.

Īpatnēja stāvoklī ir paukošana. Tur bieži „smadzeņu darbs" aizstāj dinamiku. Un tāpēc šeit ir daudz vecu vīru—meistaru. Kuriozs piemērs būtu ar Latvijas bij. meistaru Jāni Gremzdi, kas paukošanu sāka tikai 40 g. vecumā. Interesanti bija vērot Vācijā 70 g. veco amerikāņu bij. meistaru admirāli Dotiju, kās ar panākumiem vēl piedalījās starptautiskās sacīkstēs. Paukošanā mazāko dinamiku prasa šoagas cīnas, tādēļ parasti tur redzams vairāk veco vīru. Šā gada ASV austrumu piekrastes meistarībā šoagas paukošanā 2. vietu guva 70 g. vecais Pēteris Mejiers. Pādējais bija 1928. un 1932. gada olimpisko spēlu Holandes vienības paukotājs un vēl aizvien ir bīstams pretinieks paukošanas zālinā. Bez šaubām, šiem minētiem veciem vīriem ir laba veselība. un daži labi 40 vai 50 gadus vecs varētu viņus apskaust. Gaļu gaļā gadi nav vecuma noteicēji, bet gan tas, cik vecs katrs jūtas. Un tas pats sakāms par sportu — ko daži vēl spēj 70 gados, to citi vairs nevar 40 gados. Visā visumā kulminācijas robeža ir ap 45 dzīvības gadiem.

Zigurds Kaktiņš

PASAULES SPORTA NOTIKUMI

Norvēģu olimpiskā komiteja, kas ir atbildīga par 1952. g. olimpisko spēļu ziemas sporta sarīkojumiem, pēc 7 stundu debatēm ar 14:9 balsīm nolēma neiebilst par Vācijas līdzdalību Oslo.

Norvēģu olimpiskā komiteja agrāk bija tais uzskatos, ka Vācijas līdzdalība nav vēlama. Tagad tā sekojusi Starptautiskās olimpiskās komitejas norādījumam un Rietumvācija jau saņēmusi oficiālu ielūgumu.

o

Starpt. sacīkstēs Berlīnē 1500 m skrējienā zviedrs Abergs atkārtoja savu Stokholmā pret vācu skrējējiem gūto uzvaru ar 3:53 min. 800 m skrējienā holandietis De Kroon pārspēja vācieti Ulcheimeru par 4 metriem. Uzvarētāja laiks 1:53,3 min. Kārtslēkšanā vācietis Šneiders ar 4.20 m atkārtoja savu šogad sasniegto rekordu. Viņš, kopā ar Eiropas meistaru zviedri Lundbergu, dabūja 2. un 3. v., jo 19 g.v. soms Felis Lundstroems šādu augstumu kā vienīgais bija veicis pirmā mēģinājumā

o

Valstu sacīkstē futbolā Norvēģija savā galvaspilsētā uzvarēja Dāniju 2:0, kamēr tanī pašā laikā Odensē Dānijas B. vien. uzvarēja Norvēģijas B sastāvu 4:1.

o

Čechu skrējējs Emils Zatopeks Pragā pārspējis divus Heino pasaules rekordus — vienas stundas skrējienā ar 19,558 m (Heino rekords bija 19.339 m) un 20 km skrējienā 1:01:16 st. (1:02:40).

o

Somijas—Francijas valstu sacīkstē vieglatlētikā Helsinkos beigusies ar somu 115:99 uzvaru. Labākie sasniegumi: 5000 m skrējienā francūzis Mimouns 14:25.5 min., 400 m soms Becks 47.7 sek.

o

Vāciete Lena Stumpf no Bremenes Stutgartē sasniegusi jaunu vācu rekordu pieccīņā, kas nav tālu no holandietes Faniņas Blankeres Koen pasaules rekorda. Stumpf sasniegumi (iekavās Blankeres) 200 m 25,7 (24,5), 80 m barj. 12.0 (11.2), tāllēkš. 5.89 (5,80), augstlēkš. 1.50 (1.50), lode 12,20 (11,10).

LATVIEŠU PRESES BIEDRIBAS

GADA GRĀMATA 1952.

Cena $1.00, ar piesūtīšanu. Pieprasāma tieši apgādā un visās grāmatnīcās. Saturā: O. Akmentiņa, A. Eglīša, Z. Lazdas E, Kezberes, M Skujenieka, O. Liepiņa, prof. Švābes, F. Freidenfelda, P. Ērmaņa u. d. c, raksti un sacerējumi, humors un illustrācijas

Iznācis apgāda LATVJU GRAMATA

ZIEMASSVĒTKU KATALOGS

Piesūta par brīvu Jums un Jūsu draugiem katrā skaitā. Saturā: simtiem dažādu izdevumu, visvecākie un arī visjaunākie, rotas lietas, latviski izstrādājumi, latv. rakstāmmašīnas u. d. c. Mūsu katalogā atradīsit pilnīgāko informāciju par katru lietu, kas vien Jūs interesētu

Apgāds LATVJU GRĀMATA, Waverly, Iowa USA

(19)

Dr. A. Bīlmanis un viņa mūža darbs

„Princeton University Press" 1951. gada rudens katalogā lasām, ka oktobrī iznāk Dr. Alfr. Bīlmaņa grāmata „The History of Latvia". Katalogā norādīts, ka šī ir pilnīgi dokumentēta Latvijas vēsture.

Šī ir plašākā angļu valodā sarakstītā Latvijas vēsture, kas aptver laiku, sākot ar Baltijas pirmvēsturi, cauri vācu, poļu, zviedru un krievu virskundzības periodiem nacionālo atmodas laikmetu un republikas triumfa neatkarības gadus. Sevišķa vērtība ir 1918.-1919. g. perioda analizei, kas nekad agrāk nav apskatīta tik sīki.

Iznākot šai grāmatai, kas būs stūrakmens Latvijas vēstures apgaismojumam starptautiskā literārūrā, atmiņās jāatgriežas pie šīs grāmatas autora, ko pelnīti var atzīt par stūrakmeni Latvijas valsts propagandai ārzemēs.

Ir Latvijai un latviešu tautai kāds vārds, ko nedrīkst aizmirst ne šī laikmeta, ne arī nākotnes audzes. Starp tiem, kas pieder vakardienas vēstures lapām, ko pavada spožais, bet arī lepni skumjais dzīves moto — Dzimis Latvijai, — sadedzis par to — ir bijušais Latvijas sūtnis ASV, nelaikā Dr. Alfreds Bīlmanis.

1887. g. 2. februārī dzima cīnītājs par latviešu valsti un tautu. Doma par Latviju Dr. A. Bīlmanim jau bija tuva agrās jaunības dienās; tā izvērtās par Dr. A. Bilmaņa dzīves mērķi. Šim dzīves mērķim tad nu tika pievērsta lielākā uzmanība, tika asināti gara ieroči, — lai izcīnītu Latvijas vārdam pienācīgu vietu jaunās pasaules apziņā pēc 1. Pasaules kara.

Pirmais Latvijas ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics redzēja un apzinājās, kāda milzīga nozīme ir sniegtajai informācijai par Latviju ārzemēs. Jaunajai Latvijai, kas cēlās no drupām, svarīgs bija katrs ārzemju iespaids par jauno valsti un tās uzbūvi. Latvijai vajadzēja parādīt, ka tā ir spējīga pastāvēt pasaules tautu starpā kā neatkarīgs loceklis. Bija vajadzīgs vīrs, kas vislabāk prastu parādīt ārpus Latvijas robežām latviešu tautas dzīves spēku un panākumus valsts jaunuzbūvē pēckara sagrautajā Eiropā. Z. Meierovics šai darbā aicināja Dr. A. Bīlmani. Līdz ar to Dr. A. Bīlmanis stājās aktīvo cīnītāju rindās par jauno Latviju, 1920. gadā uzņemdamies ārlietu ministrijas preses nodaļas vadību. Viņš bija latvietis un latviešu lietas cīnītājs, apbalvots ar augstu personīgu intelligenci un sabiedriskumu. Viļņas universitātes filosofijas doktors un Maskavas universitātes vēstures kandidāts, sešu svešvalodu pārvaldītājs, apveltīts lielām žurnālista spējām, mākslas cienītājs un pats mākslas ceļu staigātājs. Šīs spējas, apvienotas vienā personā un papildinātas ar spēju iejusties ikvienā sabiedrībā, veidoja vīru, kas Latvijas vārdu padarīja pazīstamu tālu aiz Latvijas robežām Dr. A. Bīlmanis ir Latviešu Preses Biedrības un PEN kluba dibinātājs. Latvijas propagandas nodaļas pasaules izstādēs viņa ierīkotas; raksti par Latviju ārzemju presē un aktīva līdzdalība starptautiskās preses konferencēs. Daudz ievērojamu personīgu sakaru nodibināšana ar ārzemju sabiedriski politiskiem darbiniekiem, tā veicinot Latvijas propagandu. Viņa grāmatas par Latviju ir angļu, franču un vācu valodā. Aktīva līdzdalība laikrakstā „Brīvā Zeme" Rīgā.

Būdams Latvijas ārlietu min. preses nodaļas vadītājs līdz 1932. gadam, Dr. A. Bīlmanis pilnīgi attaisno Z. Meierovica cerības, aicinot viņu šai darbā. Viņa propagandas darbam labāko atsauksmi, šķiroties no Latvijas, deva kāds ārzemju žurnālistu grupas vadītājs: „Jūs Latviju padarāt tielu, pat lielāku kā tā ir. Jūs liekat tai ticēt." Vai varējām labāku atsauksmi vēlēties laikā, kad Latvijai tik daudz vēl bija vajadzīga ārzemju palīdzīgā roka. Dr. A. Bīlmaņa 25 gadu preses darbības jubilejas gadījumā rakstnieks Ed. Virza par viņu saka: „Jūs, Latvijas nācijas aģitātors visās rietumu zemēs."

Latvijas valdība, novērtējot Dr. A. Bīlmaņa darbu un nopelnus un izprotot viņa personīgo spēju nozīmi Latvijas valstij, pavēra viņam durvis vēl svarīgākiem pienākumiem! 1932. gadā Dr. A. Bīlmani iecēla par Latvijas republikas sūtni Padomju Savienībā. Nedaudzus gadus vēlāk, 1935. gadā viņa ceļš ved pāri okeanam uz Amerikas Sav. Valstīm. Viņam bija uzdevums iekarot Latvijas vārdam pienācīgu vietu lielajā lepnajā Amerikā.

Dr. A. Bīlmani sagaidīja svešums un Amerikas nezināšana par mazo Latviju. 10 gadu Amerikas galvaspilsētā nebija bijis patstāvīgās Latvijas republikas pārstāvja. Priekšā stāvēja grūts uzdevums, bet Dr. A. Bīlmani tas neatbaidīja. Neilgu laiku pēc viņa ierašanās Vašingtonā, Latvijas vārds šeit nebija vairs svešs. Amerikas un citu ārvalstu diplomāti pieminēja Latviju, žurnālisti par to rakstīja presē. Dr. A. Bīlmanis ar savu personību bija savaldzinājis vietējo sabiedrību. Nopietnā stāvokļa izpratne, apvienota ar patīkamu humoru, iepriecināja un saistīja katru.

Kad Latviju un latviešu tautu sāka graizīt sarkanais zobens, Dr. A. Bīlmanis nezaudēja drošmi. Viņš metās cīņā ar visu sparu, lai sargātu Latviju no iznīcības. Viņa lielā ticība piepildījās. 1940. g. 23. jūlijā viņam paziņoja, ka Amerikas Savienotās Valstis neatzīst Latvijas republikas okupāciju no Padomju Savienības puses. Lielā Amerika apsolīja savu morālo atbalstu Latvijas un tās pārstāvju cīņā par Latvijas neatkarības atgūšanu. Dr. A. Bīlmanis saņēma šo atbalstu kā brīvās Latvijas pēdējās valdības pilnvarotā pārstāvja sūtņa K. Zariņa Londonā substitūts.

Latvijas brīvība bija iekalta važās, latviešu tauta mira, staigāja Sibirijas tundras tekas, klīda trimdinieki Vācijā un citur. Dr. A. Bīlmanis nenogurstoši strādāja, lai cīnītos par savu zemi, savu tautu. Nebija neatbildēta raksta Amerikas presē, kur aizkarts Latvijas vārds un latviešu tauta. Tik daudz aplamu uzskatu un neskaidrību valdīja tai laikā Amerikā. Latvijas brīvības nolaupītāja Padomju Savienība, ar savu komūnisma mācību tai laikā plūca laurus Amerikā. Tā neaizmirsa savu nelietīgo propagandu par kaut kādu komūnistisku brīvu Latviju. Viss tas bija jāatspēko, jāpierāda, kur vien iespējams.

Dr. A. Bīlmanim enerģijas netrūka. Dienas gaismu ieraudzīja 12 grāmatas un brošūras par Latviju angļu valodā, laikā no 1941.-1946. g. Tai pašā laikā bija neskaitāmi raksti Amerikas presē. Viss tas milzīgais publikācijas darbs, nonākdams Amerikas tautas pārstāvju un valstsvīru rokās, lika tiem domāt par Latviju, palīdzēja izprast Latvijas un pārējo Baltijas valstu likteņus zem komūnisma jūga. Ar savu darbu Dr. A. Bīlmanis soli pa solim noskaidroja Amerikas vadītāju sabiedrisko domu Baltijas jautājuma pareizai izpratnei. Bet daudz vēl bija jādara. Viņš neatlaidīgi turpināja darbu, pa vaļas brīžiem naktīs steigdams pabeigt savu kapitāldarbu The History of Latvia". Bet Dr. A. Bīlmaņa veselība zem darba slodzes un iekšējā nemiera par savas valsts un tautas likteni sāka liekties. 1947. gadā viņš pārcieta smagu operāciju. Pēc tās viņš jutās atspirdzis un savu vecelību nesaudzējot, metās atkal darbā par Latviju un savu latviešu tautu. 1948. gada vasarā viņš sāka steigt nepabeigto, kā nojautu pārņemts. Tā paša gada 26. jūlija agrā rīta stundā, pēc pavadītas nakts pie rakstāmgalda, Dr. A.

(Nobeigums 8. lpp.)

POLITIKA

Hugo Vītols

Prezidenciālā demokratija

Kāds liels Amerikas Savienoto Valstu prezidents reiz teicis, ka viņam nav nekādas cieņas pret vīru, kas šodien nav gudrāks, nekā tas vakar bijis.

Tā domājam arī mēs, cenzdamies pēc iespējas mazāk aizmirst un pēc iespējas vairāk mācīties. Un no kā gan cilvēks visvairāk mācās, ja ne tieši no pieredzes.

No rūgtās pieredzes tad nu esam mācījušies atšifrēt kādu vienkāršu, aksiomai līdzīgu patiesību, proti, ka vara neapstājas, ka varu var tikai apstādināt.

Šī patiesība bijusi spēkā visos laikos tikpat labi starptautiskās kā valsts iekšējās attieksmēs.

No teiktā izriet vispirms, ka mums. Latvijas neatkarības izcīnīšanai jāsabiedrojas ar tiem, kas gatavi radīt stipro koaliciju, kas apstādinās cilvēces un mūsu ienaidnieku varu ar varu.

No teiktā arī izriet, ka mums savas valsts iekārta jāizveido tā, lai arī te vara apstādinātu varu, lai valsts varas trīs nepieciešamās un pietiekamās varas apgaitas; likumdevēja, eksekutīva (īstenotāja) un tiesas vara cita

I

Cilvēks pēc savas dabas ir politisks dzīvnieks. *Aristotelis*

Tautvaldību, demokratiju var īstenot divējādi: parlamentārās demokratijas un prezidenciālās demokratijas veidā.

Parlamentārā demokratija īstenota it īpaši Eiropas demokratiskajās valstīs, kamēr prezidenciālās demokratijas ievērojamākā pārstāve ir Amerikas Savienotās Valstis.

Parlamentārā demokratija, kas īstenota arī Latvijas 1922. gadā pieņemtajā satversmē, mums diezgan pazīstama, kamēr mazāk mums pazīstama ASV prezidenciālā demokratija. Ar šīs satversmes principiem un izveidojumu tad nu arī iepazīstināsim lasītājus šais slejās publicējamos apcerējumos. Redakcija.

citu apstādinātu uz likumīgām, satversmē paredzētām nepārkāpjamām robežām.

Katrā labi organizētā, stabilā valstī, valstī, kur tiek respektēta cilvēcība, tauta un cilvēks, šīm trim apgaitām jābūt šķirtām, jābūs šķirtām ne vien tīri formāli, „uz papīra" vien, bet būtiski. Jo tikai tad varas nepieciešamā izlietāšana nepārvērtīsies varas nelietīgā izmantošanā, tikai tad vara nepārvērtīsies varmācībā.

Aristotelis jau teicis, ka „valsts nav nekas cits, kā līdzīgu būtņu sabiedrība, kas kopā meklē laimīgu un vieglu dzīvi."

Valsts tātad nav nekas pārdabisks, valsts ir cilvēku sabiedrība. Bet katrai cilvēku sabiedrībai nepieciešama vadība, nepieciešami kopēji mērķi, ko var sasniegt, vienīgi nodibinot pareizas attieksmes starp vadītājiem un vadāmiem. Pie kam nevienu mirkli nedrīkst izlaist no vēra, ka tikpat labi valsts varas subjekti kā valsts varas objekti ir tikai cilvēki. Cilvēki ir tie, kas vada, cilvēki ir tie, kas seko. Kā vieniem, tā otriem piemīt cilvēcīgas vājības, un viena no šīm pamata vājībām ir tā, ka cilvēks allaž tiecas savas varas robežas paplašināt, līdz kāda cita vara viņu apspiež.

Paturot vērā šo iedzimto netikumu, valsts varas organi izkārtojami tā, lai neviens no tiem nespētu pārvērsties par vienīgo valsts varas nesēju. Jo pretējā gadījumā šo organu pārstāvētāji, savai iedzimtai varkārei sekojot, aizmirst, ka valdība ir tautas dēļ, ne tauta valdības dēļ.

Apvienoto Nāciju Sociālo, Humanitāro un Kultūrālo jautājumu komisija savā cilvēku tiesību metā, starp citu, noteic, ka „Katram individam ir tiesība uz dzīvi, uz brīvību un savas personas drošību."

Visos līdz šim pazīstamajos jaunākos starptautisko tiesību kodifikācijas mēģinājumos, zīmējoties uz nāciju tiesībām, atradīsim aptuveni to pašu formulējumu, proti, ka katrai nācijai ir tiesība uz dzīvi, uz neatkarību — kas nav nekas cits kā nācijas ārējā brīvība — un drošību.

Pietiktu radīt tādu stāvokli, kur cilvēkam patiesi būtu nodrošināta tiesība uz dzīvi, uz brīvību un savas personas drošību, ka līdz ar to būtu garantētas arī visu nāciju tiesības uz to pašu, jo cilvēku brīvība ietver sevī arī brīvību dzīvot savas tautas vidū, patstāvīgā valstī, runāt savā mātes valodā, apkopt savu mirušo kapus un izveidot tādu politisku satversmi, kas visvairāk atbilst viņas ģenijam.

Lai nu būtu kā būdams, viens ir skaidrs: valdība ir tautas dēļ, ne otrādi.

Un šo svarīgo atziņu, lūk, jo bieži aizmirst tie profesionālie

(Nobeigums 8. lpp.)

VILIS UN ES

(Pārnesums no 4 lpp.)

Divas glāzes alus tukšā trīspadsmitgadīgā dūšā nav nekas labs. Pēdējā stundā es iemigu, un šķirgats sataisīja milzīgu traci. Tam bija viegli runāt, jo viņš taču bija dzēris kafiju vai ūdeni. Bet šādu ūdeni! Šī doma man sagādāja gandarījumu.

Pusdienas laikā es, kā parasti, iegāju virtuvē un redzēju, kā māte aplaistīja ar ūdeni cepeti. Nu, es varu arī neēst cepeša! Bet zupa taču droši vien arī bija vārīta ar ūdeni, pavisam noteikti. Viss galu galā top vārīts ar ūdeni. Un tur, lūk, vēl stāvēja ūdens, kurā bija mazgāti špināti. Visur ūdens!

Es nekā neēdu un liekuļoju galvassāpes. To iemācās skolā... Bet manam tēvam nu bija diezgan, viņš lika man atplēst muti un sacīt „ē". Rezultātā: divas skanīgas plaukas. Viņš droši vien bija saodīs alus smaku. Tad tāpēc man neesot ēstgribas. Mana kabatas nauda tika apķīlāta, un nu es nezināju, vai drīzāk nomiršu badā vai nobeigšos aiz slāpēm.

Uz Viliman bija dusmas, Īstenībā taču viņš bija tas vainīgais. Bet viņš likās neceļam ne ausu un ēda un dzēra, ko gribēja. Protams, ar viņu tas bija citādi. Kaut gan es viņa vietā — bet tā ir viņa paša darīšana.

Pēc trim dienām es biju izkāpjies un sažuvis kā fakīrs. Un tad es redzēju savu māti dzeram no ūdens krāna, viņa dzēra daudz, jo viņa bija čakla sieviete un ātri sakarsa.

Es vairs nespēju ilgāk izturēt un aizgāju pie ūdensvada direktora. Nebija viegli tādam knauķim kā man tikt klāt pie tik augsta kunga. Es tiku pielaists tikai tāpēc, ka biju briesmīgi noslēpumains un uztraukts.

„Direktora kungs, jums jānolaiž ūdens!"

„Nanu? Vai kāds saslimis?"

„Nē, tas ne. Bet ūdens nav kārtībā. Tas ir, nav gluži kārtībā."

Kad es laimīgi visu biju izteicis, nebija nemaz tik vienkārši tādas lietas pietiekami smalki izteikt — es biju nosarcis kā vēzis un gaidīju, ka sagāzīsies debess. Bet tās nesagāzās vis, arī ūdensvada direktors nenokrita no krēsla, pat ne vaibsts nesakustējās viņa sejā.

„Labi, mēs jau varam ūdeni arī nolaist."

„Direktora kungs, bet tam jānotiek tūdaļ. Vai es drīkstu palīdzēt?"

„Ej vien mājās. Bet tu nedrīksti par to nevienam stāstīt. Citādi tu nonāksi cietumā. Vai saprati?"

Es vēroju, cik vien labi varēdams, bet man neizdevās konstatēt, vai ūdens tiešām tapa atjaunots. Beidzot es aizskrēju pie Viļa. Tas nemaz nespēja saprast, kāpēc es raudu.

„Cilvēk, tu jau esi traks! Kas tad tur nu liels, tāda druscina spļaudekļa tik lielā ūdenī!"

„Kā tā spļaudekļa? Vai tad tu iespļāvi?"

„Jā, ko tad tu domāji?"

„Es? — Ak — nekā."

Ko es biju nokavējis ēšanas un dzeršanas ziņā, to es panācu drīz. Bet kad es šodien par visu to pārdomāju, mani tiešām pārņem šaubas, vai Vilis tomēr to nebija izdarījis. Tagad viņš ir apriņķa vecākais.

SOCIĀLIZĒŠANAS SEKAS

Fultons Luiss ir plaši pazīstams amerikāņu žurnālists un radio komentātors. Viņa raksti ir ar skaidru domu un konstruktīvām idejām. Tāpat kā ģen. Mekarturs, viņš zina, ka tik ilgi nevarēs runāt par mieru pasaulē, kamēr nebūs iznīcināts internacionālais komūnisms tā citadelē Krievijā.

Vasarā F. Luiss apceļoja Rietumeiropas zemes un no turienes runāja pa radio. Viņš brauca iepazīties ar Rietumeiropas ekonomisko stāvokli un tās reālām iespējām pretoties varbūtējai Maskavas agresijai. Viņa prombūtnes laikā presē rakstīja viesu korespondenti, pašа F. Ljuisa uzaicināti. Tie parasti bija izcili vīri no dažādiem politiskiem nogrupējumiem, piem., senātori, viceprezidents Barklejs, FBI vadītājs Huvers, ekonomists Budencs u. c.

F. Luiss pats, kā var vērot, ir republikānis, bet demokratija un domu un uzskatu brīvība ir viņa pamatidejas. Rakstītāji viņa vietā tādēļ bija aicināti no dažādām aprindām. Tā ir jauka un cildena demokratiska iecietība, kas vēl jāapgūst daudziem mūsu demokrātiem.

F. Luisa secinājumi par Angliju un tās sociālizēšanas sekām ir skaidri, asi un dibināti uz faktiem un tiešiem novērojumiem. Anglijas strādnieku valdība ir saņēmusi pabalstu Maršala plāna un citu pasākumu ietvaros 8,5 biljoni dolaru. Tik daudz nav saņēmusi neviena cita zeme, nemaz nerunājot par Rietumvāciju un Italiju, kas abas bija smagi cietušas tiešā kara darbībā, ko par Angliju var teikt tikai daļēji. Visas citas zemes pabalstus ir izlietājušas dzīves atjaunošanai, Anglija turpretī ir ar šiem pabalstiem reālizējusi savu sociālizācijas programmu. Par dolariem ir pirktas pat amerikāņu cigaretes un citroni. Neviena no citām Rietumeiropas zemēm palīdzības nav izlietājusi šādām sekundārām un piecīešamām vajadzībām. F. Luisa secinājums ir, ka Etlija valdība varējusi reālizēt savu sociālizēšanas programmu tikai ar milzīgajiem ASV pabalstiem.

Un kādas ir sekas šai sociālizācijai: Dzelzceļi, kas kādreiz bijuši Anglijas lepnums, pēc pārņemšanas valsts apsaimniekošanā esot kļuvuši sliktākie visā Rietumeiropā. Kad vilciens no Edinburgas uz Londonu nokavējies par 2 st., zobgaļi melsuši, ka tur vainīgi amerikāņi, kas nav piegādājuši ogles vajadzīgā daudzumā. Ogļrūpniecībā esot gan daļēji uzlaboti darba apstākļi, bet Anglija vēl joprojām nevarot apgādāt sevi ar oglēm. Tam pretstatā ir kara nopostītā Vācija, kas apgādā pati sevi ar oglēm un eksportē tās lielos vairumos.

Medicina esot nosliīdējusi uz viszemākā līmeņa, kādā tā jebkad bijusi Anglijā. Pozitīva ir ārstniecības attiecināšana uz visiem, bet uz katru ārstu esot tik liels slimnieku skaits, ka viņi nav spējīgi tos apkalpot. Bez tam šī sociālizētā medicīna valstij izmaksājot ļoti dārgi.

Pārtikas stāvoklis — bēdīgākais kā jebkurā citā Rietumeiropas zemē. Valdība nosaka, cik un ko būs ēst. Individuālā brīvība esot ļoti ierobežota, gandrīz tāda pati, kāda tā bija Hitlera Vācijā un Musolini Italijā. Valdība nosaka, kādi arodi ir nācijai nozīmīgākie, un piespiež tur strādāt pret cilvēku gribu. Brīvā darba devēja un darba ņēmēja attieksmes Anglijā esot zudušas.

Pats Etlijs esot rūdīts politiķis un stingrs partijas politiskās programmas reālizētājs. Strādnieku partija nepazīst ts. brīvo balsošanu parlamentā. Partija nosaka, par ko būs un par ko nebūs balsot Kas nepakļaujas šai dzelzs disciplīnai pret to ir partija un tas pats ir pret partijas ģenerālo līniju. Novirzīšanās no tā visa ir revolūcija pret partiju, kā tas bija Bevana gadījumā.

Par Anglijas nākotni F. Luiss ir pesimists. Konservātīvo vadonis V. Čerčils ir vecs. Šim vecajam un varenajam angļu lauvam neesot vietnieka. Pati valsts vadība esot krizes stāvoklī no abi pusēm. Ja ar konservātīvie uzvarētu nākamās vēlēšanās, tad viņiem nebūšot nepavisam vieglas dienas imperijas vadīšanā un valdīšanā, jo trūkstot reālas saimnieciskas programmas. Etlijs ar sociālizēšanu esot sajaucis un degradējis ekonomisko dzīvi. Konservātīvie paši joprojām nezinot, ko iesākt, ja viņi nāktu pie varas. Vispārējs uzskats esot, ka jāpatur Etlija pakalpojumi ekonomiskā dzīvē, jo neredzot iespēju ne atgriezt attiecību atpakaļ, ne ievadīt to veselīgākā gultnē.

F. Luisa vērtējumi par pārējām Rietumeiropas zemēm ir diametrāli pretēji. Tās visas ir atkopušās no kara sekām. Augstākais dzīves standarts esot Beļģijā un Holandē. Vācijas un Italijas atdzimšana pēc kara posta ekonomiskā skatījumā esot vienreizīgs piemērs saprātīgai brīvai saimniecībai. Nostabilizētu saimniecisko stāvokli F. Liuss uzlūko par pamatu, uz kuŗa var celt aizsardzību. Tanī nozīmē Rietumvācija un Italija viņam šķietas pat nozīmīgāka par Angliju. Viņš pastāsta arī, kā Anglija un Francija praktiski ņēma reparācijas no kara noplicinātās Vācijas un kā amerikāņi maksāja klāt. Tā rezultāts: Rietumvācijā — amerikāņus cienī, bet par angļiem un frančiem vīpsnā. Tāpat neesot izzudušas vēl senās nacionālo pretešķību ēnas pret britiem un frančiem, kas visas tagad būtu piemirstamas jaunu brieesmu priekšā. Dr. A.

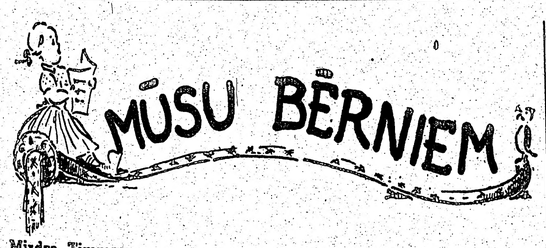

Mirdza Timma

KOKA LELLE

PASAKA

(Nobeigums)

Kamēr Astrīda klausījās, ko tēvs viņai stāstīja, lelle pierada pie gaismas un raudzījās apkārt.

Tur augšā pa būdas logu varēja redzēt tikai akmeņu šķautnes un sniegu.

Te ziedēja krūmi, puķes, un, kur vien skatījās, vajadzēja brīnīties un priecāties par šo krāsu mirdzumu, par zaļajām lapām, ko saule aplēja ar savu spožumu, par ēnām, kas līgoja šurp un turp, vai skrēja kā milzīgi putni pa zāli, par stalto māju, kas sniedzās tik augstu, it kā gribētu atbalstīt jumtu pret zilo debesi.

Lellei patika zaļie koki, patika ziedi un māja, bet visvairāk viņai patika mazā meitene Astrīda. Lelle vēroja, ka tauriņi noturēja Astrīdas gaišmataino galvu par saules puķi, un ar saviem snuķīšiem veltī taustījās pēc ziedputekšņiem.

Kad svešais beidza stāstīt, lelle uzsmaidīja savu plato smaidu jaunajai saimniecei, to pašu smaidu, kas arvien ielīksmoja vientuļa sirdi, bet Astrīda savilka deguntiņu un teica:

„Skaista tu neesi, ai nē, un lepoties es ar tevi arī nevarēšu." Kad tēvs sauca meiteni iekšā, viņa aizmirsa lelli turpat zālītē.

Cauri asaru miglai lelle neredzēja ne dārzu, ne ziedus, ne dzeltenos tauriņus.

Pa Astrīdas pēdām atskrēja plušķains šunelis. Tas piegrūda lellei mitru purnu.

„Ko tu meklē mūsu dārzā? Ko tu te dari?" viņš nikni rēja.

„Es gribēju... es domāju... ka Astrīda ar mani rotaļāsies," lelle šnukstēja.

„Rādi, vai proti rotaļāties!" šunelis iesaucās, sapurināja lelli, un pirms vēl viņa atģidās, paķēra to mutē un skrēja loku lokiem pa dārzu, un laukā uz ceļa.

„Vai, vai, tu mani spied, tu mani kod. Neskrien tik ātri, man reibst galva," lelle vaimanāja, bet šunelis tik skrēja.

Beidzot viņam apnika un, nometis lelli zālē, viņš nicīgi nosprauslojās: „Tu rotaļām nederi."

Šunelis aizdrāzās, un lelle palika viena. Tur, nu viņa gulēja, kur pamesta, kāda liela ceļa malā. Viņa gulēja un gaidīja, ka drīz nāks Astrīda vai svešais viņu meklēt, un aiznesīs uz balto māju dārzā, kur tad sāksies viņas ielejas dzīve.

Laiks gāja, bet neviens nenāca.

Pa ceļu soļoja ļaudis, brauca pajūgi, bet neviens neapstājās pie koka lelles.

Ielejas gājēji bija steidzīgi ļaudis, un traucās arvien uz priekšu, nevērodami ceļa malas, un, ja kāds ar' pamanīja koka lelli, nevienam viņa nebija vajadzīga.

No savas vietas lelle redzēja augstu, augstu pret zilo debesi slienamies kalnu ar baltu sniega cepuri. Tur augšā, sīka kā punktiņš, stāvēja vientuļa būda. Kad gaiss bija dzidrs un spožs, lelle to varēja saskatīt. Kaut gan koka lelle atradās ielejā, pēc kuras tā ilgojās, viņa nebija laimīga. Ne ziedi, ne tauriņi, ne šalcošie koki viņu neiepriecināja, jo viņa te jutās viena, lieka un nevienam nevajadzīga.

Tādēļ viņa brīžiem aizvēra acis, lai atcerētos vientuļa būdu. Kas tās bija par gaišām, mirdzošām dienām, kas iznira viena aiz otras viņas atmiņās, toreiz, kad viņa vēl varēja sēdēt uz plaukšiņa un nolūkoties, kā vecais vientulis strādā. Toreiz visi šķīvīši plaukšiņā bija viņas draugi, un bieži uz viņu nolūkojās labsirdīgas vientuļa acis. Kā viņai toreiz varēja likties, ka būda būtu šaura, ka dienas tur veltos kā pelēki dzijas kamoli, un ka laiks kļūtu gauss. Tagad viņai šķita, ka tās bija stundas, līdzīgas šīm zaļā koka lapām, pus zaļas, pus sidrabotas saules gaismā, un ka visa vientuļa būda bija silts un mājīgs stūrītis, tik jauks, kāda otra vairs nav.

Tad viņa atvēra acis, un būdas vietā redzēja tikai ceļa malu.

Pa ceļu rībēja rati, un devās gājēji. Vesela straume, kas nerima cauras dienas. To saceltie putekļi nogūlās ceļa malās un drīz pārvilka koka lellei pelēku krāsu. Ik dienas tā kļuva bieļāka, un ik dienas lelle stiga dziļāk putekļos. Tie klāja jau viņas vienu aci, un vēl atvērtajā acī bira putekļi. Vientuļa būdu kalnā viņa vairs nevarēja saskatīt, jo tikko vieda ceļa malu. Neviens to lellei neteica, bet viņa pati juta, ka tālu vairs nevarēja būt tā diena, kad smiltis un putekļi viņu pavisam apraks.

Kādu rītu viņa izdzirda ielejas dievnama zvanus.

Ceļš pieplūda gājējiem un braucējiem.

Šie bija lieli svētki, tādēļ neviens nebija gribējis palikt mājās. Starp gājējiem redzēja pat sirmgalvjus un bērnus. Pieaugušie gāja rimti pa ceļa vidu, bet bērni lēkāja kā sienāži pa grāvjiem un ceļmalēm. Viņu vērīgām acīm nepagāja garām nepamanīts ne akmentiņš, ne puķīte.

Koka lelles sirds pieplūda jauna prieka un satraukuma:

„Bērni mani pamanīs un ņems sev līdz. Es redzēšu laudis, svētkus, ieleju, un man sāksies laimīgas dienas."

Te jau pieskrēja pirmie no bara.

„Skat, kas te guļ?" viens brīnījās.

„Veca sieksta, neņem," otrs brīdināja.

„Kur nu —skaties, apdrāzts koks, tā kā lelle," trešais izrādījās gudrs.

„Dod meitenēm," kāds smējās un sauca: „Ej, meitenes, kuŗa grib jaunu lelli? Te viena gul."

Pieskrēja meitenes.

„Dod man, dod man," viņas sauca skriedamas, bet tad atrāva rokas. „Kāds netīrs koks! Vī, es tādu negribu," viņas novērsās.

Bērni skrēja tālāk, zēns nometa koka lelli, un viņa smagi iekrita ceļmalas smiltīs.

Viņa drebēdama pieplaka sausai lapai, lai neviens viņu neieraudzītu, un vēlējās daudz, daudz smilšu, kas viņu apklātu.

Gājēji kļuva reti. Lelle tos vairs nevēroja. Viņa skatījās uz sīko punktiņu kalnā, un negribēja no tā novērst skatu, kamēr vējš sacels jaunu putekļu mākoni, kas aizklātu viņas acis.

Uz ceļa klaudzēja soļi. Sen pazīstami soļi, mīkstu suņa peku pavadīti.

Lelle pieplaka vēl ciešāk sausajai lapai. Viņu svilināja kauns, karstāk kā pusdienas saule.

„Kaut vientulis mani nepamanītu!" viņa vēlējās, sava neglītuma kaunēdamās.

Mīkstās pekas nāca tuvāk un tuvāk.

„RR-vau! Kā ir — kā nav!" suns brīnījās, un, netikdams pats gudrs, sauca: „Saimniek, nāc skatīties."

„Ko tu man gribi rādīt?" vientulis vaicāja tuvodamies.

Viņš apstājās pie lelles un noliecās pār to.

„Saimniek, vai tā nav mūsu koka lelle? Mūsu skaistā lelle?"

Suns jautāja, skatīdamies vientulim acīs.

„Jā, sunīt, tā viņa ir," vientulis smaidīja pār visām sīkajām sejas rieviņām, bet lelle izmisusi sauca:

„Nē, nē, es esmu nomelnējusi sieksta, noputējusi un netīra. Neliec man rokas klāt."

„Putekļus var noslaucīt, lellīt," vientulis teica, saudzīgām rokām paceldams koka lelli. Izvilcis savu svētdienas balto mutautu, viņš noslaucīja lelles seju.

„Es esmu kļuvusi neglīta un nejauka," lelle čukstēja, bet vientulis ņurdēja bārdā:

„Nieki, tu esi skaistākā lelle, ko es esmu grebis," un labsirdīgās vientuļa acis uzsmaidīja lellei. Tad viņš to iebāza kabatā, lai viņa varētu redzēt apkārtni, un uzsauca sunim:

„Iesim, sunīt, šī mums divkārša svētku diena."

Suns ieņurdējās par atbildi, un koka lelle atkal smaidīja savu plato smaidu no vienas auss līdz otrai, jo viņas mazā koka sirds bija pārpilna laimes.

No kalna malas uz viņiem noraudzījās vecā būda un ceļš turp aizlīkumoja gluds un balts.

Margarita Kovaļevska

KĀZAS JELGAVĀ

(Nobeigums)

Tad it kā iešķindas sudraba katlu vāki, taurēs iegaudojas vēji, varbūt kauc vilki, no klavierēm birst laukā skanīgi zirņi, flautā plīst ziepju burbuļi, ņaud kaķi, vijole vīlē pušu smalkas stiepules—džess!

Stāvu augstāk zāle dejām. Pirmo deju mēs dejojam katra ar savu brāli. Bet jau nākamā mani uzlūdz Zigas virsnieks. Jā, tā tas ir, nav nekāds pārpratums. Viņš ir gaišiem matiem, zelta skropstām, bet pamazs augumā. Brīžam dejojot mans skats ieskrien blakus telpās, tur sēd kapteinis Kalniņš. Es tagad zinu ordeņu nēsātāja pa-ārpi un vārdu. Viņa skatā kaut kas urbīgs, manī saldi viļņojas asinis, krūtīs sērkociņu kārbiņa.

Kad mēs abi ar zeltskropstaino zēnu gribam doties lejā, atpakaļ pie galdiem, melnais vīrs mani uzrunā: „Nu, jaunkundze, jautri? Visu laiku esat aizņemta grīļīgās dejās. Es jūs redzu," Tie ir skaisti vārdi, tajos nav neviena skābās putras kunkuļa. Mēs kāpjam visi trīs lejā, dzeram vīnu, sūcam apelsīnu pusmēnešu sulīgās šķēles. Uzrodas arī Visvaldis, mans brālis, ar glāzi konjaka un jau sarkanām acīm. Ir pavisam jautri, esmu vaļsirdīga, es stāstu, ka man patīk kapteiņa tērps, ar skatu bijīgi pieskaros zīmotnēm. Kādus nopelnus Latvijai viņš sevī glabā? „Jūs vērtējat cilvēku pēc ārējā spīduma?" Es apjūku, jā, gandrīz tā šoreiz ir, sirds izvēlējusies spožo vīru, un it kā sametas žēl sava mazā leitnanta. Es tomēr gribu būt laba meitene — iesim dejot!

Mēs dejojam deju pēc dejas, mēs izejam ieelpot svaigu gaisu, staigājam gar dziesmu un čalu pilno kāzu namu, kur vecenes vēl aizvien kā mušas līp pagraba logos. Te tumsā uznirst melnā uzmetnī staltais kapteiņa augums, ar pavadoņiem visapkārt. „Sveiki — ardievu!" — viņš pieliek manu roku lūpām. Desmit naktis neesot gulējis, bijis Zviedrijā. Tas ir kaut kas nepiedzīvots. Es, nabaga pelnrušķe veģās kurpēs — ar diža vīra muti uz rokas. Un cik tas plaši un tāli skan — desmit negulētas naktis, būts Zviedrijā. Viss viņa augums, garais uzmetnis ir pilns svešu zemju vēsmu.

It kā debesīm pārskrien spoža astes zvaigzne, it kā rakešu uguns dzirkstīs izsprāgst sirds uz visām pusēm. Un nodziest svētku ugunis, pazūd prieks, ielas tumsā aizšķind kādu zābaku pieši...

Drīzi arī es dodos mājās, gluži viena un bēdīga.

Nākamā dienā mēs atkal esam visi kāzu namā. Sev par lielu prieku ieraugu arī kapteini. Mēs sēdam pie galda, mēs runājam, viņš šodien izskatās jaunāks, atpūties — mazliet sirmi deniņi, pelēki migloņas acis, viņa smiekli skan dārdīgi. Visapkārt viņam tinas gaismas segām. Es taču nekad viņu dzīvē vairs nesastapšu, tik parāk citādi mums katram ejams ceļš. Un es bijīgi pielieku vaigu viņa ordeņu krūtīm. Viņš aizbrauc. Šoreiz patiesi viņš aizbrauc. — Ilgi es sēdu logā, man rokā kāds balts papīrītis.

Mazais zeltskropstu leitnants pamet klavieres, pienāk un saka — „Brauksim uz Virsnieku klubu." Neliels bariņš meiteņu un staltu zēnu braucam turpu. Mājīgas telpas, mīksti un dziļi krēsli. Dzeram tēju, dejojam — un atvadoties man rokās riekstu šokolāde.

Es esmu atkal mājās, pilna svētku guruma. Noaudama kurpes, nomutēju tās, tāpat balto kleitu. Šķiet, debesīs caur vaļējo logu tēvs raugās manī ar vienu vienīgu mirkšķīgu aci zvaigzni. Kad esmu jau vēsajā gultā, man zem spilvena dus nesaprotamā franču valodā vizītkarte — Nicolas Kalniņš, Capitaine, Aide de Camp du Commandant en chef de l'Armée lettone. Un blakus uz galdiņa vizmo sudraba papīrī šokolādes plāksne ar riekstā paslēptu zeltskropstainā leitnanta tēlu. Acīs pavīd arī brālis Visvaldis Jankavs ar rokā augstu paceltu konjaka glāzi, viņš taču Lāčplēša kara ordeņa kavalieris!

Es laikam aizmiegu. Aiz loga čabinās kastaņkoka lapas, sapnī rudens zirneklītis auž smalku, gandrīz acij nesaredzamu atmiņu pavedienu.

*

Un nu, kad es šodien to šķetinu, es redzu ka tas nav bijis sapņu zirneklis, tas ir bijis īstenības zirneklis, viņa pavedieni mērījami gadu mēriem. Pirms divdesmitviena gada dzirkstīja Fanijas kāzu vins un aizšķinda tumsā kāda stalta vīra zābaku pieši. Vēji stāsta — arī pulkvedis Kalniņš sen iegājis Dieva mūžības dārzā. Kad sniegi krīt, pūš tālu ziemeļu vēji, man prātā Sibirijas klajumi, kur varbūt vēl šodien stāv Lāčplēsis Visvaldis Jankavs ar seju uz Latvijas pusi. Kad lazdu krūmā skatu riekstu čemuru, es domās minu, kur gan zeltskropstainais leitnants? Vai virs viņa kapa nav izaugusi zeltskaraina smildziņa?

Jonāss Miesnieks

KĀ DVĒSELE LAI TUR GAN NESASKUMST?

Pie Stiksa ūdeņiem es vakar biju,
Kā dvēsele lai tur gan nesaskumst?
Un daudzas ēnas Stiksa krastos ieraudzīju;
Tur saules nav, tik vakars tumst un nesatumst.

Vairs Edvards Virza neskandēja savas dzejas,
Un nenāca vairs pretī smaidot Adamsons,
Tik skanēja kur tālu skumji suņa rejas,
Un airi klaudzēja, ko cēla Charaons.

Sirds mana saskuma, un nu tā ilgi sēros,
Ar roku vēl tik māja bajārs Medenis;
Kā ēnu redzēju tik klīstam Cederiņu viņa vēros,
Un sēdēju es dziļi noskumis.

Ne zāļu pakalnu, ne smaragdainu bērza zaru,
Tik aizmirstību upe Stiksa gurdi plūst,
Ne lietutiņa vairs, ne rāmo zvaigžņu staru;
Tāds sērīgs līdzenums, ka sirds vai pušu lūst...

Un ēnas, tikai ēnas visur laidās,
Un bija pilns no tām viss līdzenums,
Un biju tā, kā visu lielās gaidās;
Kā dvēsele lai tur gan nesaskumst?

Ed. Keišs.

Dubultkvartets Tēvija pie Ļeņingradas

Sakarā ar dubultkvarteta Tēvijas koncertu turneju Kanadā, sniedzam karikatūrista Eduarda Keiša atmiņu metu par latviešu frontes teātŗa pirmās turnejas ugunskristībām.

Latviešu frontes teātris nebija skatuvisks institūts vārda parastajā nozīmē. Tas neatgādināja ne varietē, ne arī bēdīgi slavenos boļševiku armijas „ansambļus," kas centās uzvarēt klausītāju sirdis ar savu masu. Tā pamatā bija latviskais gars un tēvzemes elpa, ko savās dziesmās veidoja teātŗa vīru dubultkvartets Tēvija. Tēvija pati par sevi bija vienība, kāda tā saglabājusies jau 16 gadu. Nenogurstoši strādājot tās mūzikālā iedvesmotāja J. Ansberga vadībā, Tēvijas dziesma saliedēta varenā vienībā. Dubultkvartets jau no pašiem frontes teātŗa pirmsākumiem, ko izveidoja šā pasākuma ierosinātājs un vadītājs A. Kundrāts, bija teātŗa dzelzs repertuāra galvenais balsts, kam latviešu karavīru garīgajā atbalstīšanā visizcilākie nopelni.

Atmiņā kāds epizods, kad teātris devās savā pirmajā turnejā pie zēniem grāvjos Ļeņingradas pievērtē, kas tad bija ielenkumā. Reizēm Tēvijas ansamblim brauca līdzi dejotāja Aina Ezergaile, kas jau bija izpelnījusies frontes meitenes apzīmējumu. Viņa patiešām bija „zaldāts": kad ieradās „grāvjos," aizvien gribēja šaut ar lielgabalu. Šo prieku viņai arī nekad neliedza. Atceros, ka Volchovas purvos viņa izšaudījās pēc sirds patikas. Arī Tēvijas vīri, ja, nu, tieši nešāva ar artilēriju, taču ar mašīnpistolēm plecos tos bieži varēja redzēt sirojam. Čiepa, kā Tēvijas vīri sauca Ainu Ezergaili, par šādu ieroču nēsāšanu amizējās un vai ikvieam pasteidzās pavēstīt, ka tas aiz vīru bailēm. Liekas, ka daļa patiesības Čiepai bija. Ansamblis ieradās Carskoje Selo, kādreizējā Krievijas ķeizaru rezidencē, kuŗas apkārtnē latviešu karavīri ilgāku laiku tramdīja Ļeņingradas priekšpilsētu. Frontes teātris tikko bija aizbraucis no stacijas, kad no Ļeņingradas mūs sāka apsveikt artilerija. Granātas krita stacijas tiešā tuvumā. Vēlāki „apsveikuma objekti" sāka krist arī karavīru novietojumu rajonos. Tās bija ansamblim pirmās uguns kristības. Teātŗa vīri bija nelāgā omā. Sēdēju kādā bunkurā kopā ar Tēvijas vīriem. Cik ateroš, viens otrs no mums arī drebēja kā apšu lapa un diafragamu kaut kas nejauki kairināja. Krieviņš, Tēvijas kupletists, skatuves vārdā Karviņš, vērojot pa bunkura spraugu, iesaucās: „Tā tak Čiepa! Vai viņa bez prāta? Granātas lido pāri galvām, un viņa tiksmiņās uz lielā ceļa kopā ar dziedātāju štolci un kādu jaunu virsnieku." Viesuļuguns mitējās, bet Čiepa turpināja ekskursijas. Vēlāk noskaidrojās, ka dejotājas Ainas Ezergailes tiešā tuvumā nokritis smagāks lādiņš uz kādu vieglo automobili un nositis kādu vācu majoru. Kad Aina stāstja savu piedzīvojumu, mēs jūtāmies kā jūras slimnieki. Mūs aizvien tādās reizās uzjautrināja un labo omu uzturēja pazīstamie Trīs Vinteri. Viņi allaž neatteicās uzspēlēt uz savām „plēšām" un piedevām piedziedāt kaut ko piparotu, kas visiem gāja pie sirds un aizmirsās, ka esam frontes pirmajās līnijās. Arī pats teātŗa direktors A. Kundrāts, kas šajā turnejā bija runasvīrs un konferansjē „pagurušos" ārstēja gan ar piemērotu anekdotu, gan ar kaut kādu ugunīgu veldzi, vai „nordfrontu" (cigaretēm), kuŗu viņam nekad netrūka, tāpat kā veldzes.

Interesanti, ka vislielākie patēŗētāji (frontes ietekme!) bija Tēvijas vīri, kas nekad neatteicās uzsaukt tostu devējam. Šādās reizēs aizvien gadījās, ka klāt bija arī rakstnieks Vilis Lesiņš un redaktors K. Krūkļītis, kas brauca līdz kā avīžnieki. Taču, neviens nekad nemanīja, ka šie vīri kaut ko atzīmētu savos blokos. Vēlāk noskaidrojās, ka abiem preses darbiniekiem fenomenāla atmiņa, un viņi šai ziņā varētu sacensties pat ar dzejnieku P. Ērmani. Labākās galda runas, asprātības un ekspromptā sacerētās dzejas vārsmas bira kā no pārpilnības raga. Bija ļoti patīkami vērot, ka gars kā milzis izlauzās no miesām un no tā tika visiem pa druskai.

Dubultkvartets Tēvija

Izturējis ugunskristības, frontes teātris Ļeņingradas pievārtē uzturējās vairākas dienas, sniedzot ikdienas divi izrādes. Kādā izrādē, kad dziedāja Tēvija un zāli pāršalca „Pie tēvuzemes dārgās ķeries klāt," varēja just, cik spēcīgi pukstēja latviešu karavīru sirdis un acīs mirdzēja nelokāmā cīņas griba. Šajā mirklī zēni saslēdzās vēl ciešākā apņēmībā kalpot tēvu zemei. Šo svēto brīdi nevarēja iztraucēt pat skaļā zenitartilerija. Jūs nemanāt, ka dziedoņu balsis pārcēlušas jūs no dziļās nopietnības jautrībā, kad uz skatuves parādās onkuļa Džo leļļu teātris. Lelles bija pagatavotas pēc meistara E. Rirdāna metiem. Jozefa balsi tēloja Adamsons, Tēvijas vīrs ar 1001 balsi, kas vienā laikā varēja dziedāt mecosoprānu, par ko viņu var apskaust katra dziedātāja.

(Nobeigums 8. lpp.)

DAUGAVAS VANAGU KOŖA KONCERTS ŅUJORKĀ

Ņujorkas Daugavas Vanagu vīru koris diriģenta Bruno Skultes vadībā izvērties par ievērojamu latviešu kori Savienotās Valstīs. Korī daudzas pazīstamas balsis, kuŗas esam dzirdējuši Rīgā Reitera, P. K. un citos koŗos. Koristi ikdienas aizņemti maizes darbā, no tiem viena daļa kā būvstrādnieki. Tur ir vajadzīgs liels entuziasms, lai pēc smaga darba brīvos vakarus ziedotu dziedāšanai. Diriģentam B. Skultem ir izdeyies saliedēt šos dziesmu entuziastus augstvērtīgā ansamblī.

Ar jauno programmu, ko koris iestudēja šovasar, tas jau ir apceļojis vairākas latviešu kolonijas ASV austrumu piekrastē un paredzēti vēl citi apmeklējumi. No tuvākiem koncertiem jāmin 10. novembrī Filadelfijā un 11. novembrī Lankasterā. Iespējams, ka koris viesosies Toronto, Kanadā, decembrī un Elizabetē, N. J., janvārī.

13. oktobrī DV vīru koris deva koncertu Ņujorkas latviešiem Bēthovena zālē. Programmu ievadīja Bruno Skultes komponētā vīrišķīgā Daugavas Vanagu dziesma, kas aizrauj klausītāju no pieticīgās ikdienas un tikpat spēji, cik spēcīgi pārceļ patriotiskā gaisotnē. Šī patriotiskā gaisotne tad klausītāju neatstāj līdz koncerta beigām, kas klausītājam, par spīti 15 dziesmām, arvien vēl liekas par īsu.

Emīļa Dārziņa tik pazīstamie Mūžam zili ir Latvijas kalni aizskanēja bagātā noskaņu dažādībā, ar mistisko „Latvijas kalni" un klusināto un mistisko „Mūžam raud kokle" un atpestītāju noslēgumu saucienu „Mūžam nerimst varoņu gars."

Īpaši skaisti un daudzkrāsaini, pēc tam iemirdzējās paša diriģenta kompozicija Aijā (dzejnieka Tomsona vārdi) „Klusē tālie sili. — Tālu mana dzimtene. Meži, meži zili" — šie vārdi, dziesmā pacelti, ar savu brīnumaini izteikto dziļo un dobjo maigumu un plašo pianissimo iegulās nevien dzirdē, bet arī sirdī uz neizdzišanu. Dziesmu bija jāatkārto.

Trešais Bruno Skultes darbs — Raganu kalna balāde (dzejnieka Tomsona vārdi) ar savām pēkšņām noskaņu un ritma pārmaiņām korim uzstādīja visaugstākās vokālās un disciplīnas prasības, ko viņš veica apbrīnojamā saskaņā, it kā rotaļādamies, bez vienas disonanses, vienā elpā, līdz pat vēzienīgam „Vizinies, vizinies, saule, vizinies Raganu kalnā."

Programmā bija arī sava humoreska J. Kalniņa Ciemināmi cūka zuda, ko koris veica ar rotaļīgu spontanitāti, un solists Leonids Bērziņš ar rutinētu pašpaļāvību.

Bez nule minēto komponistu darbiem koncertā bija pārstāvēti Alfrēda Kalniņa, Jāzepa Vītola, G. Vernera un Jāņa Cimzes darbi.

Par kori jāsaka, ka tas patiesi dzied, dzied ar balsīm un sirdi un tādēļ klausītājiem sniedz tik lielu, dziļu un dzidru mūzikālu veldzi.

Diriģents no pateicīgiem klausītājiem saņēma ziedu veltes.

Koncerts nobeidzās ar Daugavas Vanagu dziesmas atkārtojumu. Publikas aplausi bija veltīti korim, komponistam un teksta autoram Hugo Vītolam, kas arī bija koncertā klāt.

Koncertam sekoja balle, kas noritēja Rīgas stilā, ar polonezi un Vīnes valšiem.

Sarīkojums bija labi apmeklēts un deva Daugavas Vanagiem labu atlikumu, kas dos iespēju ieprieciināt daudzus mūsu tautas locekļus, kam vajadzīga palīdzība.

E. KORE

Mežēku zintniece

STĀSTS

Upes vairs negribēja tecēt, un akas izžuva. Tikko pārkāpusi apvārsni, saule ugunīgiem pirkstiem nolasīja rasas lāsītes no lapām un puķēm. Zeme izdega cieta un sausa. Labība nodzeltēja un izkalta, nesagaidījusi pilna brieduma. Lopi īdēja gaudeni no slāpēm. Meža zvēri, velgas meklēdami, klīda gar sētām un žogiem, nebīdamies vairs cilvēku tuvuma. Arī zemajās pirtsakās nebija vairs ūdens, tikai Mežēku avotiņš vēl lāsoja, baltām strūkliņām dzīdamies no zemes dziles.

Mežēku sēta atradās pašā sila vidū. Bija pusdienas laiks un saule nežēlīga un kvēla stāvēja debesīs.

Mežēku istabas durvis bija pusviru. Karsts dienvidu vējš brīvi staigāja pa tām iekšā un ārā. Logi bija tumši aizklāti un nevarēja saprast, kā sarukusī sieva, kas sēdēja istabas kaktā, varēja saskatīt burtu zīmes grāmatā sev priekšā uz galda.

Varbūt viņa nepavisam nelasīja, tikai brūnu, sažuvušu pirkstu vilka pa burtu rindām. Tikpat brūns un sažuvis kā pirksts šķita viņas vaigs. Melnas matu lēšķes nokarājās gar pieri un kaklu, un no dziļi iegrimušajām acīm nemitīgi pilēja asaras. Tā bija Mežēku saimniece Grauļu Ilža, kas vientuļa mita sila mājās jau kuŗo gadu. Paragani, zīlnieci mēdza viņu dēvēt ļaudis. Bēdu un nelaimes reizēs tie nāca šurp no gaišajiem klajumiem, smilkstēja savas raizes un gaidīja Ilžas palīdzības.

Ilža uzklausīja katru. Asa un skarba vārdos, viņa darbos bija jo laba. Neviens neaizgāja sadudzis vai atraidīts. „Nodzeries," strupi viņa pagrūž ūdens trauku meitenei, kas savas acis galvas autiņā slēpdama, cita padoma vairs nav atradusi kā vien Mežēku patumšo istabu.

„Nodzeries, zemes velga stipra un skaidra. Tādu audzē bērnu, ko Dievs tev vēlējis saulē laist."

Meitene iegaudojās kā šausta, asaras aumaļām šķīst pār viņas jauno, nule nobālušo vaigu.

„Vai tavas pēdas nemin siltu dzimtenes zemi? Vai tavas rokas nav lokanas kā kārklu vicas? Kādu bēdu turi par to, kas tevi bagātu dara un vērtu? Vai vientulības nasta pēcgalā tev labāka šķiet kā siltā dzīvība, kas tavas asins, tavas sirds tiesu prasa?"

Ko agrais pavasaris zina par ziemas saltajām naktīm; ko meitene zina par vecuma dienu vientulību?

Un tomēr. Asaras apsīkst jaunajās acīs, kad Ilžas roka uzliek galdā tikko no ceļa vilktu rudzu maizes klaipu. „Ēd," viņa skarbi uzsauc, un pati, riecienu atlauzusi, drupina smaržīgu kumosu.

Viņa nepaceļ acu pret meiteni, viņa nevaicā, no kurienes tā nākusi un kādu ļaužu.

„Zāles iedod, zālītes, kas veselu dara. Saimnieks neturēs vairs, ļaudis suņiem rīdīs, kolīdz manu likstu manīs," atnācēja lūdzas, galvasautiņu vēl dziļāk pār acīm vilkdama.

„Ceļu uz Mežēkām esi atradusi," Ilža pamāj, „ēd, saku tev. Ūdens lāsi ņem. Tālu esi nākusi, sirds veldzes prasa." Un meitene nolauž maizi.

Meitenes acis ir sausas. Ceļā nogurušās kājas ir atpūtinātas. Viņai būtu jādodas mājup, bet viņa kavējas.

Ilžas vaigs ir nekustīgs un acis bez spožuma. Bet viņas vārdos ir rāma gudrība un miers.

Un miers ir arī Mežēku sētā. Tikai avotiņš pakalnē paklusu urdz, balts un skaidrs kā Laimas asara.

Tramīga stirna izlec no krūmāja, paošņā gaisu un noliecas pie ūdens. Dzeltāna lapsa mīkstiem soļiem izlavās no eglāja un, asti zemei pieglaudusi, kāri dzeŗ no avota. Tikko jaužami čabinās apse istabas galā.

„Tev te ir labi," meitene Agate čukst, „ļauj man palikt pie tevis."

Ilža nesaka nekā. Viņa paņem bībeli no plaukta un, lapu neķirstījusi, atveŗ to.

Vai Agate dzird, ko saka svētā grāmata par kalpošanu otram, par grēkā krišanu un par piedošanu.

„Un ja tavs grēks ir smags kā dzirnu akmens, es tevi nomazgāšu baltu."

Mežēku sētā nule skan smiekli. Tā ir jaunā Agate, kas tur smejas, Briedaļas mazo teliņu pa sētsvidu trenkādama.

Visas savas bēdas es metu uz tevi, domā Agate, vērodama saimnieces nekustīgo vaigu. Bet bēdu īsteni vairs nava, kopš Mežēkas kļuvušas par māju. Neviens Agatei nebija labs bijis, kad mātes vairs nebija. Tēva Agate neatcerējās redzējusi. Neviens nebija silta vārda teicis, mīļi pažēlojis, līdz Līkaču sētā bija atnācis svešais puisis, kulīti pār plecu. Saimniekam siena laikā strādnieku nebija par daudz, Niklāvs varēja palikt.

„Vārdā vai uzvārdā esi Niklāvs" jautāja Agate.

Puisis smējās. Viņa vaigs bija gaišs un rokas baltas, bet darbs viņam veicās: Niklāvs nemeklēja vieglu ma, viņš strādāja pasvilpodams, un viņa smiekli pielipa Agatei kā dadži.

Un kā dadzītis pielipa Agate pati svešnieka lielajām rokām, kas to izauklēja kā bērnu, kas apskāva cieši un saldi kā sendienās māte. Ne saimnieks vairs, Niklāvs izkārtoja meitenes gaitas. Un, ai cik labprāt, viņa paklausīja tam.

„Grēka cilvēks, vai labais vējš šo te atdzinis, kaunējies jele smieklu laist pār zobiem," ņirdza vecā gaitniece Luze.

Agate nejuta vasaras karstās tveices, svešāds spēks to bija pacēlis un nesa. Vasaras darbi vēl nebija galā, kad Niklāvs jau posās projām. Kulīti pār plecu, kā atnācis, tāds pats viņš nogriezās pa gatvi uz lielceļa pusi.

Kas zina, kurp dosies, kuŗa sēta tam kļūs par mājvietu, kuŗa meitene tam vēlēs dievpalīgu, uzsmaidīdama caur asarām kā nule jaunā Aga. Viņa netauļāja aizgājējam: „Kurp tu aizej, kad pārnāksi?" Viņa stāvēja gatves galā un noskatījās, līdz lielais augums pazuda eglēs.

Līkači pēkšņi bija kļuvuši tukši. Smiekliem vairs nebija atbalss, Aga vairs netecēja viegliem stirnas soļiem, un viņas rokas dažbrīd aizmirsa darāmo. Vecajai gaitniecei grīni saviebās mute.

„Vai tā pasaules ceļa gājēja raudi, niekalbe? Vai tu pirmā, vai pēdējā tādam. Ja vien tavu godiņu nav līdz paņēmis kā saimnieces cimdu pāri."

„Nav tiesa! Saimnieces cimdi lūk uz žoga, kur pati noliku saulināt līdz ar citiem adīkļiem."

„Nekramp nu tūlīt acīs kā neganta kaķene. Tec labāk laikus pēc glābiņa. Labu tev vēlu. Divi ēdājiem saimniece maizes nedos..."

Aga novērsās. Taču gaitnieces mātei bija taisnība. Agas sirdi sāka plosīt bailes un šaubas. Un sāpes, rūgtas nežēlīgiem pirkstiem spiedās viņas būtē. Ik vakaru viņa vēroja lielceļa līkumu, bet tas bija un palika tukšs šodien un rītu. Tad Aagate saāvās pastalās.

(Nobeigums sekos)

Aida Niedra

„PIRMĀ REPUBLIKA"

IZVILKUMS NO ROMĀNA

(Nobeigums)

Nebēdāju par otra cilvēka dvēseli un prātu, bet gudri kārtoja ārējās lietas, kaut gan šāda izkārtošana nekad neveda pie laba gala.

Līze Gulbēre mierīga bija aprakusi savu nodzērušos vīru, bij izskolojusi dēlu, no tālienes atturībā vērodama viņa gaitu, amatu ministrijā, apprecēšanos ar skaisto Leldi un pēkšņo pārvērtību un ieslīdēšanu plenčībā.

Šī pretī sēdētāja nebija bēdu sagrauta, šī dzīves zinātāja bija vēlīga noslaucīt dēlam nāves sviedrus no pieres, aizspiest acis un pavadīt viņu un pēc tam atgriezties pasaulē, pašas dzīvē bez noguruma un pārliecīgām skumjām. „Katram ir sava vieta," viņa pēkšņi sacīja, paņemdama plūmi no groziņa, „tamdēļ netrencies Leldei pakaļ un nemeklē viņu! Neizšķērdē velti laiku, lūko domāt pats par sevi un tad izrisināsies viss, kā nākas! Un konjaku un liķieri baudi ar mēru: iziet pārāk daudz naudas! Pēc manas nāves tev būs jānāk atpakaļ uz Eglieni un jāar zeme, ja nebūsi neko nolicis lieku!..."

Viņa paņēma pilnu sauju plūmju un ēzdama, un pārmainījusi valodu, teica jautra un ziņkāra:

„Vai aizvedīsi mani šovakar uz kino?"

Jānis Gulbēris sarāvās, paraustīja plecus un atbildēja:

„Eglenietis Siliņš mani šovakar gaidīs Tempo krogū"

„Toms?" Līze žigli iesaucās, „neej! Lai viņš sēd savā plītnīcā viens pats, jo no ūdens neviens neizvilks, ir ieslīcis par dziļi: bankas vekseļus vairs nepagarina! Viņš pilnīgi izput no savas lielās mantas!"

Un viņa piebilda vienaldzīgā mierā:

„Desmit gadus Toms dzēra un ēda vislabāko un ēdināja un dzirdināja savus draugus! Es pati bieži mielojos viņa svētkos... Gan pie uguns portiem Kaļķu kalniņā, gan meža norā, gan vēžu un zivju ballēs Jāņos, Pēteros, Mārtiņos, un Andrievos... Tā viņš ir notrallinājis savas trīs sētas!"

„Hm..." ņurdēja dēls. Pēc brīža paraudzījies pulkstenī, viņš sacīja:

„Labi iesim uz kino."

Klusēdama gudrā un izdarīgā Līze Gulbēre novāca galdu, apklāja ar skaistu, izrakstītu autu, uzlika vāzi ar sarkanajām Eglienes pujenēm un, pielikusi žiglu soli, izkārtoja arī dzīvojamās istabas tukšo kaktu, iestūma grāmatplauktu un pakarināja pie sienas gleznu, mierīgas upes skatu.

Paraudzījusies visapkārt, viņa redzēja: pēdas bija izdzēstas. Un, apmierināta un smaidīga, Jāņa Gulbēra māte devās saposties vakara izpriecām.

Š. g. 28. septembrī pēc ļoti grūtām ciešanām šķīrās uz mūžu mana mīļā sieva un mūsu mīļā neaizmirstamā māmulīte

LŪCIJA VILNIS (dzim. Driksna)

Apglabāta š. g. 7. oktobrī, Stokholmā.

Vīrs, meita un dēls Zviedrijā

(34)

DAUGAVAS VANAGU TORONTO NODAĻAS

GADA SVĒTKI

1951. gada 25. oktobrī, plkst. 19.30

UKRAIŅU NACIONĀLĀS FEDERĀCIJAS NAMA 2 ZĀLĒS, 297 COLLEGE ST., TORONTO

Svētku programmā: 1. GARĪGAIS AKTS (Mācītāji A. Lūsis un A. Čops) jaunuzņemto biedru svinīgais solījums.

2. Valdes priekšsēža uzruna un apsveikumi

3. SVĒTKU KONCERTS: dziedās Ksenija Brante un Pēteris Geistauts. Pie klavierēm Marta Tūtere

4. KOPĒJS SVĒTKU AZAIDS UN DEJA

Deju atklās ar polonēzi. Pirmklasīga mūzika

Biļetes un galdiņi iepriekš pasūtināmi: Daugavas Vanagu grāmatnīcā — 238 McCaul St., tel. KI 6373 un Lotus puķu veikalā, 854 Bathurst St., tel. 3884.

(26) Daugavas Vanagu Toronto nodaļas valde

IR JAU LAIKS,

pārdomāt ,ko dāvāsim saviem tuviniekiem un draugiem ne visai vairs tālajos Ziemassvētkos.

Labākā arvien būs latviskā dāvana. Te ir dažas no ieteicamākām:

1) Grezni, lieli albumi masīvos ādas vākos, ar Latvijas karti vai valsts ģērboni krāsās un latviskiem rakstiem krāsās $13;
2) T. p. ar latviskiem rakstiem vienā krāsā $10.00
3) T. p. mazāka samēra .... $ 6.00
3) Ādas kabatas portfeļi ar latviskiem rakstiem .... $ 8.50
5) Naudas maki ar valsts ģērboni vai rakstiem .... $ 6.50
6) Greznas piezīmju grāmatiņas, ādas vākos ar latvju rakstiem .... $ 2.50

Laba dāvana, sevišķi jauniešiem, ir Latvijas nauda, jo tā ir mūsu valsts simbols, un nekad nezaudēs savu vērtību.

1) Latvijas sudraba pieclatnieks $5.00
2) Latvijas sudraba divlatnieks $2.00
3) Latvijas sudraba vienlatnieks $1.00
4) Latvijas piecdesmit santīmu monēta $0.50

Daudzus citus varam iepriecināt ar latvisku svētku apsveikumu:

1. Latviskas Ziemassvētku un Jaungada apsveikumu kartes ar kopīgu tekstu — 1 ducis $1.00
2. Latviskas un propagandas aploksnes, 9 dažādi attēli; pilns komplekts (9 duči) — $3.00; mazais komplekts (3 duči, pa 4 apl. no katra attēla) $1.00
3. 18. novembra apsveikumu kartes, 3 attēli, — 1 ducis $1.00

Naudu varat iesūtīt ar pasta vai bankas orderiem vai banknotēm vēstulē

A. KALNIŅA GRĀMATNĪCA

71 Indian Grove, Toronto, Canada. OL 3986

Izbrauciet pavadīt nedēļas nogāli mājīgā, ērtā un piemīlīgā

MONUMENT INN VIESNĪCĀ

Viesnīca, pie Benningtonas kaujas pieminekļa, atrodas vienā no skaistākajiem dabas stūrīšiem visā skaistajā VERMONTĀ, kas rudeņos deg un kvēlo viskrāšņākās krāsās.

Viesnīcas pārvaldnieks ir latvietis

MONUMENT INN, BENNINGTON, VERMONT, U.S.A. Tel.: Bennington 6371

PUĶU VEIKALS

"LOTUS"

Krāšņas līgavu buķetes eiropiešu un kanadiešu gaumē Bagātīgā izvēlē ziedi par pieņemamām cenām. Krājumā Holandes puķu sīpoli

854 Bathurst St., vienu bloku uz ziemeļiem no Bloor Tel. KE 3884 (17)

DV GRĀMATNĪCA TORONTO

P. O. BOX 84, TERM. "A" TORONTO, ONT

VIENMĒR KRĀJUMĀ
JAUNĀKIE LATVIEŠU GRĀMATU
APGĀDU IZDEVUMI

Pieņem pasūtinājumus latviešu periodiskiem izdevumiem (32)

MĀJU PĒRKOT

V. PALMA

Tel. RI 3670

Jums latviešu valodā sniedz savus pakalpojumus, piedāvājot bagātīgā izvēlē nekustamus īpašumus visdažādākos Toronto rajonos

M. J. CAMPBELL & Co

REAL ESTATE BROKER

219 Danforth Ave, Toronto.

AIZ DZELZS AIZKARA

NEBŪŠANAS BOĻŠEVIKU LATVIJĀ

Boļševiku laikraksts bieži atkārtojas sūdzības par nebūšanām komūnistu pārvaldītajā Latvijā, un šīs sūdzības skar dažādas dzīves nozares.

Nesen citējām mūsu laikrakstā boļševiku lielīšanos par vareno satiksmes „uzlabošanu" Rīgā, kur tagad esot pat autobusi(!), bet Sovetskajā Latvijā 23. sept. n-rā stachanovieši žēlojas, ka uz Rīgas rajonu, kur atrodas lielās cementa un šīfera rūpnīcas, neesot satiksmes līdzekļu: „Ar tramvaju var aizbraukt līdz Iļģuciemam, bet no turienes līdz šiem uzņēmumiem jāiet kājām. Ikdienas strādniekiem un strādniecēm jāmēro kājām 4 kilometri no piestātnes līdz rūpnīcām un atpakaļ. Vienīgais satiksmes līdzeklis starp šo rajonu un pilsētu ir autobuss no Rīgas stacijas uz Bolderāju, bet tas iet ļoti reti.

Kāds šoferis A. Boldakovs sūdzas: Rīgas milicija nerūpējoties par to, lai kioski un sīktirgotāju plaukti un galdi nestāvētu pārāk tuvu ielu stūrim, kā tas esot, piemēram, Kr. Barona un Tallinas ielā. Noteikumu neievērošana esot par cēloni katastrofām. Tātad, katastrofas Rīgas ielās ir parasta parādība!

V. Svetlovs raksta vēstuli redakcijai š. g. 9. septembrī: „Sešī gadi padomju iestāžu, uzņēmumu un organizāciju strādnieki Ludzas pilsētā gaidīja parādāmies telefona tīkla abonentu sarakstu. Š. g. augustā to beidzot izsūtīja iestādēm.

Un kāda vilšanās! Gandrīz ik lapaspusē neatrisināma mīkla aiz mīklas."

Tālāk šis krievs uztraucas, ka telefona grāmatā neesot ievērota krievu alfabēta kārtība. Dažī vārdi atkārtojoties, citu neesot nemaz.

„Abonentu nolaidīgi sastādītais saraksts un bezgalīgās kļūdas grāmatu padara par nelietojamu," secina min. krievs.

Kāds E. Obuchovs 4 reizes vedis fotografēt savu puiku, viņa sieva 10 reiz gājusi pēc fotografijām, bet nav dabūjusi, kāpēc rakstītājs prasījis, lai dod viņam sūdzību grāmatu, bet fotogr. atteicies to viņam izsniegt. Tāpēc viņš jautā: „Vai Rgas fotoartelim „Trudovik" tā jāapkalpo darba ļaudis?"

13. septembra n-rā Sovetskaja Latvija redakcija dod garus paskaidrojumus par Sūdzību grāmatu. Tai, lūk, esot jākontrolē tirdzniecības uzņēmumu darbinieki. Tā esot ne vien sūdzību, arī ierosinājumu līdzeklis, lai attīstītu sociālistisko sabiedrību."

„Bet ne tik viegli dabūt šo grāmatu daudzos Rīgas veikalos, lai gan tā jāizsniedz uz pirmo pieprasījumu," raksta boļševiku laikr. Minēti vairāki piemēri, kad kāds Bušujevs, Kozobrodovs, Ņimcovičs, Meļņiks Rīgā nav tikuši pie sūdzības grāmatas, bet Lielirbē b. Jeskovam, pārdevējs latvietis (minēts arī uzvārds) zobgalīgi piezīmējis: „Ko t' tik maz ierakstījāt, vajadzēja vairāk — —."

Līdzīgu piemēru ir vairāki. Un visi tie liecina vienu: Latvija pārpludināta krieviem, un latviešu naids pret tiem nav rimis un nerimsies.

Un vēl mēs varam konstatēt: visur, kur krievi iespiežas, viņiem līdz iet viņu sen senā īpašība, nekārtība un juceklis, ko savā laikā priekš apm. tūkstoš gadiem jau chronists atzīmējis ar pašu krievu vārdiem: „Mūsu zeme plaša un bagāta, bet kārtības tur nav." Tagad viņiem nepietiek ar savu zemi, bet savu galveno īpatnību — nekārtību — viņi nes sev līdz.

TAUTIEŠI

Nodrošiniet savu materiālo labklājību un ceļu uz dzimteni

Iegādājoties nekustamu īpašumu.

Draudzīgus pakalpojumus un piedāvājumus, mājas pērkot un pārdodot, sniedz **EGONS NORDŠTRANDS** Tel. RO 4141 mājā: RI 7277

Dzīvojiet lēti - dzīvojiet savā mājā

Mājas par dažādām cenām un dažādos Toronto rajonos.

S. R. TAYLOR REAL ESTATE 2248 BLOOR STR., TORONTO

LATVIJAS KONSULĀTS
R. N. BRYSON
Ģenerālkonsuls
320 BAY St., ROOM 1304
Tel. WA 1688
Toronto, Ontario
Latvijas ārzemju pasu izņemšana un pagarināšana

Godājamie tautieši!

Laipni lūdzu apmeklēt mūsu gaļas un pārtikas preču tirgotavu, pārliecinaties par zemajām cenām. Pieņem pasūtinājumus ar piegādi mājās.

A. MAURĪTIS

1150 College St., netālu no Dufferin, Toronto. Tel. KE 7042. (18)

INDEPENDENT FORESTERS
dzīvības, negadījumu, slimību APDROŠINĀŠANA
Kanadas pārstāvis
V. BEBRIS, 79 Birchview Cresc., Toronto, Tel. RO 4820 (28)

LUNA

FOTO STUDIJA
984 Dundas St., West, Toronto
Tel. ME 8967 (29)

S. LOCĀNS
Izpilda dažādus transporta darbus
vakaros un sestdienās
Tel. LL 9053
TORONTO

Zobārsts
Dr. J. ABRAHAMSEN
Dipl. Oslo Norvēģijā un Vircburgā Vācijā,
pieņem vakaros
372 A Queen St. W. virs Horseshoe Tavern pie Spadina Ave
Tel. WA 9354 Toronto (30)

Automobiļu remonta darbnīca

meklē līdzdalībniekus akc. sab. dibināšanai, nekust. īpašuma pirkšanai. Interesentus lūdz pieteikties

AL. KĀNBERGA
rakstu darbu birojā,
596 Sherbourne St., tel. RA 7149 (3)

S. VASARĀJA
transporta uzņēmums
„STANLEY CARTAGE"
pārvadā mēbeles un izdara citus transporta pakalpojumus.
Zvanīt pēc pl. 6 vak. OL 1403 Toronto

A. FLAUMS
PULKSTEŅU VEIKALS — DARBNĪCA
Toronto, 331 Bay ielā, istaba 117, II. stāvā, tel. — veik. WA 5790
Dzīv. — OX 4815

Dāmu drēbnieces
HILDAS LEHOLAS
(bij. šūšanas skolas skolotāja Igaunijā un salona vadītāja Zviedrijā)
jaunā adrese 43, St. James Ave (Parliament un Bloor rajonā),
Toronto, Tel.: RA 4686

Dr. A. VALADKA
Lietuviešu ārsts un ķirurgs,
pieņem pacientus ar iepriekšējo pieteikšanos pa tel. MU 9959,
506 Annette St., Toronto

Zobārsts Dr. L. CROWLEY
130 Carlton St., Toronto,
pieņem vakaros ar iepriekšpieteikšanos pa tel. RA 3704 no pl. 4—6 vakarā.
Runā latviski, igauniski, vāciski (7)

Tikai Jums, meitenes!

Aiz kalniem, lejām, tumšos mežos mīt desmit „vienpuiši" starp 20 - 30 vecuma gadiem ar sāpošām sirdīm, bet aicinošām dvēselēm. Ja meitenēm būtu vēlēšanās, lūdzam, apciemojiet mūs vēstulēm. Atbildēsim visām, jo dažreiz niekošanās sākotnē var ievirzīties priecīgā nākotnē. Paliekam gaidot!

Vēstules sūtot, izvēlieties numuru:

To No 5447, 5448, 5449, 5450, 5451, 5482, 5483, 5486 un 5487.
Brompton P. f. P. Co. Ltd.
Camp 93, Beordquore, Ont.

Meiteni vai vecāku kundzi,

kas vēlētos strādāt pie sīkiem mājas darbiem un uzskatīt 2 g. v. bērnu, meklē solida angļu ģimene. Tuvāka informācija pie Romanovska kundzes — 31 Mc. Kenzie Cresc., Toronto.

Izdodama
mēbelēta istaba vieniniekam.
2163 Dundas W., Toronto, Ont.

BĒRNU RĪTS

Š. g. 21. oktobrī, plkst. 10, Centrālās YMCAs lielajā zālē, 40 College St., Toronto

PROGRAMMĀ:

1. Svētbrīdis
2. Mazo un lielo mākslinieku priekšnesumi
3. Tautas dejas un rotaļas.

Bērniem paredzēts bezmaksas atspirdzinājumu galds

(25) **Daugavas Vanagu Toronto nodaļa, Latviešu YMCAs klubs**

MONTREĀLAS DAUGAVAS VANAGU NOD.
RĪKO

KONCERTU

27. oktobrī, plkst. 7,30 vakarā

kurā piedalās: soprāns KSENIJA BRANTE baritons PĒTERIS GEISTAUTS un pianiste MARTA TŪTERE

Koncerts notiek Mc.GEE HIGHSCHOOL koncertzālē, **220 Pine Ave, W., pie Park St.**

Ieejas cenas visam vakaram: $2.00, $1.50 un $1.00.

DV biedriem un kara invalidiem ieeja brīva

Biļetes iepriekšējā pārdošanā pie R. Virkavas GL 2158 un R. Vītiņa EX 7417 (9)

Dubultkvarteta TĒVIJA

KONCERTS

SVĒTDIEN, 21. oktobrī plkst. 2 dienā

1087 Queen St. (pie Dovercourt), Toronto

Ieejas maksa: $1.00 un $1.50, skolēniem $0.50. Biļetes iepriekš pasūtināmas pa tālr.: PR 2337; PR 2756; PR 4208; KI 2650 un KI 9908. Koncerta dienā kase atvērta plkst. 1 dienā

HAMILTONĀ, Main St., W, Dalewood School zālē

Sestdien, 20. oktobrī, plkst. 8 vakarā

Ieejas maksa — $1.25.

LONDONĀ, pirmdien, 22. oktobrī

Visus laipni ielūdz

Toronto Latviešu Biedrība
Hamiltonas Latviešu Biedrība
(13) **Londonas Latviešu Kopa**

---

587 Queen St., W. Toronto WA — 6812

KRIEVU **MĒBEĻU VEIKALS**

QUEEN WEST FURNITURE Co

Bagātīgs jaunu un lietotu dzīvokļa un kantora mēbeļu krājums

(390) **Iegriezieties un pārliecinieties paši!**

High parka apkārtnē
ŽĀVĒTUS ZUŠUS
var iegādāties jaunatvērtā lietuviešu pašapkalpošanās veikalā.
Pieved arī mājās.
E. & J.
384 Roncesvale Ave, Toronto
Tālr. KE 7200
Zivju žāvētava „Baltic"
A. Roze. E. Tilmanis.

Toronto centrā
labā kanadiešu ģimenē vajadzīgā
SAIMNIECE
(vecums no 20 līdz 60 gadiem).
Labs atalgojums, atsevišķa istaba un vannas istaba.
Mrs. Douglas Jennings,
77 Lonsdale Rd. Tel.: PR 4221

BAZNĪCAS ZIŅAS

ASV

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojums 28. oktobrī, plkst. 3 p.p. Betlemes b-cā, 3 Ave un Pacifik St., Bruklīnā. Ticības atjaunošanas svētki un jauniešu iesvētīšana ar dievgaldu. Māc. R. Zariņš un A. Ozols. Dziedās draudzes koris Br Skultes vadībā

St. Jaseph'ā Sv. Jāņa latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojums svētdien, 21. okt., plkst. 2 p.p. Saron ev.-lut. b-cā (Main un Market ielu krustojumā).

Kalamazū Sv. Jāņa latviešu ev.-lut. dr. Draudzes skola katru sestdienu, pl. 2 p.p. Draudzes koŗa mēģinājumi katru sestdienu, pl. 6 p.p. Sv. Trīsvienības b-cā, 509 Cedar ielā.

Kaalamazū Dievkalpojums 21. okt., plkst. 1 p.p. Mācītājs Hermans.

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudzes dievkalpojums 21. okt., plkst. 3 p.p. Betlemes b-cā, 3 Ave un Pacifik St., Bruklīnā. Māc. R. Zariņš un A. Ozols.

Čikagas latviešu Jāņa draudzē nākošais dievkalpojums svētdien, 21. oktobrī, plkst. 5 p.p. Ticības atjaunošanas sv. dievk. 4. novembrī, plkst. 3 p.p.

Ievērībai: sākot ar novembra mēnesi dievkalpojumi notiks ne vairs pl. 5 p.p., bet trijos pēc pusd.

KANADĀ

(LATVIEŠU EV.-LUT DRAUDZES)

Archibīskapa Pārstāvis A. Skrodelis (14 1/2 Wentworth Str. So, Hamilton, Ont. T. 7 - 0136). Uzturēsies Montreālā no 19.-29. okt. (574 Roslyn Ave, Westmount) un šinī laikā apmeklēs arī dažas vietas Kvēbekas prov. (St. Agate u.c.).

Prāv. A. Miķulis (367 Maryland St. Winnipeg, Man.) **Dofinā** (veclatviešu kolonijā' 21. okt. Pļaujas svētki (skolas namā); **Vinipegā** 28. okt., plkst. 4 p.p.

Māc. V. Šefers (659 Piccadilly St., London, Ont.) **Londonā** 21. okt., 4 p.p. (Trīsvienības b-cā); **Niagara Falls** 28. okt., plkst. 3 p.p. (Pāvila b-cā) Reformācijas sv.

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon St., E. Hamilton, Ont. T. 9 - 3410) 21. okt. plkst. 4 p.p. Bērnu pļaujas sv. dievkalp. (18 Victoria Ave, So.) 28. okt. plkst. 4 p.p. Reformācijas sv. dievkalp. 18. okt., plkst. 7 vakarā Jaunatnes sanāksme (vecumā no 15 - 21 g.) mācītāja mājā.

Māc. A. Briedis (17 - 8th St. Noranda, Que.) **Virdžiniataunā**, 21. okt., pl. 2 p.p. ar dievgaldu (anglikāņu b-cā); **Norandā** 28. okt., plkst. 4 p.p. Reformācijas sv. dievkalp.

Māc. A. Lūsis (5 Dewson St. Toronto, Ont., tel. LO 2510). **Toronto** Sv. Jāņa b-cas latviešu draudze 28. okt., plkst. 4 p.p. (274 Concord Ave). Svētdienas skolas sākums pusstundu pirms dievkalp.

Māc. A. Čops (118 Isabella St. Toronto, Ont., T. MI 1873) **Toronto** Pirmā lut. b-ca latv. dr. 21. okt., plkst. 4 p.p. (116 Bond St.) pēdējais atvadīšanās dievk. šinī b-cā. Piedalās arī vietējais mācītājs Dr. A. Grunvalds. Piedalās brīvmāksl. Ksenija Brante un baritons Geistauts.

Pēc dievkalpojuma turpat baznīcas zālē notiks draudzes locekļu pilnsapulce. Darba kārtība: Draudzes amata personu ziņojums; patstāvīgas draudzes dibināšana; draudzes satversmes pieņemšana; **draudzes padomes un revīzijas komisijas vēlēšanas; draudzes mācītāja vēlēšanas.**

Māc. E. Cauno (11010—109 Ave, Bl. B. S-13, Edmonton, Alta, T. 41890) **Letbridžā** 28. okt., plkst. 3 p.p; **Kalgarijā** 27. okt., plkst. 7 v., sv. skola; **Edmontonā** 31. okt., plkst. 7,30 v. (Jāņa b-cā) Reformācijas sv.

Māc. A. Gaudiņš (4500 Grand Blvd. Montreal, Que.) 21. okt., plkst. 4 p.p. (Redeemer b-cā, 285 Clark Ave)

Māc. K. Avotiņš (1091 West 8 Ave, Vancouver, B.C.) **Vankuverā** 28. okt. plkst. 5 p.p.

Māc. H. Kušils (39 King St., Kirkland Lake, Ont.). **Kirkland Lake** 20. okt., plkst. 7 vak. Svētvakara dievk.; 28. okt., plkst. 2 p.p. Reformācijas sv. dievkalpojums.

Archibīskapa pārstāvis A. Skrodelis

Hamiltonā, Sv. Pāvila b-cā dievkalpojums svētdien, 21. okt., plkst. 19. Mācītājs Art. Voitkus.

„LATVIJAS" pārstāvji Amerikā

1. **Daugavas Vanagu pārstāvība ASV un visas DV apvienības, nodaļas un kopas ASV un Kanada.**

2. **ASV:**

A. Augstums, 1634 N. Str., Lincoln, Nebr.
Arnolds Bērziņš, 1109 Hancock, Brooklyn 21 N. Y. un Betlemes baznīcā, Brooklyn'ā pēc dievkalpojuma saiešanas zālē.
A. Bilmanis, 207 Channing St., N. E. Washington, D. C.
M. Buļķis, c/o Mr. Knopfle, 624 Boehlke St., Saginaw, Mich.,
R. Čaks, 226 So. 76 St., Milwaukee 14, Wisc.
Ed. Dobelis, 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arvids Eglītis, 223 — 24th Ave S., Minneapolis, Minn.
J. Kājiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201 E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.
Jānis Lazdiņš, 3823 1/2 Central Ave, Indianapolis, Ind.
Jānis Miķelsons, 67, Mercella St. Boston — Roxbury 19, Mass.
A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.
A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.
V. Puriņš, 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Runkis, 6226 20th Ave N. E., Seattle 5, Wash.
Julijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 300, Second St. Liverpool, N. Y.
J. Sobojevskis, 2711 „W." St. Lincoln, Nebraska.
G. Šmits, 19 Prospect St., Paughkeepsi N. Y.
J. Upesleja, 5322 W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St. Klamazoo, Mich.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.
Rev. J. Turks, 1251, W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.

3. **KANADA:**

I. Batraks, P. O. Box 1068 Sta. C. Toronto 3, On.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīcā, 4 Sylvan Ave, Toronto.
H. Drupals, 10155 Waverly St., Montreal, P. Q.
E. Juršēvskis, 408 York St., Hamilton, Ont.
A. Kalniņš, 71 Indian Growe, Toronto. Ont.
H. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.
V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PR 4596
Marta Kuncāns, 47, Beulah Ave, Hamilton, Ont.
Arturs Kīvītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
L. Līdums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.
Puķu veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884
K. Skuja, 20 William St., W, Waterloo, Ont.
Mrs L. Skujenieks, 406, E., 6th Ave, Vancouver, B. C.
V. Ziediņš, Latviešu grāmatnīca, 92 Morse St., Toronto, Ont.
Otto Zilkalns. 6745 Cote St., Luc Rd. Apt. 3. Montreal.

Laikrakstam LATVIJA

1534 KING ST. W, TORONTO, ONT., CANADA

ASV: DV Pārstāvība ASV, 126 Jefferson Ave, Mineola, N. Y.

Lūdzu izsūtīet man laikrakstu Latvija no ....

līdz .... uz .... mēnešiem uz sekojošu **adresi:**

Mr, Mrs, Miss ....

....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....

.... abonementa uzsākšanai vai pagarināšanai

Paraksts ....

Pārstāvji ASV lūgti savus maksājumus avīzei kārtot DV Pārstāvībai ASV.

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

PUSMĒNESS NAIDA DEBESĪS

Francijas maršals un Marokas nomierinātājs Luijs Huberts Gonzalvs Liotejs, būdams viens no labākajiem musulmaņu pasaules pazinējiem, savā laikā teica, ka Islama pasaule līdzinās bungām: vienalga, kur tām uzsit, tās rīb visās vietās.

Atlika Mosadegham uzsist ar dūri sava parlamenta katedrā, lai šis dūres sitiens nekavējoties atbalsotos 1.200 jūdžu tālā Ēģiptē. Un Nahas Pašā sitiens, savukārt, momentāni atbalsojās Irakas politiķi Muri el Saidā.

Musulmaņu bungu āda no Atlantijas okeana piekrastes Marokā, pāri Arabijas pussalai, līdz Indijas okeanam Pakistanā skan vienā trauksmainā skanēšanā.

Izmailā ēģiptiešu pūlis uzbrucis kādai britu militārai kantīnei, Port Saidā — kādai britu nometnei. Lijušas asinis. Ravelpinī atentātā divu ložu caururbts krītis 56 gadus vecais Pakistānas premjērs Ljakaut Ali Chans, kas bija pazīstams ar savu nosvērto un mēreno politiku un labvēlību Rietumiem.

Rietumiem vēlīgie musulmaņu vadoņi krīt cits aiz cita, atstājot vietu kaisla reliģiska nacionālisma paudējiem.

Irānā premjēra Ali Raz Maras noslepkavošana pavēra ceļu nacionālista Muhameda Mosadegha nākšanai pie varas, kas noveda pie Angļu un Irāniešu Eļļas Sabiedrības nacionālizācijas un stateniski Rietumu ietekmi notrieca uz nulli bagātajā Naftas zemē.

Ēģipte, izmantodama angļu pazemojumu Irānā, savukārt, izsludinājusi karali Faruku par Sudānas valdnieku. Šim vienbalsīgam Ēģiptes parlamenta un senāta lēmumam piebiedrojies vēl cits, kas atceļ Ēģiptes un Anglijas 1936. g. līgumu. Līdz ar to no Ēģiptes viedokļa kritušas Anglijas tiesības sargāt Suecas kanāli un turēt 60 tūkst. angļu karavīru tik svarīgajā satiksmes joslā.

Arī 1001 Naktī apdzejotā Bagdadā arvien spalgāk paceļas balsis, kas prasa aizsaukt no Irakas angļu karavīrus, kuŗi tur, kā zināms, sarga tik jūtīgās naftas aizvadcaurules uz Tuvo Austrumu ostām.

Rietumiem pretīgais negaiss tiem laupījis arī Jordānas karali Abdullu, jo šis noslepkavotais Muhameda pēctecis savus likteņus cīņā pret Saudi Arabiju bija saistījis ar Lielbritaniju.

Nemieri izpaužas arī gar visu Āfrikas ziemeļu piekrasti, kur pagaidām vēl noteikšana frančiem.

Pakistānā, savukārt, aug naids pret Indiju Kašmiras dēļ. Un tas nozīmē, ka musulmaņu pasaule ir iekšēji sašķelta un akla naida novājināta.

Reliģiskais nacionālisms tai pasaules daļā, kas savieno Eiropu, Āziju un Āfriku, sasniedzis tādu kaislību verdoņu, ka ļaudis labāk iet bojā, nekā atsakās no savas iecirtības. Naids pret Rietumiem un naids pret Izraēlu sakveldējuši musulmaņu prātus tiktāl, ka tie drīzāk vaļējām acīm metas bezdibenī, nekā ļaujas, lai Rietumi viņus glābtu.

Visu to viegli saprast, ja atceramies, ka blakus modernajiem lidlaukiem un modernajiem naftas sūknēšanas aparātiem, Tuvos Austrumos, felahi apstrādā zemi tāpat, kā to darījuši viņu priekšteči faraonu laikos un aitu gans pie Damaskas un Basras tērpies tādā pašā tērpā kā Ābrama laikos. Trūcība un bezcerība, sociālā un saimnieciskā tālumniecība šo naidu sakāpina līdz neprāta līmenim.

Stāvoklis Tuvos Austrumos ļoti nopietns, bet Rietumi nevar atļauties luksu pamest Tuvos Austrumus viņu liktenim nedz sociāli, nedz politiski, jo to momentāni izmantotu briesmīgais Austrumu kaimiņš — PSRS.

V.

DAUGAVAS VANAGU DARBS ASV

(Pārnesums no 3. lpp.)

domāts šai dzīvoklī iekārtot pagaidu bēgļu mītni, bet ziedotājs pārliecināja DV valdi no šī nodoma atteikties un tai vietā paturēt dzīvokli kā saimniecisku pasākumu regulāriem ienākumiem.

Budžets un kase

DVA Bostonā valde strādā pēc pilnas saeimas apstiprināta budžeta, kas sabalansēts uz $2.490. Budžets ir reāli sastādīts, un kasē arvien ir ap $200 līdz $300 skaidras naudas. Jāpiezīmē, ka no budžetā paredzētās kopsummas $1.240 ir paredzēti tīram aprūpes darbam kā Vācijā, tā uz vietas, neieskaitot Pārstāvības sūtītos 25% no biedru maksām.

Sekcijas un sadarbība ar pārējām organizācijām

Pie DVA Bostonā kopš 1951. g. marta mēneša darbojas DV Jaunatnes teātris ar dikertoru režisoru Kārli Veicu un administrātoru J. Miķelsonu. Teātŗa ansamblī ir ap 40 personu; tas reizē ir arī drāmatiska studija ar kārtēju studiju programmu 2 vakarus nedēļā. Ciešā sadarbībā ar DV Jaunatnes teātri darbojas DV Literārā Kopa stud. phil. Artūra Rubeņa vadībā; tā apvieno kārtējam darbam ap 30 — 40 jauniešu; vienu nedēļu notiek tīri literāra rakstura sēde, otru — sēde veltīta sabiedriski - garazinātniskām problēmām. DVA Bostonā ir pievinojusies arī 88. (Daugavas) skautu vienība ar 44 skautiem un lielāku ieinteresētu zēnu — kandidātu skaitu. Viena no 2 Bostonas latviešu etnografisko deju grupām ir ciešā sadarbībā ar DV; pašlaik notiek pārrunas par abu grupu apvienošanos un pastāvēšanu pie DVA. Minētās sekcijas kopā veido spēcīgu latviešu jaunatnes kodolu, kas savu darbību vēl tikai iesācis un savu īsto spēku atraisīs nākotnē. Latviešu jaunatnes kopošana vienotā saimē darbam nacionālās kultūras laukā ir viens no svarīgākiem panākumiem un uzdevumiem, ko Bostonas DV grib ierakstīt savu veikumu reģistrī.

Pie Bostonas DVA š. g. augustā nodibināts Palīdzības Fonds, kas bezprocentu aizdevuma veidā palīdz grūtībās nonākušiem tautiešiem, arī tiem, kas pie DV organizācijas nepieder. Fonda līdzekļi ir saziedoti un biedru sagādāti aizņēmumu veidā. Fondu vada īpaša Fonda valde ar Fr. Dūku kā priekšnieku.

DVA ir nodibinājusi savu bibliotēku, ko vada grāmatnieks J. Miķelsons; bibliotēkai jau ir saziedots ap 150 grāmatu. Tāpat ir bijis lēmums par īpaša Daugavas Vanagu arhīva iekārtošanu, kuŗa projektu izstrādā arhīvārs vēsturnieks K. Skapars. Arhīvs paredzēts plašāks par lokālas biedrības arhīvu.

Pie DVA darbojas arī DV Grāmatu galds L. Auģa kundzes vadībā. Grāmatu galds organizācijai nes peļņu pat līdz 50 dol. mēnesī.

DVA Bostonā ir ciešā sadarbībā ar pārējām latviešu organizācijām šai pilsētā, kas ir dabiski, jo lielais vairums DV ir aktīvi locekļi arī vairākās citās latviešu organizācijās. DV delegāts ir par priekšsēdi Bostonas Latviešu Organizāciju Padomē (J. Purenis), kas saskaņo latviešu organizāciju ārējo darbību Bostonā. Var pieminēt, ka šīs Padomes lūgti, DV ir uzņēmušies tehnisko izkārtošanu visu latviešu organizāciju rīkotām 18. novembŗa svinībām Bostonā.

Nevar nepieminēt, ka DVA Bostonā — īpaši pēc kopsēdes š. g. 3. oktobrī — ir atraduši ceļu pilnīgi saprasties un sadarboties ar otru svarīgāko latviešu organizāciju Bostonā — Amerikas Latviešu Tautisko Savienību, kas ir arī pati vecākā latviešu biedrība Amerikā. Uz priekšu ALTS savas sēdes paredz noturēt DV mītnē un visos svarīgākos pasākumos saskaņot savu darbību savstarpēji ar DVA Bostonā. DVA no savas puses ir pieteikusi pilnu atbalstu ne vien darbības saskaņošanā, bet arī ALTS nodomātajā akcijā par sava Latviešu Nama Bostonā iegādi, kas izmaksā 20.000 dolaru.

Ļoti ciešā sadarbībā DVA Bostonā ir ar Latviešu Preses Biedrību, kuŗas valdes sēdeklis atrodas Bostonā. Kopā ar LPB ir notikuši piemiņas vakari P. Gruznam un E. Virzam (pēdējais ar Ņujorkas rakstnieku un mākslinieku piedalīšanos), kā arī Rakstnieku diena ar Ņujorkas literātu piedalīšanos. Šinīs dienās notiks jubilejas vakars Amerikas latviešu dzejniekam Fricim Freidenfeldam.

Sarīkojumi

Bez jau minētiem sarīkojumiem kopā ar LPB vēl jāizceļ pašu DV sarīkojumi, starp kuŗiem minami: Kalpaka diena, Strēlnieku piemiņas diena, vairāki biedru vakari, starp tiem viens ar pulkv. Kreišmaņa referātu par Latvijas brīvības cīņu laikmetu, kā arī vienā no pirmajām vietām — Ņujorkas DV vīru koŗa viesošanās š. g. 8. septembrī. DV Literārā sekcija š. g. 6. oktobrī bija rīkojusi Jaunatnes vakaru ar Ņujorkas un Filadelfijas jaunatnes piedalīšanos, kas bija pulcinājis turpat pie pusotra simta jauniešu. Visumā var sacīt, ka DV sarīkojumi Bostonā ir jau nodibinājuši labu slavu; tie vienmēr ir ar izstrādātu un saistīgu programmu, kādēļ tos latvieši labprāt apmeklē — ne vien Vanagi paši, bet arī nebiedri un ne mazums veclatviešu, kas citādi no tagadējo immigrantu sarīkojumiem mēdz atturēties.

Noslēgums

DVA Bostonā ir izveidojusies nepilnā gada laikā par spēcīgāko nacionālo latviešu organizāciju, kas savus spārnus vēl tikai atveŗ tālam un augstam lidojumam, kuŗa mērķis ir nešaubīgā ticībā skatīta atbrīvota un laimē zeļoša Latvijas valsts! Ir Latvija un būs!

PRINCESE ELIZABETE VIESOJAS KANADĀ

Viņas Karaliskās Augstība, Lielbritanijas troņmantiniece princese Elizabete ar savu vīru princi Filipu, Edinburgas hercogu, pagājušo nedēļ, tautas sveikta, ieradās Toronto, un karaliskajiem viesiem par godu pilsēta bija greznojusies svētku rotās — rudens krāšņajiem ziediem, karogiem, un karalisko viesu smaidošajām ģimetnēm. Lai katrs pilsētas iedzvotājs varētu sagaidīt un sumināt karaliskā nama locekļus, fabrikas darbu pārtrauca jau pusdienas laikā, slēgti bija daudzi veikali un gar ielas malām jau laikus kārtojās organizāciju un skolu jaunatnes goda sardzes.

Savu ceļojumu no lidlauka karaliskie viesi sāka vaļējā Kadilakā bet sagaidītājiem Toronto par lielām sirdssāpēm tie iebrauca slēgtā mašīnā. Mašīnas apgaismotājos plašajos logos tomēr labi bija saskatāms princeses stingrais profils un šarmantais smaids, tāpat Edinburgas hercoga gaišā seja Laipni mādami, karaliskie viesi atbildēja tūkstošgalvainā pūļa jūsmīgajiem apsveikumiem, un sirmi veterāni, kas piedzīvojuši karaļa viesošanos jau 1939. gadā, gan arī citas iepriekšējās reizes, apliecina ka viesu sagaidīšana nekad nav bijuši tik sirsnīga kā šoreiz.

Nekad arī Toronto pilsētas ielas un nami nav piedzīvojuši tādu greznību kā šais dienās. Anglijas un Kanadas karodziņiem rokās tūkstošiem skolnieku un pieaugušo apliecināja savu draudzību un bijību nākamajai valdniecei, un krāšņās uniformās tērptie kadeti, virsnieki, policija, skauti — starp tiem arī brašie latviešu roveŗi — un gvardisti, kas ieslēdza princeses un viņas vīra ceļu, veidoja karaliski greznu un svinīgu ainu, kas tik pasakaina šķiet mūsu ikdienas rūpju un krīžu nomāktajā laikmetā.

Varbūtējiem nelaimes gadījumiem, visur dežurēja māsas, ārsti un ātrās palīdzības automašīnas. No ilgās gaidīšanas nogurušo pūlī jau ap pusdienas laiku radās pirmie upuŗi, kas saļima nespēkā; pavisam palīdzība sniegta deviņdesmit noģībušiem, tāpat daudziem burzmā vieglāk ievainotiem.

Princesi Elizabeti un princi Filipu sagaidīja Toronto pilsētas galva majors Mekkolums, gubernātors Reijs Losons, premjērministrs Frosts, kā arī viņu kundzes un daudzi augstākie ierēdņi. 13. oktobrī gubernātors augstiem viesiem par godu rīkoja dineju, kuŗā kā neatkarīgās Latvijas pārstāvis bija aicināts arī Latvijas ģenerālkonsuls un Braisona kundze.

Dinejā, kas ilga pusotras stundas, piedalījās 984 personas. Dinejā pasniedza tikai Ontario izcelsmes ēdienus, izņemot kafiju, kas protams, nāca no tālajiem dienvidiem. Īsts kulinārijas brīnums bijis kāds no iekšas apgaismots milzu saldējuma kalns.

Nākošās dienās, piedaloties vairākās pieņemšanās un sarīkojumos dažādās pilsētas vietās, princese ieņazinās ar Toronto, un ar savu apmeklējumu iepriecināja slimos bērnus pilsētas slimnīcā. Viņa nolika ziedus arī pie kritušo varoņu pieminekļa, tāpat parakstījās pilsētas viesu grāmatā, un visur, kur vien parādījās viņas trauslais augums, to sveica jūsmīgais pūlis, kas vēlējās pierādīt savu sirsnību princesei un tās vīram, viņiem pirmoreiz apciemojot Toronto. Ka princese Elizabete iekaŗojusi visu kanadiešu simpatijas, liecina arī jūsmīgie raksti laikrakstos, tāpat runas un komentāri, kas svētku dienās bija dzirdami gan radiofonā, gan banketos un pieņešmanās. Kaut nogurusi no gaŗā ceļa un daudzajām oficiālajām cermonijām, princese visur tomēr valdzināja kanadiešus ar savu dižciltīgo vienkāršību, tāpat arī brīvās izturēšanās, stalduma un laipnības dēļ visur apbrīnots Edinburgas hercogs.

Dodoties tālāk, lai apciemotu pārējās Kanadas pilsētas un dažas dienas viesotos arī Savienotajās Valstīs, princese Elizabete un Edinburgas hercogs atstāja pavadītāju skatā mirdzumu no tā spožuma un greznības kas, tradiciju zīmogotos gadsimtos izaugusi, nav zaudējusi daudz no sava svinīguma un pasakainā krāšņumā arī vēl šodien.

Robots

DAŽOS VĀRDOS

Japānai brāzusi pāri viesuļvētra. Nonāvēti pāri par simts cilvēku, ievainoti daži simti, bez pajumtes palikuši vairāki tūkstoši.

°

ASV ģenerālstāba priekšnieks ģen. Kollins apmeklēja Belgrādi, kur satikās ar Tito un apsprieda jautājumu par ieroču piegādi Dienvidslavijai.

°

Bēgļi no Ziemeļkorejas ziņo, ka tur vairākās pilsētās izcēlušies nemieri pret komūnistu varu. Nemieri apspiesti.

°

Turcija atzīst, ka nepieciešams Tuvo Austrumu aizsardzībai radīt organizāciju, kuŗā tā ar mieru uzņemties vadību.

*

ASV Apv. Nāciju delegācijas locekļi Dīseps, Ostins un Rūzvelte paskaidrojuši, ka viņi ir pret Sarkanās Ķīnas atzīšanu, šo viedokli tie aizstāvēs AN pilnsapulcē.

°

Mičigenā, Sv. Antonija slimnīcā nozagts 6 dienas vecs bērns. Trijās AS Valstīs policija meklē nozagto bērnu un vainīgo.

*

Gubernātors Djuijs uzaicinājis 18 apriņķu pilsētu galvas spert soļus pretgaisa aizsardzības noorganizēšanai.

°

Austrijā diviem amerikāņu karavīriem, kas strīdū nošāvuši savu draugu kar. Rotleģu, piespriests nāves sods nošaujot.

*

15. oktobri Ņujorkas gubernātors Djuijs izsludinājis par „Poēzijas dienu". Viņš atzīst, ka poētiski darbi ir labākie pieminekļi valstī.

*

Sakarā ar angļu flotes manevriem tuvējos ūdeņos parādījušies krievu „zvejnieku kuģi".

°

Buenosairesā sprāgušas bumbas pie Kara tiesas durvīm un pie tiesas priekšsēža ģen. Renoldsa dzīvokļa. Šinīs dienās tiesa piespriedusi cietuma sodu vairākiem prez. Perona pretiniekiem.

°

Polijā pasliktinājies saimnieciskais stāvoklis. Labības un kartupeļu ŗaža lielā sausuma dēļ pag. vasarā vāja. Pilsētās liels pārtikas trūkums.

°

No Indonēzijas ziņo, ka Irānas valdība aicinājusi Hitlera laiku ministru Šachtu par saimniecisko padomdevēju valdībai. Oktobŗa beigās Šachts dosies uz Teherānu.

°

Sakarā ar dzīvokļa krizi Izraēlā, valdība asignējusi 1 milj. dolaru nojaukt māju iepirkšanai Rietumvācijā. Šo naudu atskaitīšot no summas, kas pienākās no Vācijas par žīdiem atņemtām vērtībām.

°

ASV 81. Kongress pēdējo 12 mēnešu laikā dažādām vajadzībām asignējis 98 miljardus dolaru. Sesiju paredzēts slēgt 20. okt, kaut gan vēl nav pieņemti 18 likumi.

*

No Formozas ziņo, ka abi PSRS atombumbu mēģinājumi izdarīti ziemeļrietumu Ķīnā. Rajons, kuŗā bumbas sprāgušas, izolēts. Taklamakanas tuksnesī paredzēti jauni mēģinājumi.

*

14. okt. Dienvidslavijā Sarajevā arabs Guandūra nosvinējis 113. dzimšanas dienu. 72 g. vecumā tas apprecējis sava drauga 13 g. veco meitu, kas devusi tam 8 bērnus. Vecākam dēlam tagad 37 gadi.

°

Līdzšinējo ģenerālkonsulu Kanadā Dr. Verneru Dannvartu Rietumvācijas valdība paredzējusi iecelt par sūtni Otavā. Kanadas valdība iecelšanai piekritusi. Dankvarts būs pirmais Vācijas sūtnis, kas nodibinās tiešas diplomātiskas attieksmes abu valstu starpā.

°

Formozā, Taipejā nošauti 9 sarkanās Ķīnas spiegi.

°

Starptautiskā bēgļu organizācija Ženevā atzīst, ka Amerika, Austrālija, un Jaunzēlande 10 gadu laikā varot uzņemt visus emigrantus, kas Eiropu atslogotu no iedzīvotāju pārpalikuma, apm. 1 milj. pārvietotu personu. Lai to izkārtotu, būtu dibināma jauna starptautiska organizācija.

PREZIDENCIĀLĀ DEMOKRATIJA

(Pārnesums no 5. lpp.)

politiķi, kas panākuši visu treju valsts varas apgaitu koncentrēšanu vienā apgaitā, vienalga, vai to pārstāv viens cilvēks vai simts cilvēku, vienalga, vai varas uzurpācija notikusi par labu valsts galvai vai parlamentam.

No nule sacītā izriet, ka politikas galvenais uzdevums — saprotot ar šo vārdu pārvaldīšanas zinātni un mākslu —būtu saglabāt cilvēka brīvību. Bet te tūdaļ pilatiski var vaicāt: kas ir brīvība?

Jau prezidents Linkolns teica: „Mēs visi sludinām, ka stāvam par brīvību, bet, lietājot vienu un to pašu vārdu, mēs nedomājam vienu un to pašu lietu. Citam šis vārds nozīmē brīvu izrīcību ar sevi un sava darba augļiem, citam — iespēju darīt ar otru cilvēku un ar tā darba augļiem to, kas viņam tīk. Tās tomēr divi dažādas, neapvienojamas lietas, kas saucas vienā un tai pašā vārdā... Gans padzen vilku no avs rīkles, par ko avs tam pateicas kā atbrīvotājam, kamēr vilks to pašu izrīcību izbrēc par brīvības iznīcināšanu, it īpaši, ja avs ir melna. Skaidrs, ka avs un vilks nav vienojušies par brīvības vārda definīciju..."

Un to, ko Linkolns teica pirms 87 gadiem, pasludinot, ka Amerikas Savienotām Valstīm nepieciešama laba brīvības definīcija, to varam teikt arī šodien.

Atliek tikai pieminēt Padomju Savienību, lai saprastu, cik nežēlīgi šis vārds vēl šodien tiek nelietīgi valkāts. Mūsu uzdevums šeit tad nu būtu atrast adekvāto politiskās brīvības definīciju un pēc tam pakavēties pie tiem valsts tiesiskiem principiem, kas šo brīvību nodrošina.

Abos gadījumos mums nāksies griezties pie franču labieša Šarla Lui de Sekondā. Bredes un Monteskjē barona (Charles Louis de Secondat, Baron de la Brede et de Montesquieu) pasaules slavenā darba **Par likuma garu**, ko laida klajā pirms divi simti gadiem un kas izšķirīgi ietekmēja tiklab franču Lielo revolūciju, kā Amerikas Savienoto Valstu satversmi.

Monteskjē raksta:

„Politiskā brīvība pilsoni ir tas dvēseles miers, ko rada pārliecība, ka katram ir (sava) drošība, un, lai mums šī brīvība būtu, ir nepieciešams, lai valdība būtu tāda, ka nevienam pilsonim nebūtu jābaidās otra pilsoņa."

Labāku, adekvātāku definīciju politiskai brīvībai būs grūti atrast. Patiesi, tur, kúr kādam pilsonim jābaidās cita, sev līdzīga vai valdības aparātā iesaistītā pilsoņa, par politisku brīvību vairs nevaram runāt.

Šādu brīvību var sastapt tikai tur, kur valdītājiem nav iespējams savu varu nelieti izmantot, kur visas trīs valsts varas apgaitas nav apvienotas vienās rokās.

(Turpinājums sekos)

Musolini un Hitlera liktenīgās kļūdas

Savos memuāros par Musolini un Hitleru Otrā Pasaules kaŗa laikā britu imperijas premjērs Vinstons Čerčils starp citu raksta:

„Musolini, kuŗa diktatūra ilga 21 gadu, italiešu tautu pacēla tādā stāvoklī, kādu Itālija nekad agrāk nebija piedzīvojusi: nacionālai dzīvei bija dots jauns impulss, Ziemeļafrikā radīta Itālijas imperija, nobeigti svarīgi sabiedriski pasākumi un veikti lieli darbi. 1935. gadā duče uzvarēja Tautu Savienību un nobeidza Abesinijas iekaŗošanu.

Musolini iekārta italiešu tautai dārgi maksāja, bet nav šaubu, ka panākumu laikā tautas lielai daļai tā patika. Viņš bija Itālijas likumdevējs, kā es viņu nodēvēju Francijas sabrukuma laikā. Viņa valdīšanas laikā alternatīva varēja būt komūnistiska Itālija, kas atnestu cita rakstura ļaunumu itāļu tautai un visai Eiropai. Viņa liktenīgā kļūda bija kaŗa pieteikšana Francijai un Lielbritanijai pēc Hitlera 1940. g. jūnija panākumiem. Ja duče nebūtu to darījis, viņš būtu noturējis Itāliju līdzsvarā. Abas naidīgās puses būtu meklējušas viņa draudzību, kas atnestu tam lielu labumu. Pat tad vēl, kad kaŗa iznākums bija jau paredzams ,sabiedrotie Musolini labprāt būtu uzņēmuši savā vidū. Viņš būtu varējis ļoti jūtami saīsināt asiņaino pasaules kaŗu. Veikli rīkojoties, viņš varēja atrast izdevīgu brīdi kaŗa pieteikšanai Hitleram. Bet viņš to nedarīja, — viņš gāja nepareizu ceļu. Nekad Musolini nesaprata Angliju, neprata vērtēt tās jūras spēkus un salas iespējas aizstāvēties. Duče gāja ceļu, kas to noveda pie bojā ejas. Bet viņa veikumi vienmēr būs liecinieki viņa personīgām spējām un ilggadīgai valdīšanai.

Arī Hitlers pielaida lielu stratēģisku kļūdu. Italijas atkrišana, Krievijas sekmīgie uzbrukumi un nepārprotamā Anglijas un ASV gatavošanās invāzijai Lamanšā bija faktori, ko Hitleram vajadzēja ņemt vērā. Vareno vācu armiju tam vajadzēja koncentrēt, jo tikai tādā ceļā viņš būtu varējis pilnīgi izmantot savas armijas augstvērtīgo vadību, kaŗaspēka labās kaujas spējas un centrālās pozicijas priekšrocības. Var teikt, ka Hitlers izvilka zirnekļa tīklu, bet pašu zirnekli aizmirsa. Viņš centās paturēt visu, ko bija ieguvis. Centrālā rezervē 30 - 40 augstvērtīgas divīzijas būtu devušas iespēju atsist katru uzbrucēju vai uzsākt izšķīrēju kauju ar izredzēm uzvarēt. Tā viņš būtu varējis 40. - 50. dienā pēc sabiedroto kaŗaspēka izkāpšanas Normandijā sekmīgi pretoties angliem un amerikāņiem, bet Balkānos un Itālijā velti izšķiestie spēki šo iespēju vairs nedeva."

Persiešu ģenerālis tiesāsies ar Vīnes laikrakstiem

Persiešu aktīvās armijas ģenerālis Ebrahim Zandieh, kas saderinājies ar jaunu un skaistu 18 g. vecu vīnieti, iesūdzējis tiesā četras Vīnes avīzes par neslavas celšanu. Šie laikraksti bija ievietojuši ziņas, ka ģenerālis esot balto verdzeņu tirgotājs. Ģenerālis Zandieh, 52 g. vecs, kādreizējais Persijas Šacha adjutants, izteicās, ka viņš sūdzēšot arī Vīnes policiju, kas viņu nepamatoti apcietinājusi. Ģenerālis Vīnē uzturas komandējumā un gribējis šo gadījumu izlietot, lai atrastu sev sievu. Vīnietēm esot laba slava Persijā, viņas esot lieliskas sievas un mājasmātes, apgalvojis ģenerālis. Un tādu viņam izdevies atrast jaunās Ingeborgas Lebišas personā. Bet kad viņi jau startējuši mājas ceļam, ģenerāli apcietināja, turot aizdomās, it kā viņš būtu viens no Tuvo Austrumu balto verdzeņu tirgotājiem. Kad viņš bija nosēdējis vienu nedēļu cietumā, viņu beidzot ar lielu atvainošanos atlaida. Bet Zalcburgā viņu apcietināja atkal, un šoreiz valūtas dēļ. Arī tas izrādījās par pārpratumu. Bet viss tas līgavai nu bijis par daudz. un viņa vairs uz Persiju nevēlas braukt.

-tis.

DUBULTKVARTETS TĒVIJA

(Pārnesums no 6. lpp.)

Maiska (toreizējā Pad. Sav. sūtņa Londonā) balsi imitēja otrs Tēvijas „lielgabals" Skujiņš, kas tagad ir dubultkvarteta menedžers. Liekas, Čerčila balsi lieliski atdarināja kupletists Karviņš, bet Rūzvelta — dubultkvarteta vīrišķīgais tips Druva. Kad A. Kundrāts, kā konferansjē, uzdeva Staļina lellei jautājumu un interesējās par stāvokli sarkano frontē, Jozefs rupji atbildēja. Tas sacēla zālē tādu troksni, un smieklus, ka nevarētu dzirdēt, ja arā sprāgtu pat torpēdas... Šīs vēsturiskās lelles bija darinātas A. Kundrāta idejas ierosinātas; par tām interesējās arī Berlīnē, bet latviešu frontes teātris lelles nepārdeva. Vēlāk dabūju zināt, ka Jozefa lelle 1944. gada 13. oktobrī esot redzēta Brīvības un Stabu ielas stūrī, pakārta kādā elektrības mastā. Bez leļļu teātŗa, kaŗavīriem bija iepaticies vērot, ka es kariķēju klātesošos. Brīžiem zīmējumu laikā kaŗavīri nevis smējās, bet rēca. Tas mani padarīja domīgu, jo viens otrs tips solījās „atmaksāt." Paldies Dievam, aizvien tiku cauri veselu ādu.

Pirms izrādes, ansmabļa mākslinieki virsnieki un kaŗavīri rīkoja pastaigas pa tuvāko apkārtni. Tēvija bija šoreiz bruņojusies ar tālskatiem. Apkārtne bija nožēlojama. Bads un vietējo ļaužu bada nāve spokojās uz katra soļa. Mēs redzējām, ka krievu puikas iet pa ielu un sabrūk. Kapsētā bija tūkstošiem mirušu bada nāvē. Tēvijas vīri aizvien bija tie, kas apžēlojās par citiem. Kad no dziedoņu rokām saņemot Tēvijas pārtikas ziedojumu ar asarām acīs pateicās kāda meitene, arī rūdītā kaŗavīra sirds iežēlojās. Izejot no ielejas, ziemeļpusē virs pakalna horizontā atklājās skats uz Ļeņingradas pilsētu, kas gulēja mums pie kājām ap 15 klm tālumā. Neapbruņotu aci varēja vērot pilsētas izcilākās celtnes. Pa kreisi palika Kronštate, pie kuŗas gulēja kuģu vraki. Kāds virsnieks attapās, jo Tēvijas vīri bija visā staltumā uzkāpuši uz vaļņa, ko uzmanīja vērīgie Ļeņingradas sarkanie snaiperi. Nākošajā mirklī Tēvija un pārējie bija aizsega. Pa labi no Carskoje Selo palikā kāds uzkalns, nosaukts Puškina vārdā; tas bija sarkano rokās un valdīja pār ielu. Šo veco pilskalnu kāds Krievijas ķeizars 10 minūtēs pāspēlējis kārtīs. Tagad šajā pakalna joslā ierīkota valsts observātorija, ko latviešu kaŗavīri savstarpējās cīņās jau bija sabumbojuši. Tā no tālienes atgādināja Nāves salas rēgu. Atceļā māksliniekus pārveda bīstamai joslai. Beidzot visi apskatīja Carskoje Selo, kur apbrīnoja tās bijušo greznību pilī, kas vēl vēl ilgi palika mākslinieku atmiņā.

Vilciens mūs jau gaidīja Gatčinas stacijā. Peronā atskanēja Tēvijas pēdējā ardievu dziesma latviešu brašajiem kaŗavīriem.

Dr. A. Bīlmanis un viņa mūža darbs

(Pārnesums no 5. lpp.)

Bīlmanis iemiga mūžīgā miegā. Uz rakstāmgalda atrada nobeigtu manuskriptu — Dr. A. Bīlmaņa „The History of Latvia". Latvijas valsts un tauta bija zaudējusi vienu no saviem aktīvākajiem dēliem.

Ko Latvija un latviešu tauta zaudēja ar Dr. A. Bīlmaņa nāvi, mēs varbūt vēl pilnīgi neapzināmies un neizprotam. Viņa darba nozīmīgumu Latvijas valsts labā mēs pareizi izpratīsim tikai ilgākā vēstures atstatumā. Viens mums ir skaidrs, mēs nojaužam šī vīra personību un garu, kas ieiet vakardienas vēstures lapās spožiem burtiem. Amerikas prese, atzīmējot Dr. A. Bīlmaņa nāvi, raksta: „Latvijas sūtņa Dr. Alfreda Bīlmaņa nāve atņem pasaulei staltu cīnītāju par brīvības ideāliem. Viņa dzīve un darbs ir iedvesme visiem tiem, kas turpina cīņu par brīvību un neatkarību visām mazajām tautām un aicinājums lielajām varām (Big Powers) pildīt labos nolūkus, ko viņas ierakstīja savos karogos Otrā Pasaules kaŗa laikā."

Mūsu šīsdienas latviešu audzei ir jāuztveŗ šī latviešu cīnītāja gars. Lai viņa ticība un pārliecība Latvijai ir piemērs mums. Sadegot par Latviju, mēs turpināsim Dr. A. Bīlmaņa un visu citu latviešu varoņu cīņu par brīvu Latviju!

A. B.

Viens atkal nolūdzies

Kad Ukrainā 1938. gadā notika lielā „tīrīšana" komūnistu partijā, tad laikraksti ziņoja, ka atcelts no amata arī pats Centrālkomitejas priekšsēdis Petrovskis un nodots tiesai. Izrādas tomēr, ka šis vīrs palicis dzīvs. Viņu esot redzējuši Maskavā „veco boļševiku apvienībā". Ukraiņu emigrantu aprindās paskaidro, ka Petrovskis esot iesniedzis Staļinam padevības rakstu un nolūdzies. Rakstu publicējuši arī padomju laikraksti.

-tis.